

Bu sayımızda

**Heydər Əliyev Fondunun
vitse-prezidenti Leyla Əliyeva
paytaxtın 4 və 3 nömrəli
internat məktəblərində olub**

→səh.3

**Təhsil naziri Şəki
şəhərində vətəndaşları
qəbul edəcək**

→səh.3

**“Kiçik
Akademiya”**

→səh.5

**Təhsillə
yüklənmə**

→səh.8

Təhsil işçilərinin sosial vəziyyəti gücləndirilir

Əməkhaqqının artımı təhsilin
keyfiyyətinə də təsir göstərəcək

Prezident İlham Əliyev əhalinin böyük bir hissəsinin sosial rifah halının yaxşılaşmasına təsir edəcək sərəncamlar imzalayıb. Xüsusən, minimum əməkhaqqının artırılması ilə bağlı sərəncam bir çox baxımdan müsbət dəyərləndirilir. Ekspertlərin fikrincə, Azərbaycan tarixində ilk dəfə olaraq minimum əməkhaqqı yaşayış minimumunu üstələyib. Bu sərəncamların ölkədə 950 min nəfərin həyat şəraitinə birbaşa təsir göstərəcəyi bildirilir. Onların arasında təhsil işçiləri də var.

Təhsil nazirinin müavini İdris İsayev təhsil işçilərinin əməyinin ödəniş sistemini şərh edərək bildirib ki, verilən qərar təhsilin keyfiyyətinə də təsirsiz ötürməyəcək: “İqtisadi fəaliyyət növünün təsnifatına görə, müəllimlər də maddəli işləyənlərdir. Müəllimlər maddəli işçilərin 23 faizini təşkil edir. Təhsil işçilərinin əməyinin ödəniş sistemi iki növə bölünür: bir qrup diaqnostik qiymətləndirmədən keçən müəllimlər, idarəetmə, inzibati və təlim heyəti, digər qrup isə vahid tarif cədvəli ilə əməkhaqqı alanlardır. Prezidentin sərəncamları ilə hər iki kateqoriyadan olan işçilərin maaşı artıb. Birinci qrupdan olanların əməkhaqqında orta əməkhaqqının 20 faizi dəyərinə artım olacaq, ikinci kateqoriyadan olanların isə əməkhaqqı 40 faiz artırılıb.

→Ardı səh.3

İmtahansız tələbə adı qazananlar

Fənn olimpiadalarına maraq ildən-ildən artır. İstedadlı uşaqların aşkar edilməsi, şagirdlərdə fənlərə olan marağın artırılması, onların sağlam rəqabət mühitində öz bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmələrində imkan yaradılması məqsədi ilə hər il keçirilən respublika fənn olimpiadaları bu il maraqlı yanaşmalar, fərqli nəticələr və yüksək fəallıqla yadda qaldı.

Beləliklə, 2018-2019-cu tədris ilində keçirilən respublika fənn olimpiadalarına qatılan 30 000-dən çox şagird arasından 299 nəfər qalib seçilərək mükafatlandırıldı. Həmin şagirdlər Təhsil naziri, millət vəkili və ictimai xadimlərin iştirakı ilə təntənəli şəkildə təltif olundular.

**52 rayondan 164 məktəbdən
299 şagird**

Beləliklə, olimpiadanın nəticələrinə görə, 49 qızıl, 94 gümüş, 156 bürünc olmaqla, ümumilikdə 299 nəfər qalib elan edilib.

Bu barədə Təhsil İnstitutunun İstedadlı uşaqlarla iş şöbəsinin müdiri Fuad Qarayev məlumat verib. Respublika fənn olimpiadaları nəticələrinin analitik təhlilinə dair təqdimatla çıxış edən Fuad Qarayevin sözlərinə görə, respublika fənn olimpiadalarına 52 rayon və şəhərdən 164 məktəbin şagirdləri qatılıb. Final mərhələsinin nəticələrindən görünür ki, Təhsil Nazirliyinin birbaşa tabeliyində olan liseylərin şagird-

ləri 14 qızıl medal, 30 gümüş medal, 24 bürünc medal əldə ediblər. Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyində olan məktəblərin şagirdləri 11 qızıl, 22 gümüş, 46 bürünc medal qazanıb, Sumqayıt Şəhəri məktəblərinin göstəriciləri isə 3 qızıl, 8 gümüş, 12 bürünc medal olub.

Təhlillər sonucunu məlum olub ki, olimpiadanın qızıl medalına layiq görülənlər Ağcabədi, Lerik, Oğuz, Gəncə, Füzuli, Mingəçevir, Bərdə, Göyçay, Lənkəran, Neftçala, Cəlilabad, Xaçmaz, Salyan, Kəlbəcər məktəblərinin şagirdləridir.

Bu olimpiadalarda da Fizika, Riyaziyyat və İformatika təmayüllü liseyin, Türkiyə Döyənət Vəqfi Bakı Türk liseyinin, Kimya-biologiya təmayüllü Res-

publika liseyi, 220 nömrəli tam orta məktəbin, akademik Zərifə Əliyeva adına lisey, Humanitar fənlər təmayüllü lisey, Xəzər Universiteti nəzdində “Dünya” məktəbi, Tofiq İsmayilov adına 6 nömrəli məktəb-lisey, Bakı Modern Təhsil Kompleksinin şagirdləri fərqləniblər.

Fuad Qarayev respublika fənn olimpiadaları iştirakçılarının ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında da fərqləndiklərini, əsasən 600-dən yuxarı bal topladıklarını da vurğulayıb. Olimpiada qalibləri əsasən Bakı Dövlət Universitetini, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetini, Azərbaycan Texniki Universitetini, ADA-nı və başqa universitetləri seçiblər.

→Ardı səh.2

Müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqəyə start verilir

İyunun 24-dən Təhsil Nazirliyi sistemində daxil olan ümumi təhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu üzrə elektron sənəd qəbuluna start verilir. İyulun 3-dək davam edəcək prosesə qatılmaq üçün namizədlər miq.edu.az saytında qeydiyyatdan keçməlidirlər.

Müsabiqədə orta ixtisas və ali təhsil müəssisələrini pedaqoji ixtisaslar üzrə bitirmiş, dövlət nümunəli təhsil sənədi (diplom) almış və ya xarici ölkədə aldığı ali təhsil haqqında sənədi tanınmış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları və ya Azərbaycan Respublikasında daimi yaşamaq üçün icazə verilmiş şəxslər iştirak edə bilərlər.

Namizədlər elektron qeydiyyatdan keçərkən ərizələrində müsabiqədə iştirak növünü qeyd etməlidirlər. Belə ki, ötənlik müsabiqəyə qatılmış şəxslər həmin nəticələri ilə birbaşa vakansiya seçimində və ya bu il yenidən müsabiqənin test imtahanı mərhələsində iştirak edə bilərlər.

→Ardı səh.2

Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sahəsində çox müsbət irəliləyişlər müşahidə edilir

İyunun 19-da ADA Universitetində ikigünlük “İnküziv, bərabər və keyfiyyətli təhsilə doğru: imkanlar, məqsədlər və hədəflər” mövzusunda IV Beynəlxalq Təhsil Konfransı öz işinə başlayıb. ADA Universitetinin, Təhsil Nazirliyinin, Dünya Bankının və UNİSEF-in birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən konfransda Təhsil Nazirliyi və ADA Universitetinin rəhbər heyəti, respublika təhsil ictimaiyyətinin nümayəndələri, ali məktəb rektorları, bir sıra beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri iştirak edib. Tədbiri ali məktəbin akademik işlər üzrə prorektoru Vəfa Kazdal açaraq konfransın məqsədi, əsas

hədəfləri, əhəmiyyəti barədə məlumat verib.

V.Kazdal ADA Təhsil İnstitutunun fəaliyyəti və təşəbbüskarı olduğu bir sıra beynəlxalq tədbirlər barədə məlumat verərək IV konfransın daha geniş səviyyəli olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, konfransa maraq ildən-ildən artır. Ögər I-ci konfransa 25 tədqiqat işi təqdim olunmuşdusa, 4-cü konfransa 10-u xaricdən olmaqla 100-ə yaxın tədqiqat işi göndərilib. Konfransın həm ümumi, həm də konkret məqsədlərinin olduğunu diqqətə çatdıran V.Kazdal qeyd edib ki, ümumi məqsəd Təhsil Nazirliyinin təhsil sahəsində hə-

yata keçirdiyi strategiya xəttinə paralel olaraq tədqiqata olan marağı artırmaq və ölkəmizdə tədqiqatın səviyyəsini beynəlxalq səviyyəyə çatdırmaqdır. Çıxışının sonunda V.Kazdal təhsil konfransının keçirilməsində Təhsil Nazirliyinin dəstəyinin mühüm rol oynadığını qeyd edib.

Daha sonra çıxış edən ADA Universitetinin rektoru, səfir Hafiz Paşayev konfrans iştirakçılarını salamlayaraq tədbirin əhəmiyyətindən danışdı və konfransın nəticələrinin daha vacib olduğunu diqqətə çatdırıb. Rektor ADA Universitetindən olan 3 PHD tələbəsinin xaricdə təhsilinin Təhsil Na-

zirliyi tərəfindən maliyyələşdirildiyini qeyd edib. Təhsil Nazirliyinə bu sahədə göstərdiyi dəstəyə görə təşəkkürünü bildiren rektor bu istiqamətdə işlərin davam etdirilməsinin zərurliyini qeyd edərək universitet üçün müəllim kadrlarının hazırlanması məsələsinin çox aktual olduğunu diqqətə çatdırıb. “Əsas məqsədimiz odur ki, Avropa və Amerikanın PHD proqramlarına diqqət yetirək. Hazırda bu sahədə xüsusi dövlət proqramı hazırlanıb. Çox yaxşı olacaq ki, bizim ümidverici kadrlarımızı xarici universitetlərə göndərək və özümüz üçün müəllim hazırlayaq”.

→Ardı səh.4

“Uğur üçün tədris”

İngilis dili müəllimlərinin
danışqı və tədris bacarıqları
inkişaf etdirilir

Səh.11

Milli uğurlardan beynəlxalq hədəflərə

Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey 2008-ci ildən fəaliyyət göstərsə də, 11 ilə sığışmayan böyük uğurlara imza atıb. Verdiyi təhsilin keyfiyyəti, müəllimlərinin təcrübə və savadı ilə üstünlüyünü göstərən lisey artıq şagirdlərinin nəticələri ilə də öyünür. Məsələn, AMEA Y.Məmmədaliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunun keçirdiyi “Mən XXI əsrdə Y.Məmmədaliyevin davamçısı olmaq istəyirəm” müsabiqəsində 9 şagird sentyabrda keçiriləcək final turuna keçid hüququ qazanıb.

Ötən ay Tbilisidə keçirilən “World schoolar’s Cup” (WSC) beynəlxalq olimpiadasında iştirak edən liseyin şagirdləri müxtəlif ölkələrin 100 komandası arasında ikinci yerə layiq görülüb. Ayrı-ayrı nominasiya üzrə 3 kubok, 25 qızıl, 45 gümüş medalla təltif olunublar. Bu, qazanılanların sadəcə bir qismidir. 2018-2019-cu tədris ilinin yekunlarına görə, liseyin 631 şagirdindən 181 nəfəri məzun oldu. Amma lisey, sadəcə məzunları ilə deyil, bütün şagirdləri ilə birlikdə daha bir tədris ilinə yekun vurur. Liseyin son bir ilinin uğurlarında payı olan şagirdlərini saymağa barmaq yetmir.

Liseyin qalib məzunları

Ölkə əhəmiyyətli yarışlarda lisey şagirdləri fəal iştirak edirlər. Uğurlu məzunlarından biri “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsində fərqlənib. XI sinif şagirdi Nəzrin Məmmədova bu yarışda I yerə layiq görülüb: “Daha çox müəllimin təkidli ilə müsabiqəyə qatıldım. Ancaq yaxşı ki, də qatıldım.

→Ardı səh.9

Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində çalışan bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin əməkhaqqının artırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, dövlət ümumi təhsil müəssisələrində çalışan bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin sosial müdafiəsini daha da gücləndirmək və onlara dövlət qayğısını artırmaq məqsədilə **qərara alıram:**

1. Dövlət ümumi təhsil müəssisələrində çalışan bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılan müəllimlərin aylıq vəzifə maaşları 2019-cu il sentyabrın 1-dən orta hesabla 20 faiz artırılın.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:
2.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasına dair təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.4. bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 iyun 2019-cu il

Dövlət peşə təhsili müəssisələrində çalışan, bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılmış müəllimlərin, idarəetmə və təlim fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərin əməkhaqlarının artırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, dövlət peşə təhsili müəssisələrində çalışan, bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılmış müəllimlərin, idarəetmə və təlim fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərin sosial müdafiəsini gücləndirmək və onlara dövlət qayğısını daha da artırmaq məqsədilə **qərara alıram:**

1. Dövlət peşə təhsili müəssisələrində çalışan, bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılmış müəllimlərin, idarəetmə və təlim fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərin aylıq vəzifə maaşları 2019-cu il sentyabrın 1-dən orta hesabla 20 faiz artırılın.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:
2.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasına dair təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırıl-

masını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.4. bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 18 iyun 2019-cu il

Əsas hədəfimiz, savadlı və müasir düşüncəli gəncliyin yetişməsidir

“Gələcəyə doğru” adlı məzun gecəsi

İyunun 15-də Gənclər və İdman Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi və Gənclər Fondunun birgə təşkilatlığı ilə Bakı Konqres Mərkəzində “Gələcəyə doğru” adlı məzun gecəsi keçirilib.

Tədbirdə Prezident Administrasiyasının Gənclər siyasəti və idman məsələləri şöbəsinin müdiri Yusuf Məmmədliyev, Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, Gənclər və idman nazirinin müavini İntiqam Babayev və digər şəxslər iştirak ediblər.

Qonaqlar əvvəlcə foyədə quraşdırılmış gənclər təşkilatlarına məxsus müxtəlif məzmunlu stendlərlə tanış olublar.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın məzunlara təbrik məktubunu iştirakçıların diqqətinə çatdırıb.

Məktubda qeyd edilib:

“Əziz məzunlar! Hər birinizi salamlayır və məzun olmağınız münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm!

Orta məktəb illəri hər kəsin həyatının ən yaddaqalan dövrüdür. 11 il ərzində siz məktəbdə əlifbadan başlayaraq elmin sirlərinə yiyələnmişiniz. Nəhayət, bu gün uşaqlıq və qayğısız məktəb illəri ilə veda-laşmışsınız.

Məktəbdən məzun olmaq hər bir insanda təzadlı hisslər doğurur. Bu gün siz uzun illər təhsil aldığınız məktəbdən, müəllimlərinizdən və sinif yoldaşlarınızdan ayrılırsınız. Eyni zamanda, bu gündən etibarən müstəqil həyata, öz taleyini-

zi müəyyən edəcək yeni və vacib bir mərhələyə qədəm qoyursunuz.

Müasir dünyada elm sürətlə inkişaf edir, hər gün mühüm bir yeniliyin şahidi oluruq. Bütün bunlar siz gənclər üçün böyük imkanlar yaradır. Müasir elmin yeniliklərini dərinləndirərək mənimsəmək gələcəyə qədəm qoyur. Fəal və cəsarətli olmaq, əldə etdiyiniz bilikləri daha da inkişaf etdirmək, müxtəlif sahələrdə yeni ideyaları ortaya qoyaraq onları reallaşdırmaq sizin əlinizdədir.

Seçəcəyiniz peşədən asılı olmayaraq, hər biriniz dövlətimizin müstəqilliyini, xalqımıza məxsus nəvəni qorumaq, Azərbaycanın daha da inkişaf etməsinə və güclənməsinə çalışmalısınız. Əminəm ki, bu gündən etibarən verdiyiniz bütün qərarların, atduğunuz hər bir addımın əsasını xoş niyyət, vətənpərvərlik və ədalət təşkil edəcəkdir.

Əziz dostlar!

Təhsil hər bir millətin tərəqqisinin, parlaq gələcəyinin əsasını təşkil edir. Bu

sadə həqiqəti gözəl dərk edərək, dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri kimi təhsilin inkişafına böyük vəsait yatırmaqdadır. Əsas hədəfimiz, savadlı və müasir düşüncəli gəncliyin yetişməsidir. Çünki parlaq gələcəyimizi qurmaq sizin üzərinizə düşəcəkdir.

Son illər ərzində ölkəmiz böyük inkişaf yolu keçib. Nailiyyətlərimiz göz önündədir. Lakin qarşıda bizi hələ yeni hədəflər gözləyir, üzümizə geniş üfiqlər açılır. Cənab Prezident İlham Əliyev inamı ad-

dımlarla bizi daha gözəl bir gələcəyə doğru aparır və bu yolda sizin kimi parlaq, savadlı, cəsarətli və vətənpərvər gənclərə arxalanır. Gəlin birlikdə vətənimiz Azərbaycanın daha da çiçəklənməsinə və qüdrətlənməsinə dəstək olaq!

Bir daha sizi məzun günü münasibətilə təbrik edir, sonrakı təhsilinizdə və fəaliyyətinizdə yeni nailiyyətlər arzu edirəm. Yolunuz açıq olsun!”

Tədbir konsert və əyləncə proqramı ilə davam etdirilib.

İmtahansız tələbə adı qazananlar

Bu haqqı qazanan 299 şagird mükafatlandırıldı

← Övvəli səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Əsasən maliyyə işi, hüquqşünaslıq, maliyyə, iqtisadiyyat, biznesin idarə olunması, mühasibat uçotu-audit kimi ixtisaslar üzrə təhsil almağa üstünlük verirlər.

Onlar artıq tələbədirlər

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov son illərdə olimpiadalar və istedadlı uşaqlarla iş sahəsində həyata keçirilən tədbirlərə diqqət çəkib. Nazir bildirib ki, bu sahədə islahatlara 2014-cü ildən başlanılıb və qısa müddətdə istedadlı uşaqların aşkara çıxarılması üçün bir sıra sistemli işlər görülüb. Bey-

nəlxalq olimpiadalarda nəticələrin ildən-ildə yaxşılaşmasından, mühüm nailiyyətlərin əldə olunmasından bəhs edən C.Bayramov respublika fənn olimpiadaları qaliblərinin müvafiq fənlər üzrə müsabiqədənkənar ödənişsiz əsasda ali təhsil müəssisələrinə qəbul imkanı əldə etmələrini xatırladı. Bunu nəzərə alan qaliblərin artıq tələbə adı qazandığını vurğulayıb.

İstedadlı uşaqların daha erkən yaşda üzə çıxarılması məqsədinə xidmət edən fənn müsabiqələrinə də toxunan Təhsil naziri aşağı yaş qrupunda olan uşaqlarla işin təşkilindən də danışıb. Həmin işin və VI-VII sinif şagirdləri arasında keçirilən fənn müsabiqələrinin nəticəsidir ki, bu sahədə uğurlar artıb: “4 il əvvəl keçirdiyimiz ilk müsabiqələrdə qalib olan Murad Ağazadə, Abutalıb Namazov, Ferid İsmayılov hələ X sinifdə oxumaları-

na baxmayaraq, artıq Azərbaycana çoxsaylı medal-lar gətiriblər”.

Bakıda və Sumqayıtda təşkil edilən olimpiadalar hazırlıq mərkəzlərinin fəaliyyətindən söz açan nazir bu imkanların ölkə üzrə genişləndirilməsi məqsədi ilə atılan addımlardan danışıb. Bu istiqamətdə marağı və bacarığı olan müəllimlər arasında da keçirilən müsabiqəni xatırladı. Həyata keçirilən bu və bu kimi tədbirlərin nəticəsidir ki, hər hansı fənn müsabiqəsinə, beynəlxalq bilik yarışına qatılmaq istəyən şagirdlərin hazırlaşmaq üçün Bakıya gəlməsinə ehtiyac yoxdur. Üstəlik, məktəblilərin beynəlxalq elm və bilik yarışlarına hazırlığı prosesinə sadəcə Azərbaycanın dəyərli elm adamları deyil, xaricdən dəvət edilən mütəxəssislər, olimpiada qalibi olan həmyerlilərimiz də fəal şəkildə qatılıblar.

Uğura gedən yol

Respublika fənn olimpiadalarının getdikcə artan nüfuzunun nəticəsidir ki, indi hər məktəbli olimpiada qalibi, olimpiadalarda uğur qazanan hər məktəbli isə “Birincilərin birincisi” olmağı təhsilinin əsas məqsədi hesab edir.

Uğur isə hədəfə gedən yolda bütün səylərini birləşdirən hər məktəblinin haqqıdır.

Müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqəyə start verilir

← Övvəli səh.1

Həmçinin ümumi təhsil müəssisələrində ixtisası üzrə fasiləsiz olaraq 10 il müddətsiz müqavilə ilə müəllimlik fəaliyyəti göstərmiş və 3 ildən az müddətə işdən ayrılmış, bilik və bacarıqların diaqnostik qiymətləndirilməsində iştirak etmiş şəxslər qiymətləndirmə nəticələrinə uyğun olaraq müsabiqənin birbaşa vakansiya seçimi mərhələsində iştirak etmək hüququna malikdirlər.

Müəllimlərin işə qəbulu 4 mərhələdən (elektron ərizədəki göstəricilərin qiymətləndirilməsi, test imtahanı, vakant yerlərin seçilməsi və müsahibə) ibarətdir. Test imtahanı mərhələsində namizədlərə 40 ixtisas, 10 kurikulum, 10 məntiq olmaqla 60 sual təqdim ediləcək. Bu mərhələdə keçid balını toplamış namizədlər 8 vakant yer seçə biləcəklər. Namizədlərin vakant yerlərə yerləşdirilməsi elektron ərizələrində qeyd etdikləri seçim ardıcılığı gözənilməklə aparılacaq.

Müsahibə mərhələsində test imtahanlarının nəticələrinə əsasən, vakant yer tutmaq hüququ qazanmış namizədlərin peşəkar kompetensiyaları, psixoloji hazırlığı və ümumi dünyagörüşü yoxlanılacaq.

Respublika fənn olimpiadalarının nəticələri barədə

Azərbaycan Respublikası
Təhsil nazirinin əmri

2018/2019-cu tədris ili üzrə həyata keçirilmiş məktəblərin Respublika fənn olimpiadalarının nəticələrinin elan edilməsi məqsədilə “Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. 2018/2019-cu tədris ili üzrə Respublika fənn olimpiadalarının nəticələri elan edilsin (nəticələrin siyahısı əlavə olunur).
2. İnformasiya şöbəsi (E.Məmmədov) əmrin çoxaldılıb aidyyəti struktur qurumu və bölmələrə, yerli təhsili idarəetmə orqanlarına çatdırılmasını, eyni zamanda “Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc edilməsini və Təhsil Nazirliyinin internet sahifəsində yerləşdirilməsini təmin etsin.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının Təhsil naziri

10 iyun 2019-cu il

Təhsil naziri Şəki şəhərində vətəndaşları qəbul edəcək

Şəki, Oğuz və Qəbələ rayon
sakinlərinin nəzərinə!

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov 28 iyun 2019-cu il tarixində saat 10:00-da Şəki şəhərindəki Heydər Əliyev Muzeyində mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2019-cu ilin iyun ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, Şəki, Oğuz və Qəbələ rayon sakinlərini qəbul edəcək. Qəbulda Şəki, Oğuz və Qəbələ rayonlarında müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlər də iştirak edə bilərlər.

Qəbula gəlmək istəyən vətəndaşlar 18-21 iyun 2019-cu il tarixlərində Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinin 146-1 nömrəli telefonuna (“Qaynar xətt” xidməti) zəng etməklə və ya nazirliyin rəsmi saytının “Vətəndaşların qəbulu” bölməsinə daxil olmaqla (<http://edu.gov.az/az/contacts/request>) elektron qeydiyyatdan keçə bilərlər.

Qeydiyyatdan keçmiş vətəndaşlardan xahiş olunur ki, qəbula gələrkən aidyyəti məsələləri dolğun ifadə edən ərizə ilə müraciət etsinlər.

Təhsil Nazirliyində görüş keçirilib

İyunun 18-də Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının Azərbaycan Respublikasındakı nümayəndəliyinin yeni təyin olunmuş rəhbəri Vladimir Qorçiyev ilə görüşüb.

Görüş zamanı Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi ilə Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının ölkəmizdəki nümayəndəliyinin cari əməkdaşlıq əlaqələri və gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə edilib.

Ali təhsilin beynəlmilləşməsi üzrə TAİEX seminarı

İyunun 20-də Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Avropa Komissiyasının TAİEX (Texniki Yardım və İnformasiya Mübadiləsi) proqramı çərçivəsində ali təhsil müəssisələrinin nümayəndələri üçün “Ali təhsilin beynəlmilləşməsi” mövzusunda seminar öz işinə başlayıb.

Seminarla Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbəri Muxtar Məmmədov, Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri Nicat Məmmədli və nazirliyin aidyyəti struktur bölmələrinin əməkdaşları, Avropa Komissiyasının eksperti olaraq Polşa Akkreditasiya İdarəsi, Sloveniya Təhsil Nazirliyi və İspaniyanın Leon Universitetinin nümayəndələri, eləcə də 30 yerli ali təhsil müəssisəsinin beynəlxalq əlaqələr üzrə məsul şəxsləri iştirak edir.

İki gün davam edəcək seminarla Avropa Komissiyasının ekspertləri ali təhsil müəssisələrinin beynəlmilləşməsi, rəqabətqabiliyyətliliyinin artırılması, beynəlxalq sralamada yer alması, ecnəbi tələbələr üçün cəlbədiciliyinin artırılması sahələrində öz təcrübələrini yerli həmkarları ilə bölüşəcəklər.

Seminar çərçivəsində yerli ali təhsil müəssisələri tərəfindən ali təhsildə beynəlmilləşmə ilə bağlı mövcud təcrübə barədə təqdimatlar olacaq.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva paytaxtın 4 və 3 nömrəli internat məktəblərində olub

İyunun 19-da Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva Bakının Şüvəlan qəsəbəsində sağlamlıq imkanları məhdud, valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar üçün 4 nömrəli Respublika xüsusi internat məktəbində və Nizami rayonunda sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 3 nömrəli Respublika xüsusi internat məktəbində olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə Şüvəlan qəsəbəsindəki sağlamlıq imkanları məhdud, valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar üçün 4 nömrəli Respublika xüsusi internat məktəbinə gələn Heydər Əliyev Fon-

dunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva burada uşaqlarla görüşdü, onlar üçün yaradılan şəraitlə tanış oldu.

Məlumat verildi ki, 1976-cı ildən fəaliyyət göstərən bu internat məktəbi 2015-ci ildə Heydər Əliyev Fondunun “Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı” Proqramı çərçivəsində yenidən qurulub. Hazırda burada 100-dən çox uşaq müalicə alır. Məktəbin nəzdində məktəbəqədər uşaqlar üçün nəzərdə tutulan Reabilitasiya-İnkişaf Mərkəzi fəaliyyət göstərir.

Leyla Əliyeva müəssisədəki uşaqlarla söhbət etdi, onların əl işlərinə baxdı, fəaliyyət göstərən dərəcələrlə

maralandı.

İnternat məktəbinin sakinləri Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidentinə öz bacarıqlarını nümayiş etdirdilər.

Müəssisəyə Heydər Əliyev Fondunun hədiyyələri təqdim edildi.

Daha sonra Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva Nizami rayonunda sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 3 nömrəli Respublika xüsusi internat məktəbinə gəldi.

Bildirildi ki, 1960-cı illərin əvvəllərindən fəaliyyət göstərən internat məktəbi eşitmə qüsurlu uşaqlar üçün

nəzərdə tutulub. Buradakı 649 uşağdan 226-sı internat məktəbində yaşayır. Azərbaycan və rus bölmələrinin olduğu internat məktəbində 87 sinif var. Artıq 4 ildir ki, internat məktəbində implant siniflər də fəaliyyət göstərir. Həmin siniflərdəki uşaqlara implant əməliyyatından sonra xüsusi proqram üzrə dərs keçirilir. Təhsil müəssisəsində uşaqlar öz istəklərinə uyğun olaraq rəsm, toxuculuq, muncuqluq iş, xalçaçılıq, idman dərəcələrində məşğul ola bilərlər. İnternat məktəbinin məzunları arasında idmançılar, rəssamlar var.

Bu məktəbə də Heydər Əliyev Fondunun hədiyyələri təqdim edildi.

Təhsil işçilərinin sosial vəziyyəti gücləndirilir

← Əvvəlki səhifə

Ruhiyə DASSLAHLI

Düşünürəm ki, bu artımlar təhsil işçilərinin sosial vəziyyətini gücləndirməklə yanaşı, təhsilin keyfiyyətinə də müsbət təsir göstərəcək”.

Beləliklə, minimum əməkhaqqının artırılması ilə bağlı sərəncam sentyabr ayında etibarən 250 minə yaxın müəllimin əməkhaqqında özünü göstərəcək. Diaqnostik qiymətləndirmədən keçən 150 min müəllimin maaşı 20 faiz, diaqnostik qiymətləndirmədən keçməyən və vahid tarif cədvəli ilə əməkhaqqı alan 100 minə yaxın işçinin isə əməkhaqqı 40 faiz artacaq. Ən böyük fərq dövlət ümumtəhsil müəssisələrində çalışan təhsil işçiləri hiss edəcək.

İsəyev qeyd edib ki, bu, təhsil işçilərinin əməyinin qiymətləndirilməsi baxımından Prezidentin ilk qərarı deyil: “Qeyd etmək lazımdır ki, Prezidentin təhsil sahəsinə, təhsil işçilərinin sosial rifah halının yaxşılaşdırılmasına diqqət daha böyükdür. Bir neçə il önce dövlət təhsil müəssisələrində çalışanların bilik və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi ilə bağlı sərəncam imzalanıb. Nəticədə iki il əvvəlcə nisbətən təhsil işçilərinin əməkhaqqı iki dəfəyədək artıb. İndi daha 20 faiz artır”.

Orta ixtisas və məktəbdənkənar təhsil müəssisələrində çalışan təxminən 15-16 min nəfər işçinin də maaşı orta hesabla 50 faiz artacaq.

Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan qurumlarda da artım tətbiq ediləcək. Belə ki, həmin müəssisələrdə çalışan 2500-ə yaxın işçinin əməkhaqqında 40 faiz artım olacaq.

Artımları dəyərləndirən nazir müavini bildirib ki, minimum əməkhaqqı

Nazir müavini vurğulayıb ki, artım sadəcə vəzifə maaşlarında da deyil: “Müəllimlərimiz vəzifə maaşına əlavə də alırlar və təhsil sistemində 81 minə yaxın belə müəllim var. Sınıf rəhbərliyinə görə, elmi dərəcələrinə görə, məktəblərin statusuna görə verilən həmin əlavələrin də artımı nəzərdə tutulub”.

Peşə təhsili müəssisələrində çalışanların da əməyi iki kateqoriya üzrə ayrı-ayrı qiymətləndirilib. Belə ki, peşə təhsili sistemində olan 5000-ə yaxın pedaqoji heyətin təxminən 2000 nəfəri diaqnostik qiymətləndirmədən keçənlərdir. Onların maaşı 20 faiz, vahid tarif cədvəli ilə maaş alanların isə maaşı 40 faiz artacaq.

Orta ixtisas və məktəbdənkənar təhsil müəssisələrində çalışan təxminən 15-16 min nəfər işçinin də maaşı orta hesabla 50 faiz artacaq.

Təhsil Nazirliyinin tabeliyində olan qurumlarda da artım tətbiq ediləcək. Belə ki, həmin müəssisələrdə çalışan 2500-ə yaxın işçinin əməkhaqqında 40 faiz artım olacaq.

Artımları dəyərləndirən nazir müavini bildirib ki, minimum əməkhaqqı

sosial normativdir: “Əmək Məcəlləsində də qeyd edilib ki, minimum əməkhaqqı iqtisadi-sosial şəraitdən asılı olaraq, əməyə və xidmətə görə ödənilən əməyin ən aşağı həddidir və bu həddən aşağı əməkhaqqının ödənilməsi yolverilməzdir. Minimum əməkhaqqının artırılması məqsədi ilə ölkəmizin imzaladığı bir sıra beynəlxalq sənədlər var. Həmin sənədlərə əsasən, ölkəmizin üzərinə bir sıra öhdəliklər düşür. Öhdəliklər “Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasında da aydın göstərilib. Prezident İlham Əliyevin minimum əməkhaqqının artırılması ilə bağlı imzaladığı sərəncamlar həm sözügedən bu sənədlərdən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsi, həm də əhalinin sosial rifah halının yaxşılaşdırılmasına xidmət edir”.

Sosial normativ olduğu üçün də minimum əməkhaqqının artırılması qərarı özəl sektorda çalışanları da əhatə edəcək. İsəyev deyib ki, minimum əməkhaqqının artırılması özəl sektorda çalışan 350 min insanın əməkhaqqına təsir göstərəcək: “Əmək müqavilələrinin qeydiyyat sistemindən görünür ki,

özəl sektorda da minimum əməkhaqqı məbləğində maaş alanlar var. Minimum əməkhaqqı sosial normativ olduğundan ölkədə heç kim işçiyə bundan aşağı maaş verə bilməz. Odu ki, minimum əməkhaqqının artırılmasının dövlət sektorunda çalışanlarla yanaşı, özəl sektorun işçilərinin əməkhaqqına təsir göstərəcəyi şübhəsizdir”.

Ölkə vətəndaşlarının əmək hüquqlarının qorunması, işçilərin maddi və sosial rifah halının yaxşılaşdırılması, layiqli həyat şəraitinin yaradılması ölkədə həyata keçirilən siyasətin prioritetlərindəndir. Odu ki, ölkədə bu istiqamətdə ardıcıl tədbirlər görülür. İsəyev müqayisə edərək bildirib ki, minimum əməkhaqqı 2005-ci ildə müqayisədə 10 dəfə, orta əməkhaqqı isə 5 dəfədən çox artıb. Minimum əməkhaqqının artım dinamikası indiyə qədərki ən böyük artımın gerçəkləşdirildiyini göstərir. Bu qərarın nəticəsi bütövlükdə ölkənin xeyrinə olacaq: “Minimum əməkhaqqının artırılması əmək ödənişində bərabərliyi aradan qaldırır, orta təbəqənin formalaşmasına, iqtisadiyyatın canlanmasına müsbət təsir edir”.

Nostrifikasiya üzrə müraciətlərə baxılması prosesi müvəqqəti dayandırılır

Xarici ali təhsil ixtisaslarının tanınması və ekvivalentliyinin müəyyən edilməsi (nostrifikasiyası) üzrə müraciətlərə baxılması prosesi iyulun 1-dən avqustun 31-dək müvəqqəti olaraq dayandırılacaq.

Buna səbəb 2018-2019-cu tədris ilinin başa çatması ilə əlaqədar yay aylarında xarici ali təhsil müəssisələrinin və aidyyəti qurumların əksəriyyətinin fəaliyyət göstərməməsi, eyni zamanda müvafiq proqram təminatında həyata keçirilən təkmilləşdirmə işləri ilə bağlıdır.

Müraciətlərə baxılması sentyabrın 1-dən etibarən növbəlik prinsipi əsasında davam etdiriləcək.

Qeyd edilən müddət ərzində istisna hal olaraq yalnız hərbi xidmətdə olacaq şəxslər sənədlərinə fasiləsiz olaraq baxılması üçün info@ani.edu.gov.az elektron poçt ünvanına müraciət edə bilərlər.

Beynəlxalq İnformatika Olimpiadasında ölkəmiz iki komanda ilə təmsil olunacaq

4-11 avqust 2019-cu il tarixlərində ölkəmizdə keçiriləcək Beynəlxalq İnformatika Olimpiadasında (IOI 2019) ölkəmizi təmsil edəcək şagirdlərin adları məlum olub. Azərbaycan bu yarışmada iki komanda ilə təmsil olunacaq.

Birinci komandaya Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki Fizika-riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin şagirdləri Abutalıb Namazov, Murad Eynizadə, İbrahim Tağızadə, nazirliyin tabeliyindəki akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin şagirdi Fərhad Əzimov, ikinci komandaya isə nazirliyin tabeliyindəki Fizika-riyaziyyat və informatika

komandaya Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki Fizika-riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin şagirdi Fərimə Öməröva, Xəzər Universitetinin nəzdindəki “Dünya” məktəbinin şagirdi Əziz Hüseynov, nazirliyin tabeliyindəki akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin şagirdi Hüseyn Hacıyev və Bakı şəhəri 269 nömrəli tam orta məktəbin şagirdi Amin Cəlilov üzvdür.

Qeyd edək ki, ölkəmizi bu olimpiadada təmsil edəcək komandaları müəyyənləşdirilmək məqsədi ilə iki seçim imtahanı keçirilib. Seçim imtahanlarına Respublika fənn olimpiadalarında informatika fənni üzrə qalib olan şagirdlər dəvət edilib.

Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sahəsində çox müsbət irəliləyişlər müşahidə edilir

İnklüziv, bərabər və keyfiyyətli təhsilə doğru

← Əvvəlki səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

Konfransın bu işdə rolunun böyük olduğunu deyən rektor tədbirin işinə uğurlar arzulayıb. Rektorun təbirincə, tədbirin işi təkə məqalə vermək, çıxış etmək deyil, həm də müəllimlərin öz aralarında təhsilimizin ümumi problemlərinə dair müzakirələr aparmasıdır. "Konfransda maraqlı mövzular müzakirə olunacaq. Təhsildə gündəmdə olan problemlər araşdırılacaq və onların həlli yolları axtarılacaq. Ümid edirik ki, bilki konfransdan da gözlənilən nəticələr əldə olunacaq", - deyən rektor qeyd edib.

Keyfiyyətli təhsil

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Azərbaycanın ən qabaqçılıq ali məktəblərindən olan ADA Universitetində belə bir konfransın keçirilməsinin olduqca əhəmiyyətli olduğunu deyərək qeyd edib ki, "İnklüziv, bərabər və keyfiyyətli təhsil" məsələləri hər bir təhsil sistemi qarşısında duran ən əsas vəzifələrdəndir. "Təhsil Nazirliyi olaraq bizim qarşımızda duran ən vacib məsələ hər bir gənçə, hər bir şagirdə, tələbəyə keyfiyyətli təhsil vermək imkanlarının təqdim edilməsidir". C.Bayramov çıxışında qarşıda duran çağırışlar, bir sıra hədəflər və bu sahədə həyata keçirilən işlər barədə konfrans iştirakçılarına məlumat verib. Nazir qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə həyata keçirilən və ölkəmizdə təhsil sahəsində islahatların "Yol xəritəsi" olan "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"nda əhatəliyinə və keyfiyyətinə görə Azərbaycan təhsil sisteminin dünyanın qabaqçılıq ölkələri səviyyəsinə çatdırılması, təhsilin məzmunu, kadr hazırlığı, infrastruktur, idarəetmə sahəsində yeni yanaşmaların tətbiq edilməsi yolu ilə ölkəmizdə beynəlxalq səviyyəli təhsil sisteminin qurulması və davamlı olaraq ölkənin inkişafına təminat verilməsi əsas hədəf seçilmişdir.

Nazir bildirib ki, 2016-cı ildən başlayaraq dövlət vəsaitli hesabına ümumtəhsil məktəblərinin bazasında birillik məktəbəhazırlıq siniflərinin açılması nəticəsində ölkədə 5 yaşlı uşaqların məktəbəhazırlığa cəlb olunması səviyyəsi 24 faizdən 2018-2019-cu tədris ilində 75 faizədək artıb, növbəti illərdə isə bu rəqəmin 90 faizə çatdırılması müəyyən edilmişdir. Daha sonrakı illərdə

ölkə üzrə bütün 5 yaşlıların məktəbəhazırlığa cəlb olunması hədəf seçilib.

Təməl bacarıqlarının inkişafına xüsusi yanaşma

Təhsil sistemində təhsilalanların təməl bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu barədə danışıq zamanı nazir qeyd edib ki, təməl bacarıqlarının erkən yaş dövründən inkişafının xüsusi vacibliyi nəzərə alınaraq 2 il öncə YUNİSEF və Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi ilə 3-5 yaşlı uşaqların icma əsaslı məktəbəqədər təhsilə cəlb edilməsi layihəsinə start verilib. Artıq başa vurmaqda olduğumuz tədris ilindən adıçəkilən icmaların sayı ölkə ərazisində 100-ə çatdırılıb. 3-5 yaşlı 2000-ə yaxın uşaq həmin məktəbəqədər təhsilə cəlb olunub. Bu məktəblərin müsbət nəticələri və eyni zamanda da böyük ehtiyacı nəzərə alınaraq növbəti 2019-2020-ci tədris ilində layihənin əhəmiyyətli şəkildə ölkə ərazisində genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. "Bizim planlar ondan ibarətdir ki, mövcud olan 100 icmadan əlavə olaraq 250 icmada da ölkənin bütün rayon və şəhərlərini əhatə etməklə onun əhatəliliyini əhəmiyyətli şəkildə artıracaq".

Təhsilin məzmunu

Təhsil naziri çıxışında mühüm tendrlərdən olan təhsilin məzmunundan da danışıb. O, qeyd edib ki, bu sahədə bizim üçün vacib olan mühüm məqam ondan ibarətdir ki, Təhsil Nazirliyi tərəfindən müasir dövrün çağırışları, gələcək tendensiyalar nəzərə alınmaqla təhsilin məzmununun təkmilləşdirilməsi, təhsilin məzmununa innovativliyin gətirilməsi əsas hədəf kimi müəyyən edilmişdir. C.Bayramov bu sahədə həyata keçirilən bir sıra layihələr barədə qısa məlumat verib. Ötən tədris ilində yeni model əsasında yeni yanaşmalar tətbiq edilməklə Ana dili, riyaziyyat, ingilis dili fənləri üzrə ehtiyat dərsləklər yaradılıb və hazırda bu il ərzində 100 məktəbdə pilot sınaqdan keçirilməkdədir. Növbəti illərdə eyni dərsləklərin II siniflər üçün digər məktəblərdə pilot səviyyəsinə sınaqdan keçirilməsi nəzərdə tutulub. Əlavə olaraq məktəbəhazırlıq sinifləri üçün də yeni model dərsləklər məktəblərə təqdim edilməsi nəzərdə tutulub. Dərsləklər sınaqdan keçdikdən sonra onların daha geniş tətbiqi planlaşdırılıb.

Nazir İnformatika fənninin ölkə ərazisində tədrisinin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində nazirlik tərəfindən həyata keçirilən "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsi barədə də məlumat verib. Onun sözlərinə görə, cari tədris ilində ölkənin 71 məktəbi əhatə olunmaqla 26 min şagird layihəyə cəlb edilib. "Bizim planlarımız və gördüyümüz hazırlıq işləri bunu deməyə əsas verir ki, növbəti tədris ilində həm məktəblərin, həm də cəlb olunmuş şagirdlərin sayının sinif, yaş kateqoriyası baxımından genişlənməsi hesabına 100 minə yaxın şagirdin "Rəqəmsal bacarıqlar" layihəsinə cəlb olunması nəzərdə tutulub".

Növbəti vacib istiqamət məktəb proqramlarının məzmununa STEM yanaşmasının gətirilməsi ilə bağlıdır. Nazir qeyd edib ki, bu məqsədlə aparıcı müəllimlərimiz və bir sıra məktəb rəhbərləri həm ölkə ərazisində, həm də xaricdə xüsusi təlimlər keçiblər. Növbəti tədris ilində ən azı 15 məktəbdə STEM məzmunu tətbiq ediləcək. "Biz düşünürük ki, bu yanaşma ilə biz robototexnika, nanotexnologiyalar, süni intellekt, mexanika kimi elm sahələri üzrə məzmunu ilə inteqrasiya imkanları əldə edəcəyik".

Nazir təhsilin keyfiyyətindən danışıq zamanı mühüm istiqamətlərdən biri kimi məktəblərdə sağlamlıq məsələsi - psixoloji mühitin formalaşmasını qeyd edib. Son zamanlar informasiyanın şagirdlər üçün daha çox əlçatanlığı, eyni zamanda şagirdlərin zərərli informasiyalardan qorunması imkanlarının məhdud olması nəzərə alınaraq növbəti tədris ilində məktəb rəhbərləri, təhsilverənlər ailələri, valideynlərlə daha sıx işləməlidir və bu, növbəti tədris ilində bizim üçün prioritet istiqamət olaraq müəyyən edilib. "Hesab edirik ki, məktəblərdə tam sağlamlıq məsələsi psixoloji mühit məktəbdaxili zərərli informasiyanın alınması, fəvqəladə hallar zamanı davranış kodeksinə əməl olunması bizim üçün prioritet istiqamətlər olacaq. Biz bu sahədə yeni normativ sənədlər hazırlayırıq və müxtəlif səpgili təlimlər keçirməyi də planlaşdırırıq".

Məktəb sistemində görüləcək işlər barədə danışıq zamanı nazir illər ərzində tətbiq olunan və bir çoxlarına tanış olan "Məktəblinin dostu" layihəsinə toxunub və növbəti tədris ilində layihənin əhatə dairəsinin əhəmiyyətli şəkildə genişləndirilməsi və təxminən 5 dəfə artırılaraq 150 məktəbdə fəaliyyətinin təşkil edilməsinin qarşıda duran hədəflərdən olduğunu bildirib.

Müəllim faktoru

Təhsil sahəsində aparılan islahatlar barədə danışıq zamanı nazir qeyd edib ki, bizim üçün hər zaman ən prioritet məqam müəllim faktorudur. Strategiyanın qəbulundan keçən müddət ərzində ölkə başçısının müvafiq fərman və sərəncamlarının icrası vasitəsi ilə sistemli işlər həyata keçirilib. 2014-cü ildən başlayaraq mərhələlərlə bütün ölkə üzrə 150 minə yaxın müəllim diaqnostik qiymətləndirmədən keçib. 2015-ci ildən başlayaraq bu sahədə böyük əməkahaqı islahatları baş verib və 2018-ci ildə birinci mərhələsi başa çatıb. "Mən böyük məmnunluq hissi ilə qeyd etmək istəyirəm ki, həmin islahatın davamı olaraq növbəti dəfə cənab Prezident tərəfindən diaqnostik qiymətləndirmədən keçmiş müəllimlərin, eyni zamanda peşə təhsili sahəsində diaqnostik qiymətləndirmədən keçən müəllimlərin də əməkhaqlarının 20 faiz artırılmasına dair sərəncamlar imzalanıb".

Nazir bildirib ki, indiyə kimi bu istiqamətdə sistemli şəkildə tətbiq olunan tədbirlərin verdiyi yüksək nəticələri biz artıq müşahidə edə bilirik. Bu tədbirlər nəticəsində cəmiyyətdə müəllim peşəsinin nüfuzunun əhəmiyyətli şəkildə artması xüsusi olaraq vurğulanmalıdır. Ötən tədris ilinin qəbul kampaniyasının nəticələri olaraq 2090 nəfər 500 baldan yuxarı nəticə göstərən məktəb məzunları ixtisas seçimində birinci yerə müəllimliyi göstəriblər. Strategiyanın qəbul edildiyi müddət ərzində bu rəqəm 2.3 dəfə artım deməkdir. Hər il nazirlik tərəfindən keçirilən müəllimlərin mərkəzləşdirilmiş qaydada işə qəbulu imtahanında ötən il elektron formada qeydiyyatdan keçən namizədlərin sayı 51 min nəfər olmuşdur. Bu, yalnız son 3 il ərzində 300 faizlik bir artımdır. "Böyük əminliklə qeyd etmək olar ki, bu sahədə sistemli işlərin aparılması və davamlı xarakter alması və cənab Prezident tərəfindən bu günlərdə imzalanmış sərəncamlar bizi tam əmin edir ki, bu ilin mərkəzləş-

miş işə qəbul kampaniyası, həm də yüksək nəticələr göstərən məktəb məzunlarımız ixtisas seçimində müəllimlik peşəsində müsbət dinamikanı davam etdirəcəklər".

Bərabər imkanlar

Nazir konfransın əsas mövzularından olan təhsil sistemimizdə bərabər imkanlar və inklüziv yanaşmalar barədə danışıb. O, xüsusi olaraq Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın və onun rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinə toxunub. Fondun bu sahədə qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün çox böyük işlər gördüyünü xatırladıb. Demək olar ki, ölkədə olan xüsusi məktəblər, internat məktəbləri yenilənib və əsaslı təmir edilib, müasir avadanlıqlarla təchiz edilib, sağlamlıq imkanları məhdud, valideyn himayəsindən məhrum uşaqlar üçün çox əlverişli təhsil və inkişaf şəraiti yaradılıb. Bu işlər, digər istiqamətlərdə olduğu kimi, geniş və davamlı xarakter alıb. C.Bayramov qeyd edib ki, Təhsil Nazirliyi olaraq YUNİSEF-lə birlikdə ibtidai təhsil səviyyəsində şagirdlərin inklüziv təhsilə cəlb olunması layihəsi həyata keçirilib. Artıq bu istiqamətdə başlanmış işlərin nəticəsi olaraq Bakı şəhərinin 4 pilot məktəbində 52 şagird inklüziv təhsilə cəlb edilib. İlkən nəticələr çox müsbətdir və biz layihənin davam etdirilməsi və genişləndirilməsini planlaşdırırıq. Eyni zamanda bu il ərzində 10 minə yaxın uşaq, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaq təhsilə cəlb edilib. Onlar həm xüsusi məktəblərdə, həm inteqrasiya təlimli internat məktəblərdə, eyni zamanda ümumtəhsil məktəblərinin xüsusi siniflərində təhsilə cəlb olunub və bu istiqamətdə növbəti illərdə də biz fəaliyyətimizi davam etdirməyi və genişləndirməyi planlaşdırırıq.

Təhsilin ölçüsü - əlçatanlıq

Nazir C.Bayramov qeyd edib ki, təhsilin ən vacib göstəricisi əlçatan-

lıqdır. O, il ərzində ölkə başçısı tərəfindən qəbul edilmiş çox mühüm qərarlar barədə danışıb: "Təhsildə əlçatanlıq barədə danışıq zamanı biz il ərzində cənab Prezident tərəfindən tələbələrə təqəddirlərinin artırılması və eyni zamanda təqəddir alan tələbələrə sayının mart ayının 1-dən 16 min vahid artırılmasını və növbəti illər üçün bu hədəfin ən azı 50 faizə çatdırılmasını xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm. Eyni zamanda dövlət sifarişli yerlərin dövlət vəsaiti hesabına ali təhsil almaq imkanı əldə edən tələbələrə sayının 2019-2020-ci akademik ildən 2018-2019-cu tədris ili ilə müqayisədə 12300 yerdən 20500 yerədək artırılması və faiz nisbətilə 66 faizlik bir artımı xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm. Bizim ali təhsilimiz bununla da daha geniş sayda tələbələrə üçün əhəmiyyətli dərəcədə əlçatan olacaq".

Təhsil naziri çıxışının sonunda qeyd edib ki, "hər bir təhsil sisteminin əsas göstəricisi, əsas hədəfi hər tələbəyə, hər şagirdə, hər vətəndaşa keyfiyyətli təhsilin təqdim edilməsidir. Bu sahədə qarşımızda çoxsaylı çağırışlar var. Mən əminəm ki, iki-günlük konfrans zamanı bu istiqamətdə çox faydalı və dəyərli müzakirələr aparılacaq və həmin çağırışlara dair təkliflər və tövsiyələr verəcəyəm".

Daha sonra Dünya Bankının Azərbaycan üzrə ölkə meneceri Navid Həsən Naqvi, YUNİSEF-in Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə Regional təhsil məsləhətçisi Parmosivə Soobrayan dünyada təhsilin inkişafı sahəsində mühüm istiqamətlərdən, qlobal çağırışlar və iqtisadiyyat dövründə təhsil sistemləri qarşısında duran vəzifələrdən, Azərbaycanda təhsilin inkişaf tendrlərinin dünya təhsilində baş verən dəyişikliklərlə müqayisəli təhlildən ibarət təqdimatlarla çıxış ediblər. Bildirilib ki, Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sahəsində çox müsbət irəliləyişlər müşahidə edilir. Qonaqlar Azərbaycanda təhsil sahəsində əldə olunan nailiyyətləri yüksək qiymətləndiriblər.

"İdman – sağlamlıq, dostluq, birlik..." rəsm müsabiqəsi

Təhsil Nazirliyinin 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzində "İdman-sağlamlıq, dostluq, birlik..." mövzusunda rəsm müsabiqəsinin qaliblərinin təltif mərasimi keçirilib.

Tədbirdə Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Milli Olimpiya Komitəsinin vitse-prezidenti Çingiz Hüseynzadə, Milli Olimpiya Komitəsinin Baş katibinin müavini Azər Əliyev, münisflər heyətinin üzvləri, məktəb direktorları və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

Bakı şəhərində fəaliyyət göstərən 45 ümumtəhsil məktəbindən 6-10 və 11-14 yaş kateqoriyaları üzrə müsabiqəyə buraxılan 159 rəsmi işindən 6-sı I yer, 12-si II yer və 16-sı III yerə layiq görülüb. Qiymətləndirmə münisflər heyəti tərəfindən və sosial şəbəkə vasitəsi ilə aparılıb.

Qaliblərə diplom və qiymətli hədiyyələr təqdim olunub.

Tədbir bədii hissə ilə davam etdirilib. Müsabiqə Təhsil Nazirliyi, Milli Olimpiya Komitəsi və 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə 20-28 iyul tarixlərində nəzərdə tutulan Avropa Gənclərinin 15-ci Yay Olimpiya Festivalı çərçivəsində həyata keçirilib.

Müsabiqənin məqsədi Yay Olimpiya Festivalı haqqında məktəbliləri məlumatlandırmaq, olimpiya hərəkatını tanıtmək, şagirdlərdə toleranlıq, sülh, həmrəylik, dostluq hissələrini aşılamaq, uşaqların idmanla bağlı maraqlı fikir və düşüncələrini öyrənmək, yaradıcılıq qabiliyyəti və istedadlarını üzə çıxarmaqdan ibarət olub.

AzMIU alimləri beynəlxalq distant müdafiəni izləyiblər

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti (AzMIU) ilə Rusiya Federasiyasının Rostov İdarəetmə, Biznes və Hüquq İnstitutu arasında tədris, elmi-tədqiqat, sosial sahələrin inkişafı üzrə qarşılıqlı əlaqələrin yaradılması və inkişafı istiqamətində imzalanmış Əməkdaşlıq Müqaviləsinə müvafiq olaraq iyunun 13-də Rostov İdarəetmə, Biznes və Hüquq İnstitutunda dissertasiya işinin distant müdafiəsi təşkil olunub.

İqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə almaq üçün Rostov İdarəetmə, Biznes və Hüquq İnstitutunun doktorantları Veysəl Kayaöz və Adnan Yüksəl təqdim etdiyi dissertasiya işinin distant müdafiə edilməsində dissertasiya şurasının üzvləri kimi AzMIU-nun "Xidmət sahələrinin iqtisadiyyatı və menecment" kafedrasının müdiri, professor M.Məmmədov, həmin kafedranın professoru H.Xəlilov, "Sənayenin iqtisadiyyatı və idarə edilməsi" kafedrasının professoru Ə.Əliyev, həmçinin, "Tikinti-iqtisad" fakültəsinin dekani R.Qəribov, A.Ağayev və Ə.Əliyev iştirak ediblər. Eyni zamanda bu Dissertasiya Şurasının iclasına AzMIU ilə yanaşı, Türkiyə Cümhuriyyətinin, Moldova Respublikasının və Rusiya Federasiyasının universitetlərinin professorları da qoşulublar.

Dissertasiya Şurasında Veysəl Kayaöz "Türkiyədə avtorizasiya olunmuş iqtisadi operator, onun Rusiya, Cənubi Koreya və Birləşmiş Ştatların proqramları ilə müqayisə və təkmilləşdirmə yolları" və Adnan Yüksəl "Türkiyədə azad zonaların idarəetmə sistemlərinin inkişafı" mövzularında yerinə yetirdikləri dissertasiya işlərini müvəffəqiyyətlə müdafiə ediblər.

“Kiçik Akademiya”

Bu günün istedadlı şagirdi sabahın yaradıcı aliminə çevrilməkdədir...

Vaqif MAHMUDOV, Rəna MUSAYEVA,
Bakı şəhəri 177 nömrəli tam orta məktəbin müəllimləri

Bildiyimiz kimi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) dəstəyi ilə elm və təhsilin inteqrasiyası istiqamətində ölkənin bir sıra lisey və məktəblərində “Kiçik Akademiya”lar yaradılıb. “Kiçik Akademiya”ların yaradılmasında məqsəd əsasən istedadlı, yaradıcı təfəkkürə malik, araşdırma aparmaq qabiliyyəti olan şagirdləri üzə çıxarmaq, onları maraqlandırmaq və bir məqsəd ətrafında birləşdirməkdir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin böyük dəstəyi ilə məktəblərdə yaradılan “Kiçik Akademiya”ların fəaliyyətinin tənzim olunması və gələcəyə yaxşılaşdırılması istiqamətində təşkilati tədbirlər həyata keçirilib.

Bundan başqa, istedadlı uşaq və gənclərin təhsil əməyinin stimullaşdırılması sahəsində əlavə tədbirlər görüldü, istedadlı şagirdlərin vaxtında müəyyən olunmasına xidmət edən əlavə tədbirlərin (fərdi layihələrin, təqdimatların, referatların hazırlanması və s.) gücləndirilməsinə nail olunub, istedadlı uşaq və gənclərlə aparılan işlərin vəziyyəti öyrənilib və müvafiq təkliflər hazırlanıb həyata keçirilib.

“Kiçik Akademiya” layihəsi AMEA və Təhsil Nazirliyinin birgə təşəbbüsü ilə həyata keçirilən uğurlu layihələrdən biridir. “Kiçik Akademiya” layihəsinin təşkilində əsas məqsəd istedadlı uşaq və gənclərlə aparılan işlərin tənzimlənməsinə, bu sahədə səmərəli fəaliyyət mexanizmi yaradılmasına köməklik göstərməkdir, şagirdlərdə tədqiqatçılıq qabiliyyətinin formalaşması ilə bağlı tədbirlərin sistemli həyata keçirilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

“Kiçik Akademiya”nın vəzifələrinə isə əsasən aşağıdakılar daxildir:
- Elmi-tədqiqat fəaliyyətinə meyilli olan istedadlı şagirdləri vaxtında aşkara çıxarmaq;

- Mövcud yaradıcılıq potensialını nəzərə alınmaqla şagirdlərin gələcək peşə istiqamətlərini müəyyənləşdirmək;

- Şagirdlərdə elmi yaradıcılığa maraq yaratmaq;

- Şagirdlərin tədqiqatçılıq bacarıqlarını inkişaf etdirmək;

- Şagirdlərdə elmi dünyagörüşün formalaşdırılması istiqamətində sistemli iş aparmaq;

- Tanınmış alim və mütəxəssislərin iştirakı ilə istedadlı şagirdləri işə cəlb etmək;

- Şagirdlərin elmi cəmiyyətlərdə, intellektual klub və dərnlərdə təşkilatlanmasını təmin etmək;

- Tədqiqatçılıq bacarığı ilə fərqlənən şagirdlərdə elmi məruzə ilə çıxış etmək, referatlar hazırlamaq, birgə elmi layihələrdə iştirak vərdişləri formalaşdırılmasına əlverişli şərait yaratmaq.

Bu gün ölkəmizdə elm və təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatlar bu istiqamətdə mövcud yanaşmaları da xeyli dəyişir. Məsələn, artıq ümumi təhsil məktəblərində təhsil şagirdlərə təkcə bilik verməyi deyil, onlarda müəyyən bacarıq və vərdişlərin inkişaf etdirilməsini də tələb edir. Təbii ki, hazırda aparılan islahatların da əsas məqsədi təhsil prosesində şagirdin təfəkkürünün inkişafı üçün ona bilik ötürmək deyil, bilik qazanmaq üçün şərait yaratmaqdır.

Şəkildə məktəbimizin şagirdləri, solda Selcan Nurullayeva - “Sabahın alimləri” VIII Respublika Müsəbiqəsinin (2019) qalibi, qızıl medalın sahibi və ABS müsəbiqəsinin iştirakçısı və sağda Leyla Məmmədzada - “Sabahın alimləri” VIII Respublika Müsəbiqəsinin (2019) fəxri iştirakçısı, bu layihə üzrə Sankt-Peterburq şəhərində keçirilmiş müsəbiqənin 3-cü dərəcəli diplomçusu

AMEA ilə Təhsil Nazirliyi arasındakı əməkdaşlıq çərçivəsində elmlə təhsilin inteqrasiyasının təmin edilməsi istiqamətində bir sıra ciddi addımlar atılıb ki, onlardan da biri “Sabahın alimləri” layihəsinin təşkilidir. Bu layihə Azərbaycanda 2011-ci ildən keçirilir. Layihənin məqsədi ölkədə fəaliyyət göstərən ümumi təhsil müəssisələrinin IX-XI siniflərində təhsil alan şagirdlərin elmi axtarılarla sövq edilməsi, onların elmi və yaradıcılıq fəaliyyətinin stimullaşdırılması, elmi tədqiqat işinə meyli olan istedadlı şagirdlərin vaxtında aşkar edilməsi, həmçinin ciddi elmi tədqiqat nəticələri əldə etmiş Azərbaycan məktəblilərinin seçilməsidir.

Bu baxımdan çalışdığımız 177 nömrəli tam orta məktəbdə də son illər məktəbin direktoru Günel Xanlarovanın rəhbərliyi ilə bir sıra mühüm işlər görülmüş və görülməkdədir. Belə ki, layihə çərçivəsində məktəbimizin şagirdləri ayrı-ayrı fənn müəllimlərinin rəhbərliyi ilə müəyyənləşdirilən müxtəlif istiqamətlərdə sadə elmi araşdırmalar aparıb, maraqlı məruzə, referat və təqdimatlar hazırlayıblar. Eyni zamanda, şagirdlərin elmi dünyagörüşünün formalaşdırılması istiqamətində də xeyli işlər görülmüşdür.

Bütün bu işlərin uğurlu nəticəsi olaraq 2016-2019-cu illər ərzində 7 şagirdimiz “Sabahın alimləri” Respublika müsəbiqələrində müxtəlif la-

“Məktəbin, müəllimlərin ən əsas vəzifəsi bizim cəmiyyətimizə, xalqımıza, ölkəmizə dəyərli vətəndaşlar hazırlamaqdır”.

Heydər ƏLİYEV

yihələr üzrə yüksək yerlər tutub, qızıl medal, fəxri fərman və tərifnamələrlə mükafatlandırılıb (*Onların adları cədvəldə əks olunub*).

bilik yarışları, müsəbiqə və toplantıların, nəzərdə tutulan tədbirlərin hazırlanması və həyata keçirilməsində belə şagirdlər müəllimlərinin ən yaxın

İl	Soyadı, adı, atasının adı	Layihə mövzusu	Tutduğu yer
2016	Qadırlı Ayyən Elman qızı	Şəkərli Diabet xəstəliyinin müalicəsi üçün Azərbaycanın florası əsasında hazırlanan dərman preparatları	II
2017	Zeynalov Vüsal Mübariz oğlu	İkivalentli platinin və palladium komplekslərinin kimyəvi müalicədə rolu	II
2017	Xəlilov Orxan Vüqar oğlu	Biooloji sistemlərdə gedən proseslərdə metalların rolu	II
2018	Hüseynova Aydan Tacir qızı		
2018	Nurullayeva Selcan İlkin qızı		
2019	Məmmədzada Leyla Qoşqar qızı	Ortalaşmış ölçmələr əsasında siniflərin sərhəddinin təyini	III dərəcəli diplom, (Sankt-Peterburq)
2019	Nurullayeva Selcan İlkin qızı	İnsan genomunda 2 istiqamətli promotorlar	Qızıl medal və ABS müsəbiqəsinə vəsiqə

Bu gün orta məktəbdə təhsilə yanaşma dəyişib. Ümumi təhsil sistemində “yaddaş” məktəbindən “təfəkkür” məktəbinə keçidin təmin edilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 6 dekabr 2016-cı il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilən Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə “Strateji Yol Xəritəsi”ndə xüsusi olaraq vurğulanı. Hazırda yetişməkdə olan nəslə müstəqil həyata hazırlamaq şəxsiyyətyönümlü təhsilin əsas məqsədi olduğundan şagirdlərin şəxsiyyət kimi formalaşmasında məntiqi təfəkkürün inkişafı çox mühüm amildir. Bu isə öz növbəsində fəal təhsil metodlarından istifadə etməklə, şagirdlərin idrak fəaliyyətinin artırılmasını, onları düşündürməyə, müstəqil qərarlar çıxarmağa yönəltməyi zəruri edir.

İctimai birlikdə işləmək arzusunda olan və elmi-tədqiqat işlərinə meyli olan istənilən şagird “Kiçik Akademiya”nın üzvü olur. Akademiyaya üzv olan şagirdlərin elmi konfranslarda, olimpiadalarda və “Kiçik Akademiya”nın digər tədbirlərində iştirak etmək, şagirdlər arasında elmi bilikləri təbliğ etmək və s. kimi vəzifələri vardır. Eyni zamanda, onlar seçdiyi fəaliyyət istiqamətində müstəqil olaraq biliklərini dəqiqləşdirir, ünsiyyət və davranış qaydalarına riayət etməklə digər şagirdlərə bir nümunə göstərilir. Həm də olimpiada,

köməkçiləri hesab olunur, eyni zamanda yaradıcılığa, elmi-tədqiqat fəaliyyətinə meyil və maraq göstərən istedadlı uşaq və gənclərlə aparılan işlərin perspektiv istiqamətlərini müəyyənləşdirilməsində yaxından iştirak edirlər.

Akademiya üzvlərinin həyata keçirdiyi işlərdə müəllimlərin və valideynlərin də böyük dəstəyi olur. Tədqiqat işlərində müəllimlər şagirdi yönləndirir, valideyn şagirdin apardığı araşdırmaları lazımı resurslarla təmin edir. Şagirdlər bütün işlərdə fəallığı ilə seçilir.

“Kiçik Akademiya”ların fəaliyyətinin və şagirdlərin layihələrinin tədqiqatyönümlü olmasının vacibliyi bu gün xüsusilə nəzərə çarpır. Orta məktəblərdə bu sahədə aparılan bütün işlər hərtərəfli inkişaf etmiş şagirdlərin yetişdirilməsində və onların əsl vətəndaş kimi formalaşmasında böyük əhəmiyyət daşıyır. Şagirdlərin dünyagörüşünün, ictimai fəallığının, öz fəaliyyət və təşkilatçılıq qabiliyyətinin və bacarığının formalaşdırılmasında bu şərtə riayət edilməsi vacib pedaqoji üsullardan sayılır. Əgər şagirdlərdə bu keyfiyyətlər yaranarsa, şübhəsiz, onlarda ictimai işə olan maraqla artacaqdır. Orta məktəblərdə fəaliyyət göstərən “Kiçik akademiya”lar bütün mövcud imkanlardan istifadə edilərək, şagirdin yüksək səviyyədə maariflənməyə və təhsil almağa çağırır.

Məktəbdə təlim-tərbiyə işi

İlham CƏFƏROVA,
Bakı şəhəri 328 nömrəli tam orta məktəbin tərbiyə işləri üzrə direktor müavini

Fəaliyyətin başlanğıc və davamının uğurlu olmasının təminatı

Məktəb mühitində təlim-tərbiyə işinin təşkili fəaliyyətin başlanğıc və davamının uğurlu olmasının təminatıdır. Tam təhsil mühtiti yaratmaq və əsas məqsəddə çatmaq xüsusi nizam-intizamdan və qaydaların təbiiqindən asılıdır. Müasir təhsil metodları məktəbdə şagirdi dövrün tələblərinə uyğunlaşa biləcək bir şəxsiyyət kimi formalaşdırmaqdan əlavə, eyni zamanda da qarşımızda bir çox vəzifələr qoyur. Çünki məktəb şagirdin müxtəlif yaş dövrlərinə uyğun olaraq təlim-tərbiyə sistemi həyata keçirir.

Bu yaradılmış mühit də hər yaş dövründə onun xarakterinin düzgün formalaşmasına mühüm təsir göstərir. Tərbiyə işi anlayışı bir mənə daşımır və bu prosesə təkcə bir prizmadan baxmaq doğru deyildir. Bir pedaqoq dərslər deyil şagirdin bacarıqlarının inkişafını təmin etmək üçün bütün müşahidə və diqqətini yönləndirərək, həm individual yanaşmalarla, həm kollektiv münasibətlərlə, həm də fərdi görüşlərlə bir metod müəyyənləşdirməlidir. Müəllim müxtəlif situasiyalarda şagirdə özünəinam hissini yaratmaq üçün həm dərslər zamanı, həm də dərslərdən əlavə əlverişli şərait yaratmalıdır. Bununla bərabər hər bir təhsil zamanı tərbiyə işi arxa plana keçməməlidir.

Bilik və bacarıq. Bu iki anlayış həmişə vəhdət təşkil edir. Biliyi bir ağaca bənzədiriksə bacarıq onun yarpaqları, çiçəkləri, meyvələri, bir sözlə, onun gözəlliyi və diqqəti cəlb edən tərəfi olacaqdır. Yüksək səviyyəli bacarıq yeniliklər yaradır. Müasir təhsil sistemi təhsilənlərə daha geniş aspektdə yanaşaraq müxtəlif bacarıqların üzə çıxması üçün yeni metodikaların tətbiqini həyata keçirərək fənlərin tədrisini, həm də bacarıqların inkişafını birgə, əlaqəli şəkildə təbiiq edir. Nəticə etibarilə nailiyyətlər əldə olunur. Şagirdin dünyagörüşü, intellektual səviyyəsi və təfəkkürü daim inkişaf

edir. Məhz bugünkü təhsil sisteminin şagirdyönümlü olması bilik və bacarığın bir birlinə müsbət təsirinə, mükəmməlləndirilməsinə və inkişafına xidmət edir. Məktəbdə şagirdlərin sərbəst fikir ifadə edə bilməsi və belə metodika ilə təhsil alması kreativ bir mühitin yaranmasına da səbəb olur. Mütəmadi olaraq belə davam edən şəraitdə şagirdlərin istedadları da aşkar olunur. Xüsusi istedadlar seçilir və onlara xüsusi yanaşmalar tətbiq edilir. Beləcə, məktəbin təhsil mühtiti aktiv formada fəaliyyət göstərir. Bir tərəfdən şagirdin marağı, digər tərəfdən müəllimlərin istiqamətləndirməsi sağlam bir rəqabətə çevrilir. Nəticə etibarilə ilə rəqabət olan yerdə inkişafa nail olunur. Tərbiyə prosesində uğurlar çoxalaraq qarşıya qoyulmuş məqsəd və nəticələr daha da mükəmməlliyə doğru yönəlir.

Məktəbdə fəaliyyət göstərən dərnəklər bu prosesin daha da uğurlu nəticələrinə zəmin yaradır. Şagird hər zaman fikirlərinin təbiiq etmə mühtitini axtırır və uğurlu nəticəni əldə edərək daha da motivasiya olur. Dərnəklər bir növ də şagirdin asudə vaxtının səmərəli istifadəsində faydalı olur. Əlavə təhsil və ya məşğələlər məktəblilərin dünyagörüşünün artırılmasına, eyni zamanda yaradıcı qabiliyyətlərinin genişlənməsinə də xidmət edir.

İnklüziv təhsil. Təhsil-tərbiyə prosesində bütün təhsilənlər iştirak edir. Eləcə də, məktəbdə sağlamlıq məhdudiyətləri olan

şagirdlər üçün təhsil mühtiti xüsusi əhəmiyyətli və maraqlı olur. Aktiv bir mühit onun da fəaliyyətinə bilavasitə təsir edərək özünə inam hissi aşılayır. İnklüziv təhsilin təbiiq məhz bu nəticələrə xidmət edir. Bu təhsil təkcə fərqli inkişaf özəllikləri olan uşaqlar üçün deyil, bütün şagirdlərinin maarifləndirilmə ehtiyaclarına və inteqrasiyanın inkişafına yönəlmişdir. Beləcə, bərabər hüquqlu, humanist prinsiplərə əsaslanan bir cəmiyyət və təhsil formalaşır.

Fərqli inkişaf özəllikləri olan şagirdlər belə təhsil mühtitində özünü sərbəst ifadə etmə üsullarını daha tez mənimsəyir. Şagirdlər bütün fənlərdən öz fəaliyyət və yenilikçi düşüncələrinə uyğun biliklər əldə edir. Digər şagirdlərin fərqli maraqları, fərqli yanaşmaları bu şagirdin də fəaliyyətinə stimül verir. O, öz bacarıqlarını kəşf edir. Seçdiyi fəaliyyət növü üzrə həmin bacarıqları istifadə etmək yollarını tapır. Təhsil alan digər şagirdlər təhsil-tərbiyə prosesində aldığı biliklər sayəsində yüksək intellektli bir şəxsiyyət olmaq, yüksək mənəvi keyfiyyətləri dəyərləndirə bilmək təfəkkürünə malik olurlar. Bu da insanların fiziki deyil, mənəvi keyfiyyətlərlə ölçüldüyü düşüncəsinə yaradır. Beləcə, qarşılıqlı işgüzar bir mühitdə, fikirlərin demokratik şəkildə ifadəsinin heç bir əngəl tanımadığı, hər bir real fikrin gerçəklənməsində heç bir maneə olmadığı nəticəsinə gəlmək mümkün olur. Məktəb yaşlarından cəmiyyətin fikir müx-

təlifliyinə və bu müxtəliflik içərisində özünün də fikir yürüdərkə rəğbətlə qarşılama fərqli fərdlərin bütün həyat tərzinə müsbət təsir göstərir. Onun özündə cəmiyyət üçün faydalı olmaq arzusu formalaşır. İnklüziv təhsilin inkişafında pedaqoji bacarıq yüksək səviyyədə olmalı və hər bir şagirdin individual bacarıqlara malik olduğunu bilməli və individual yanaşma təbiiq etməlidir. Bu bacarıqlara əsasən sərbəst işləyə bilmək imkanları yaradılmalıdır. Bu mühit həmin şagirdlərin gələcək peşə seçməsinə də əhəmiyyətli rol oynayır.

Peşə seçiminin istiqamətləndirilməsi. Bu sahədə erkən maarifləndirmə işi çox vacibdir. Məktəb həyatında şagirdlərin bilik və bacarıqlarının artırılması ilə yanaşı onlarda gələcək həyatda hər hansı bir mövqə tutmasının təsəvvürünü yaratmaq bizim peşə vəzifələrimizdəndir. Öz qabiliyyətlərinə əsaslanan seçimlərinin düzgün yönəlmək lazımdır. Bu işdə ümumi orta təhsil bitirməkdə olan şagirdlərin valideynlərinin də maarifləndirilməsi çox vacib şərtləndirir. Ümumiyyətlə, məktəb, şagird, valideyn üçlüyünün əməkdaşlığı hər zaman faydalı olmuşdur. Şagirdin öz yaşındakı ilə birlikdə kollektiv bir mühtdə davranışı çox zaman ailedə olan davranış tərzindən müəyyən qədər fərqli olur. Bu iki cür davranışın zəif və güclü tərəflərini məhz valideynləri ilə birgə müzakirə edərək düzgün istiqamət müəyyənləşdirmək olar. Artıq 9 il məktəbdə təh-

sil alan şagird və onun valideynləri, o cümlədən, müəllimləri bilməlidir ki, şagird hansı istiqamət üzrə təhsilini davam etdirərsə, ilk növbədə cəmiyyətə, özüne və ailəsinə faydalı olacaqdır. Bu dövrdə mühüm seçim olan peşə seçimi bu üçlük tərəfindən yeni-yetmənin maraqlı və bacarıqlarına uyğun düzgün qərarlaşdırılmalıdır. Çox diqqət tələb edən bu vaxt ərzində şagirdə müasir dövrün tələblərinə uyğun həyat tərzinin bir parçası olmaq, müxtəlif sənətlərə yiyələnmək uğurlar əldə etmək həvəsi aşılanmalıdır. Son zamanlar peşə təhsilinə göstərilən xüsusi diqqət və bu sahədə aparılan uğurlu islahatlar həmin sahənin inkişafına yönəldilib.

İdarəetmə. Bütün bu sahələrin tam mükəmməl şəkildə həyata keçirilmək məktəb rəhbərliyinin diqqətli müşahidə qabiliyyətinin olmasıdır. Analitik müşahidə bir çox vəziyyətlərdə, situasiyalarda qərar verməni doğru istiqamətə yönləndirə bilər. Bu, həm də ümumi nəzəri qiymətləndirmə aparmağa kömək edə bilər. İllərlə əldə olunmuş təcrübələr, dünya təcrübələrindən istifadə imkan verir ki, məktəbin ümumi vəziyyətinin qiymətləndirilməsini doğru aparıb, yeni məqsədyönümlü strategiyalar müəyyənləşdirilsin. Nəzəri cəhətdən və qanunauyğunluqla yanaşı, bir çox situasiyalar yaranır ki, burada peşəkarlıq tələb olunur. Peşəkarlıq bir növ intuisiyanın güclü olması ilə də bağlıdır.

Təhsil sisteminin bugünkü uğurları cəmiyyətdəki intellektual səviyyəyə, ictimai fikrə, düşüncə və həyat tərzinə təsir edir. Kadr sərəstəsisizliyi indiki dövrdə get-gedə azalır. Çünki müəllim elə bir sistemdə fəaliyyət göstərir ki, özüne, işinə, peşəsinə, təhsilə, cəmiyyətə, şagirdlərdə laqeyd oduqda bu yolda irəliləyə bilməz. Ona görə də bu gün müəllim olmaq istəyənlər artıq özünə düşən vəzifələri bilir və peşəkar olmaq üçün öz-özünü inkişaf etdirməyə səy göstərir. Müəllim ətrafında baş verən bütün proseslərə biganə qalmır. Təbiiqə müəllim olur, peşəkar olur.

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin 10 iyun 2019-cu il tarixli F-368 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir

Respublika fənn olimpiadalarının nəticələri

S/s	Ad	Soyadı	Ata adı	Fənni	Sınıfı	Tutduğu yer	Rayon/şəhər	Ümumi təhsil müəssisəsinin adı
1	Xatun	İsmayılzadə	Raid	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	9	1 yer	Lənkəran	Lənkəran şəhəri S.Kazımbəyov adına 6 nömrəli tam orta məktəb-lisey
2	Ülviyyə	Zeynalı	Üzeyir	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	9	1 yer	Mingəçevir	Mingəçevir şəhəri Təbiət-Riyaziyyat və Humanitar Elmlər Təmayüllü lisey
3	Ceyhun	Əsədov	Cavanşir	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	1 yer	Xaçmaz	Xaçmaz rayonu Qumluqışlaq kənd Ş.Sadiyev adına tam orta məktəb
4	Əliyar	Quliyev	Yaqub	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	1 yer	Füzuli	Füzuli rayonu Əhmədahlılar kənd tam orta məktəb
5	Aytac	Osmanova	Mansur	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-lisey
6	Gültəkin	Hacıyeva	Cümşüd	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	1 yer	Göyçay	Göyçay rayonu Qaraxıdır kənd Z.Zülfüqarov adına tam orta məktəb
7	Mələykə	Cəfəri	Malik	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	1 yer	Şərur	Şərur rayon Dərvişlər kənd tam orta məktəbi
8	Motin	Muradlı	Mahal	Biologiya	9	1 yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri M.Fizuli adına 15 nömrəli tam orta məktəb
9	Sadiyar	Qafarov	Mustafa	Biologiya	9	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
10	Murad	Yusifli	Elşən	Biologiya	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-lisey
11	Ramil	Xammədov	Rəşid	Biologiya	11	1 yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
12	Əsad	Şabanov	Eldar	Biologiya	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
13	Təhmin	Muradov	Hidayət	Biologiya	11	1 yer	Bardə	Bardə şəhəri Şahid Ali adına 5 nömrəli tam orta məktəb
14	Əflan	Bədəlov	Aslan	Coğrafiya	9	1 yer	Salyan	Salyan şəhəri Y.Qasimov adına 4 nömrəli tam orta məktəb
15	Elgün	Ələkbərlı	Oqtay	Coğrafiya	9	1 yer	Kəlbəcər	Kəlbəcər rayonu 54 nömrəli tam orta məktəb
16	Toğrul	Səfəri	Əhməd	Coğrafiya	10	1 yer	Masallı	Masallı rayonu Qızılağac kənd Sübhən Xəlilov adına 1 nömrəli tam orta məktəb
17	Mustafa	Bayramlı	Elşən	Coğrafiya	10	1 yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
18	Rüfəna	Mikayıllı	İlqar	Coğrafiya	10	1 yer	Oğuz	Oğuz rayonu Xaçmaz kənd M.F.Axundov adına 1 nömrəli tam orta məktəb
19	Cavid	Balaməmmədov	Mehman	Coğrafiya	11	1 yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
20	Sirac	Yahyazadə	Anar	Fizika	9	1 yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
21	Tamerlan	Ağayev	Rizvan	Fizika	9	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
22	Xəyal	Sadiqov	Bəxtiyar	Fizika	9	1 yer	Neftçala	Neftçala rayonu Xıllı qəsəbə R.Gözəlov adına 1 nömrəli tam orta məktəb
23	Məhəmməd	Yusifov	İlqar	Fizika	10	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
24	Mərac	Məmmədov	Emin	Fizika	11	1 yer	Cəlilabad	Cəlilabad şəhəri Nizami adına 1 nömrəli məktəb-lisey
25	Abbas	Abbaslı	Qabil	Fizika	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
26	Amin	Cəlilov	Uğur	İnformatika	9	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri 269 nömrəli tam orta məktəb
27	Azelma	Ağakışiyeva	Sənan	İnformatika	9	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəb-lisey
28	Əziz	Hüseynov	Vəli	İnformatika	9	1 yer	Sumqayıt	Xəzər Universitetinin nəzdində "Dünya" məktəbi
29	Abutalıb	Namazov	Şahvələd	İnformatika	10	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
30	Murad	Eynizadə	Mayis	İnformatika	10	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
31	Fuad	Qurbanov	Polad	Kimya	8	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri 11 nömrəli tam orta məktəb
32	Xanım	Yaqublu	Əfrail	Kimya	9	1 yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
33	Əjdər	Fərzəllizadə	Vahid	Kimya	10	1 yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
34	Əli	Əliyev	Tahir	Kimya	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
35	Fərid	Əliyev	Toğrul	Kimya	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
36	Əli	Şalanzadə	Azər	Kimya	11	1 yer	Füzuli	Füzuli rayonu Horadiz qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəb
37	Turqay	Qayıbaliyev	Xəqani	Riyaziyyat	9	1 yer	Bakı	Bakı Modern Təhsil Kompleksi
38	Aysun	Bayramlı	Bayram	Riyaziyyat	9	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Humanitar fənlər təmayüllü lisey
39	Abbas	Məmmədov	Zülfüqar	Riyaziyyat	10	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
40	Murad	Ağazadə	Firdovsi	Riyaziyyat	10	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
41	Vüqar	Quliyev	Əli	Riyaziyyat	10	1 yer	Şuşa	Şuşa rayonu Malibaylı kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
42	Ramil	Cəbiyev	Pərviz	Riyaziyyat	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
43	Nicat	İsmayilov	Vilayət	Riyaziyyat	11	1 yer	Naxçıvan	Naxçıvan şəhər 12 nömrəli tam orta məktəb
44	Müslüm	Məmmədov	Qasım	Tarix	9	1 yer	Balakən	Balakən şəhəri Nizami adına 1 nömrəli tam orta məktəb
45	Azər	Seyidli	Mehman	Tarix	9	1 yer	Gəncə	Gəncə şəhəri 27 nömrəli məktəb-lisey
46	Rəvan	Cəfərov	Əli	Tarix	10	1 yer	Ağcabədi	Ağcabədi rayonu Cəfərbəyli kənd tam orta məktəb
47	Vüqar	Rufulla	Ceyhun	Tarix	11	1 yer	Bakı	Bakı şəhəri 261 nömrəli məktəb-lisey
48	Anar	Məmmədov	Elşən	Tarix	11	1 yer	Ağcabədi	Ağcabədi şəhəri M.F.Axundov adına 3 nömrəli məktəb-lisey
49	Ramiz	Bağirov	Rauf	Tarix	11	1 yer	Gəncə	Gəncə şəhəri 10 nömrəli tam orta məktəb
50	Əkbər	Vahablı	Mahir	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
51	Məryəm	Əlizadə	İslam	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri 281 nömrəli tam orta məktəb
52	Aygün	Məhərrəmov	Allahverdi	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	9	II yer	Beyləqan	Beyləqan rayonu Yuxarı Aran kənd tam orta məktəb
53	Fidan	Yusifli	Mehralı	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	9	II yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
54	Vüsal	Əhmədov	Musa	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	10	II yer	Mingəçevir	Mingəçevir şəhəri R.Muradov adına Texniki Humanitar lisey
55	Səkinə	Fərəcov	Vüqar	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	II yer	Neftçala	Neftçala rayonu İkinci Qaralı kənd tam orta məktəb
56	Nilufər	Mirzə	Mübariz	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Texniki Humanitar lisey
57	Sərxan	Həsənov	Asif	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	II yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri H.Aslanov adına 22 nömrəli tam orta məktəb
58	Elcan	Salimli	Mayis	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	II yer	Şəki	Şəki şəhəri 20 nömrəli tam orta məktəb
59	İnci	Qəribova	Elçin	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	II yer	Ağdaş	Ağdaş şəhəri S.Vurgun adına 1 nömrəli məktəb-lisey
60	Mətləb	Əsədov	Eldəniz	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	II yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
61	Nigar	Aliyeva	Samir	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Kaspi liseyi
62	Asiman	Ziyəddinov	Natiq	Biologiya	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
63	Rafiq	Qasımov	Samir	Biologiya	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Heydər Əliyev adına Müasir Təhsil Kompleksi
64	Səbinə	Cəbrayıllova	Hikmat	Biologiya	9	II yer	Şəki	Şəki şəhəri 14 nömrəli tam orta məktəb
65	Ruqiyyə	Həsənova	Adil	Biologiya	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
66	Şəhri	Məmmədova	Vüqar	Biologiya	10	II yer	Bakı	Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-lisey
67	Aynur	Yusifova	İsaxan	Biologiya	10	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Zangi liseyi (289 saylı tam orta məktəb)
68	Əli	Quliyev	Həsən	Biologiya	10	II yer	Gəncə	Gəncə şəhəri 31 nömrəli tam orta məktəb
69	Musa	Əliyev	Vəli	Biologiya	11	II yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri 26 nömrəli tam orta məktəb
70	Fidan	Məhərrəmli	Mehdi	Biologiya	11	II yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Ş.Xətai adına 30 nömrəli tam orta məktəb
71	Vaqif	Məmmədov	Zaur	Biologiya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
72	Samirə	Sadıxova	Araz	Biologiya	11	II yer	Ağdam	Ağdam rayonu 71 nömrəli tam orta məktəb
73	Nərgiz	Məmmədli	Hafiz	Biologiya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi

74	Mofun	Əsgərzadə	Rəşad	Biologiya	11	II yer	Naxçıvan	Naxçıvan şəhər 7 nömrəli tam orta məktəb
75	Hümbət	İmanov	Əlizamin	Coğrafiya	9	II yer	Bardə	Bardə rayonu Bəcirov kənd B.Əhmədov adına tam orta məktəb
76	Aytən	Sixmammədli	Telman	Coğrafiya	9	II yer	İsmayilli	İsmayilli şəhəri E.Məmmədov adına 3 nömrəli məktəb-lisey
77	Rəvan	Xidrov	Elçin	Coğrafiya	9	II yer	Quba	Quba rayonu Qəçrəş kənd tam orta məktəb
78	Murad	Hüseynov	Zakir	Coğrafiya	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri 313 nömrəli tam orta məktəb
79	Ziya	Rəsulzadə	Kazım	Coğrafiya	10	II yer	Oğuz	Oğuz rayonu Xaçmaz kənd M.F.Axundov adına 1 nömrəli tam orta məktəb
80	Mələykə	Abuşova	Vüqar	Coğrafiya	10	II yer	Qəbələ	Qəbələ rayonu Nohurqışlaq kənd tam orta məktəb
81	Toğrul	Hacizadə	Natiq	Coğrafiya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
82	Heybat	Cabbarov	Heydər	Coğrafiya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
83	Almaz	Zeynalı	Ceyhun	Coğrafiya	11	II yer	Biləsuvar	M.İbrahimov adına Biləsuvar lisey-məktəb kompleksi
84	İlqar	Şükürli	İmran	Coğrafiya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri 308 nömrəli tam orta məktəb
85	Ruslan	Bakirli	Rüstəm	Coğrafiya	11	II yer	Oğuz	Oğuz rayonu Xaçmaz kənd M.F.Axundov adına 1 nömrəli tam orta məktəb
86	Rəhman	Nəsirli	Sadiq	Coğrafiya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri 287 nömrəli "Zakalar" liseyi
87	Murad	Məmmədtağılı	Muxtar	Coğrafiya	11	II yer	Ordubad	Ordubad şəhər İnternet tam orta məktəbi
88	Nahid	Əliyev	Rasim	Fizika	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
89	Hikmat	Güləliyev	Namiq	Fizika	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
90	Azad	Aslanlı	Araz	Fizika	9	II yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
91	Köçəri	Əsgərov	Pərviz	Fizika	10	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
92	Alpturan	Ağacan	Kamil	Fizika	10	II yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
93	Bilal	Bilalov	Müşfiq	Fizika	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
94	Surxay	Həsillov	Elbrus	Fizika	11	II yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
95	Abdulla	Axundzadə	Elxan	Fizika	11	II yer	Naxçıvan	Heydər Əliyev adına tam orta məktəb
96	Emin	Orucov	Məmməd	İnformatika	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
97	Sələh	İsayev	Aydın	İnformatika	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
98	Nadir	İsgəndərov	Rüfət	İnformatika	9	II yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
99	Emil	İnoçkin	İlyə	İnformatika	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri 160 nömrəli "Zakalar" liseyi
100	İbrahim	Tağızadə	Aqil	İnformatika	10	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
101	Fətimə	Əməröva	Elimxan	İnformatika	10	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
102	Fərhad	Əzizov	Tofiq	İnformatika	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
103	Nəriman	Şirirli	Elşən	Kimya	8	II yer	Bakı	BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyi
104	Emin	Xəlifəyev	Muxadi	Kimya	9	II yer	Bakı	Bakı şəhəri 132-134 nömrəli Təhsil Kompleksi
105	Aydan	Nağızadə	Müsavvər	Kimya	9	II yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
106	Hüseyn	Babayev	Akif	Kimya	9	II yer	Bardə	Bardə rayonu Şahvəllər kənd D.Əliyev adına tam orta məktəb
107	İsmayıl	İsmayılov	Azər	Kimya	10	II yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
108	Hüseynağa	Abasov	Hüsaməddin	Kimya	10	II yer	Bakı	Türk Döyanat Vəqfi Bakı Türk Liseyi
109	Adil	Cəfəri	Elşən	Kimya	10	II yer	Lənkəran	Lənkəran şəhəri 10 nömrəli tam orta məktəb
110	Rəvan	Abusəmmədov	Nəcəddin	Kimya	10	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
111	Kənan	Ağayev	Cəbr	Kimya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
112	Nihat	Rüstəmli	Eldəniz	Kimya	11	II yer	Bakı	BDU-nun nəzdində "Gənc istedadlar" liseyi
113	Azər	Zeynalabdiyev	Asif	Kimya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
114	Xaqan	Məmmədli	Rasim	Kimya	11	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
115	Xəyal	Seyidov	Mirşahin	Kimya	11	II yer	Babək	Babək rayon Vayxır kənd tam orta məktəbi
116	Toğrul	Abbasov	Namiq	Riyaziyyat	8	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
117	Amin	Cəfərzadə	Anar	Riyaziyyat	8	II yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat

Respublika fənn olimpiadalarının nəticələri

151	Nicat	Xancanlı	Arif	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	10	III yer	İsmayılı	İsmayılı şəhəri E.Məmmədov adına 3 nömrəli məktəb-lisey
152	Əziz	Kərimli	İlham	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 276 nömrəli tam orta məktəb
153	Lümunə	Mirzəliyeva	Şirali	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Zərdab	Zərdab rayonu Məmmədqasımlı kənd tam orta məktəb
154	Şəhla	Sadıxova	Zöhrab	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Masallı	Masallı rayonu Sığdaş kənd tam orta məktəb
155	Nurcan	Abbasova	İsaq	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Şəmkir	Şəmkir rayonu Xanallar kənd F.Ələkbərov adına tam orta məktəb
156	Şəbnəm	İsmayılova	Toğrul	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Mingəçevir	Mingəçevir şəhəri R.Muradov adına Texniki Humanitar lisey (15 saylı)
157	Mehri	Ağayeva	Vahid	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 288 nömrəli tam orta məktəb
158	Nazrin	Abdullazadə	Ramil	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 12 nömrəli orta məktəb
159	Günay	Qaraxova	Məcid	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Qax	Qax şəhəri T.İsmayılov adına 5 nömrəli tam orta məktəb
160	Leyla	Məmmədova	Vüqar	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Mingəçevir	Mingəçevir şəhəri R.Muradov adına Texniki Humanitar lisey (15 saylı)
161	Şəbnəm	Hasanlı	Xaliq	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Bərdə	Bərdə şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına texniki fanlar təmayüllü məktəb-lisey
162	İnci	Cabbarzadə	Müslüm	Azərbaycan dili və ədəbiyyat	11	III yer	Naxçıvan	Naxçıvan şəhər 11 nömrəli tam orta məktəb
163	Salman	Hüseynov	Zaman	Biologiya	8	III yer	Astara	Astara rayonu Pensar kənd Z.Ə.Əhmədov adına 2 nömrəli məktəb-lisey
164	Aynur	Novruzova	Ceyhun	Biologiya	8	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
165	Ranal	Qurbanov	Bəşir	Biologiya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri S.C.Pişəvari adına Humanitar fanlar təmayüllü gimnaziya
166	Nurlana	Əliyeva	Camal	Biologiya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-lisey
167	Məmməd	Soltanov	Azər	Biologiya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
168	Emil	Xasiyev	Vüqar	Biologiya	9	III yer	Qax	Qax şəhəri 3 nömrəli tam orta məktəb
169	Həsən	Axundov	Yusif	Biologiya	9	III yer	Naxçıvan	Naxçıvan Qarnizonu tam orta məktəbi
170	Amin	Bağırılı	Elçin	Biologiya	10	III yer	Lənkəran	Lənkəran şəhəri 10 nömrəli tam orta məktəb
171	Leyla	Qəniyeva	Telman	Biologiya	10	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
172	Ülvi	İmaməliyev	Ənvər	Biologiya	10	III yer	Kəlbəcər	Kəlbəcər rayonu 67 nömrəli tam orta məktəb
173	Rumiyyə	Miriyyə	Xudayar	Biologiya	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 230 nömrəli tam orta məktəb
174	Aydan	Xələfi	Xayal	Biologiya	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
175	Nigar	Səlimova	Camalətdin	Biologiya	11	III yer	Şabran	Şabran şəhəri 3 nömrəli tam orta məktəb
176	Nicat	Babazadə	Kamal	Biologiya	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 191 nömrəli tam orta məktəb
177	Arzu	Musayeva	Qalib	Biologiya	11	III yer	Şəki	Şəki şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəb
178	Elbrus	Məmmədov	Barat	Biologiya	11	III yer	Zəngilan	Zəngilan rayonu 28 nömrəli tam orta məktəb
179	Mehriban	Səfərliyeva	Calal	Biologiya	11	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
180	Mirdamət	Məcidzadə	Rəhim	Biologiya	11	III yer	Bərdə	Bərdə şəhəri S.Behbudov adına 6 nömrəli tam orta məktəb
181	Ülvi	Həsənli	Rəşad	Biologiya	11	III yer	Lənkəran	Lənkəran şəhəri S.Kəzimbəyov adına 6 nömrəli tam orta məktəb-lisey
182	Mahir	İsayev	Asəf	Biologiya	11	III yer	Qusar	Qusar şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəb
183	Elçin	Babayeva	Feyruz	Biologiya	11	III yer	Babək	Babək rayon Kərimbəyli kənd tam orta məktəbi
184	Suraxanım	Əkbərova	Binyamin	Biologiya	11	III yer	Ordubad	Ordubad şəhər 1 nömrəli tam orta məktəb
185	Pakizə	Quliyeva	Rəşad	Biologiya	11	III yer	Kəngərli	Kəngərli rayon Qarabağlar kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
186	Ərəhmən	Zeynalov	Sadiq	Coğrafiya	8	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 128 nömrəli tam orta məktəb
187	Gülnoz	Şıxızadə	Soltan	Coğrafiya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 111 nömrəli tam orta məktəb
188	Mirsəleh	Məmmədov	Mircəlal	Coğrafiya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 192 nömrəli tam orta məktəb
189	Əfsan	Xasiyev	Turan	Coğrafiya	9	III yer	Xaçmaz	Xaçmaz rayonu Bəyova kənd Ə.F.Fətəliyev adına ümumi orta məktəb
190	Ravik	Allahyarov	Raiz	Coğrafiya	9	III yer	Qusar	Qusar şəhəri 3 nömrəli tam orta məktəb
191	Aytac	Məmmədova	Aydm	Coğrafiya	9	III yer	İsmayılı	İsmayılı rayonu Keyvəndi kənd V.Qəhrəmanov adına tam orta məktəb
192	Xan	Həsənli	Tapdıq	Coğrafiya	10	III yer	İmişli	İmişli rayonu Xələfi kənd Q.Mərdəliyev adına tam orta məktəb
193	Nicat	Hüseynov	Rizvan	Coğrafiya	10	III yer	Şəki	Şəki rayonu Bideyiz kənd tam orta məktəb
194	Ülvi	Qafurlu	Elşən	Coğrafiya	11	III yer	Kürdəmir	Kürdəmir şəhəri T.İsmayılov adına 1 nömrəli tam orta məktəb
195	Fərid	Mürşidov	Elbrus	Coğrafiya	11	III yer	Ağstafa	Ağstafa şəhəri Texniki və Humanitar Təmayüllü Lisey
196	Rənad	Hümbətov	Musayib	Coğrafiya	11	III yer	Quba	Quba rayonu Alpan kənd E.Bayramov adına tam orta məktəb
197	Günəl	Seyidova	Mirxəlil	Coğrafiya	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 72 nömrəli tam orta məktəb
198	Sabir	Hacızadə	Əli	Coğrafiya	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 238 nömrəli tam orta məktəb
199	Tural	Quliyev	Orxan	Coğrafiya	11	III yer	Füzuli	Füzuli şəhəri 33 nömrəli tam orta məktəb
200	Fərman	Başırılı	Xamis	Coğrafiya	11	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
201	Əli	Əliyev	Azad	Coğrafiya	11	III yer	Quba	Quba şəhəri A.Məmmədov adına 2 nömrəli tam orta məktəb
202	Asif	Gözalov	Vasif	Coğrafiya	11	III yer	Qəbələ	Qəbələ şəhəri 5 nömrəli tam orta məktəb
203	Həşim	Eminli	Şahmar	Coğrafiya	11	III yer	Ucar	Ucar rayonu Pirkəndkənd tam orta məktəb
204	Mircəfər	Seyidov	Miribrahim	Coğrafiya	11	III yer	Şərur	Şərur rayon Dərvişlər kənd tam orta məktəbi
205	Sadiq	Abdulrəhmanlı	Müsfəq	Fizika	8	III yer	Neftçala	Neftçala şəhəri E.Həbibov adına 4 nömrəli tam orta məktəb
206	Şüeyib	Aslanlı	Rövşən	Fizika	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 96 nömrəli tam orta məktəb
207	Ayxan	Cəfərlı	Mahir	Fizika	9	III yer	Bakı	Bakı Avropa liseyi
208	Ayhan	Süleymanzadə	Samir	Fizika	9	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
209	Murad	Bəşirov	İlqar	Fizika	9	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
210	Fuad	Yunusov	Hamlet	Fizika	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 220 nömrəli məktəb-lisey
211	Vurğun	Əhmədov	Mais	Fizika	9	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
212	Əli Ərən	Şükür	Emin	Fizika	10	III yer	Bakı	Bakı Avropa liseyi
213	Nihat	Abdullayev	Rauf	Fizika	10	III yer	Biləsuvar	M.İbrahimov adına Biləsuvar lisey-məktəb kompleksi
214	İsmayıl	Məmmədli	Elgiz	Fizika	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
215	Məhəmmədli	Məhərrəmli	Zeynalabdin	Fizika	11	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
216	Tural	Usubov	Elman	Fizika	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
217	Ramal	Həsənli	Anar	Fizika	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
218	İlqar	Məmmədov	Vüqar	Fizika	11	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
219	Ağaəli	Nuri	Vaqif	Fizika	11	III yer	Mingəçevir	Mingəçevir şəhəri Təbiət-Riyaziyyat və Humanitar Elmlər Təmayüllü lisey Heydər Əliyev adına Hərbi lisey
220	Əfsan	Muradov	Əli	Fizika	11	III yer	Naxçıvan	Naxçıvan şəhəri Təbiət-Riyaziyyat və Humanitar Elmlər Təmayüllü lisey
221	Əmar	Əfəndi	Elxan	İnformatika	8	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 160 nömrəli Klassik Gimnaziya
222	Sərdar	Sofiyev	Araz	İnformatika	8	III yer	Bakı	Bakı Modern Təhsil Kompleksi
223	Gültac	Seyidova	Ələkbər	İnformatika	9	III yer	Mingəçevir	Mingəçevir şəhəri R.Muradov adına Texniki Humanitar lisey (15 saylı)
224	Tərhan	Soltanov	Laçın	İnformatika	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
225	Ayxan	Mahmudov	Məmməd	İnformatika	9	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
226	Xanlar	Abbasov	Nazim	İnformatika	9	III yer	Bakı	BDU-nun nəzdində "Gənc İstedadlar" liseyi
227	Rza	Hüseynov	Məzahir	İnformatika	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey

228	Abdullah	Kazimov	Ramin	İnformatika	10	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri 4 nömrəli tam orta məktəb
229	Hüseyn	Hacıyev	Elnur	İnformatika	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
230	Nihat	Əliyev	Rasim	İnformatika	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
231	Azər	Sadıxadə	Rasim	İnformatika	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
232	Radmila	Musayeva	Cavid	İnformatika	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
233	Aqıl	Zəkəriyə	Elman	İnformatika	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 70 nömrəli məktəb-lisey
234	Rəhman	Əsədzadə	Arif	İnformatika	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
235	Tural	Novruzov	Rövşən	İnformatika	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Zəngi liseyi (289 saylı tam orta məktəb)
236	Ayaz	Pənahov	Samir	İnformatika	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 160 nömrəli Klassik Gimnaziya
237	Misir	Cəfərov	Şirxan	İnformatika	11	III yer	İsmayılı	İsmayılı şəhəri E.Məmmədov adına 3 nömrəli məktəb-lisey
238	Səid	Qasimov	Eldəniz	Kimya	8	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəb-lisey
239	Fatimə	Xəlilova	Fəxrı	Kimya	9	III yer	Bakı	BDU-nun nəzdində "Gənc İstedadlar" liseyi
240	İslam	Əliyev	Ceyhun	Kimya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
241	Fatimə	Xasayeva	Pərviz	Kimya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Kimya-biologiya təmayüllü Respublika liseyi
242	Tural	Abdullayev	Xanhüseyn	Kimya	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
243	Arzu	Məmmədova	Ramil	Kimya	9	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
244	Nərminə	Feyziyeva	Yusif	Kimya	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 267 nömrəli məktəb-lisey
245	Toğrul	Qasimov	Nahid	Kimya	10	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
246	Şəray	Hüseynova	Xaqani	Kimya	10	III yer	Astara	Astara rayonu Kijabə qəsəbə N.Həsənov adına tam orta məktəb
247	Əkbər	Hüseynzadə	Səyavuş	Kimya	10	III yer	Bakı	BDU-nun nəzdində "Gənc İstedadlar" liseyi
248	Bayram	Əlləzov	Çingiz	Kimya	11	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
249	İlmaz	Həsənov	Arzu	Kimya	11	III yer	Gəncə	Gəncə şəhəri M.Ş.Vəzəh adına 16 nömrəli tam orta məktəb
250	Murad	Qənbərli	Baloğlan	Kimya	11	III yer	Sumqayıt	Xəzər Universitetinin nəzdində "Dünya" məktəbi
251	Təhmənə	Əliyeva	Mehman	Kimya	11	III yer	Gəncə	Gəncə şəhəri Ş.İsmayıl adına 13 nömrəli tam orta məktəb
252	Tünzələ	Cəbrayılzadə	Əjdər	Kimya	11	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
253	Fariz	Ramazanov	Asəf	Kimya	11	III yer	Qusar	Qusar şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəb
254	Sənan	Hüseynli	Natiq	Kimya	11	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
255	Yunis	Səfərlı	Rövşən	Kimya	11	III yer	Lənkəran	Lənkəran rayonu Mamusta kənd M.Fərzullayev adına tam orta məktəb
256	Fərzalı	Fərzaliev	Şamil	Kimya	11	III yer	Culfa	Culfa rayon Yaycı kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
257	Ədib	Əliyev	Nazim	Kimya	11	III yer	Naxçıvan	Heydər Əliyev adına Hərbi lisey
258	Fərid	Rəhimli	Rüstəm	Riyaziyyat	8	III yer	Sumqayıt	Sumqayıt şəhəri Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziya
259	Elçin	Musazadə	Elnur	Riyaziyyat	8	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
260	Fərhad	Novruzov	Rasim	Riyaziyyat	9	III yer	Sumqayıt	Xəzər Universitetinin nəzdində "Dünya" məktəbi
261	Mahir	Sadıxov	Nazim	Riyaziyyat	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey
262	Emil	Xəlilov	Bayram	Riyaziyyat	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
263	İlham	Novruzova	Natiq	Riyaziyyat	9	III yer	Naxçıvan	Naxçıvan şəhər 7 nömrəli tam orta məktəb
264	Zəhra	Bayramlı	Rövşən	Riyaziyyat	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
265	Fidan	Babayeva	Namiq	Riyaziyyat	10	III yer	Bakı	Bakı şəhəri Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü lisey
266	Xaqani	Qasimov	Şıxəli	Riyaziyyat	10	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
267	Minayə	Xudusoy	Rəşad	Riyaziyyat	10	III yer	Naxçıvan	Naxçıvan şəhər 12 nömrəli tam orta məktəb
268	Aytəkin	Bağirova	Hüseyn	Riyaziyyat	10	III yer	Naxçıvan	Naxçıvan Qarnizonu tam orta məktəbi
269	Nurlan	Ağayev	Vələh	Riyaziyyat	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 70 nömrəli məktəb-lisey
270	Mədinə	Məmmədova	Vilayət	Riyaziyyat	11	III yer	Abşeron	Xırdalan şəhəri 2 nömrəli tam orta məktəb
271	Mətin	İsmayılov	Şakir	Riyaziyyat	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 221 nömrəli tam orta məktəb
272	Turqut	Ağaşov	Rövşən	Riyaziyyat	11	III yer	İmişli	İmişli şəhəri N.Norimənov adına 1 nömrəli məktəb-lisey
273	Hürü	Məmmədova	Tərhan	Riyaziyyat	11	III yer	Xaçmaz	Xaçmaz rayonu Nərcan kənd C.Cəbiyev adına tam orta məktəb
274	Kamran	Farajov	Ruslan	Riyaziyyat	11	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
275	Sadiq	Həsənzadə	Namiq	Riyaziyyat	11	III yer	Cəlilabad	Cəlilabad rayonu Badirli kənd tam orta məktəb
276	Fərid	Nağızadə	Musa	Riyaziyyat	11	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 283 nömrəli tam orta məktəb
277	Asiman	Axundov	Yusif	Riyaziyyat	11	III yer	Naxçıvan	Naxçıvan Qarnizonu tam orta məktəbi
278	Arzu	Adnalı	Şahin	Riyaziyyat	11	III yer	Sədərək	Sədərək rayon Sədərək kənd 1 nömrəli tam orta məktəb
279	Amin	Mirişov	Ramin	Tarix	8	III yer	Xaçmaz	Xaçmaz rayonu Arzu kənd tam orta məktəb
280	Səbuhi	Abbasov	Cəlal	Tarix	8	III yer	Bakı	Türk Döyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyi
281	Elan	Heydəröva	Arif	Tarix	9	III yer	Bakı	Bakı şəhəri 76 nömrəli tam orta məktəb
282	Nicat	Səfərov	Natiq	Tarix	9	III yer	Mingəçevir	Mingəçevir şəhəri R.Muradov adına Texniki Humanitar lisey (15 saylı)
283	Səfa	Kərimli	Mərdan	T				

LDU-da pilot layihənin icrasının yekunlarına həsr olunan konfrans

Lənkəran Dövlət Universitetində (LDU) Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin "Ümumi və ali təhsil müəssisəsi əməkdaşlığı haqqında pilot layihə"nin icrası ilə bağlı yekun konfrans keçirilib.

Universitetin rektoru vəzifəsini icra edən professor Natiq İbrahimov pilot layihənin icrası ilə əlaqədar görülən işlərdən söz açıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, pilot layihənin icrası LDU ilə layihəyə qatılan Astara, Lənkəran və Yardımlı rayonlarının ümumtəhsil məktəbləri arasında six elmi-pedaqoji əməkdaşlığın yaranmasına, metodiki və təlim metodlarının təkmilləşdirilməsinə, istedadlı şagirdlərin aşkarlanmasına imkan verib, bəzilərini fəaliyyət tərəflər üçün səmərəli olub.

Layihənin koordinatoru, LDU-nun tədris təşkili və təlim texnologiyaları üzrə prorektoru vəzifəsini icra edən dosent İdrak Əsgərov qeyd edib ki, görülən işlərin nəticələri gözlənilməyən dərəcədə uğurlu olub. Belə ki, layihənin tətbiqi nəticəsində ali təhsil müəssisəsi ilə ümumtəhsil məktəbləri arasında səmərəli əməkdaşlıq mühiti formalaşmış, tədris-metodiki işlərin effektiv qurulması təmin edilib. Bundan başqa, müəllimlərin peşə bacarıqlarının və şagirdlərin təlim nailiyyətlərinin davamlı inkişafına nail olunub, istedadlı məktəblilərin aşkarlanması və onların respublika fənn olimpiadalarında uğurlu iştiraklarının təmini sahəsində mühüm nailiyyətlər qazanılıb.

Pilot layihənin tətbiqi edildiyi hər 3

rayon üzrə son iki ildə respublika olimpiadalarına qatılan iştirakçıların sayı dəfələrlə artıb, onların nəticələri əvvəlki illərlə müqayisədə nəzərəcarpacaq dərəcədə yüksəlib. Pilot layihə çərçivəsində görülmüş işlərin nəticələri barədə kitabın tərtib edilməsi isə imkan verir ki, qazanılan təcrübədən respublikanın digər ali və ümumtəhsil müəssisələri də yararlanılsın.

Məruzə ətrafında keçirilən müzakirələrdə Lənkəran, Astara, Yardımlı rayonlarının təhsil şöbələrinin nümayəndələri, təhsil işçiləri, layihə iştirakçısı olan universitet müəllimləri çıxış edərək qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparıblar. İştirakçılar birgənəli olaraq pilot layihəni səmərəli hesab etdiklərini bildirərək, onun davamlı olmasını Təhsil Nazirliyindən və universitet rəhbərliyindən xahiş ediblər. Öz növbəsində Lerik Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri, rayonun təhsil işçiləri də növbəti tədris ilində pilot layihəyə qoşularaq ondan yararlanmaq niyyətində olduqlarını bildiriblər.

Konfransın iştirakçıları arasında Təhsil Nazirliyinin Məktəbəqədər və ümumi təhsil şöbəsinin müdiri Aydın Əhmədov və nazirliyin Daxili nəzarət şöbəsinin baş məsləhətçisi Rövşən Ağayev layihəni uğurla yekunlaşdırdığına görə universitetin rəhbərlərinə, professor-müəllim heyətinə, iştirakçı rayonların təhsil işçilərinə minnətdarlıq bildiriblər.

Sonda konfrans iştirakçıları adından Prezident İlham Əliyevə müraciət ünvanlandı.

"Hədəf" in şagirdləri 80 kq yükü daşıya bilən elektrik maşın hazırlayıblar

Hədəf STEM Liseyində festival keçirilib

Hədəf STEM Liseyində 15 iyun Milli Qurtuluş Gününə həsr olunmuş EFMF 2019 - Elm, Faydalılıq, Mühəndislik Festivalı keçirilib. Şüarı "Xəyallarını əllərin göstərsin" olan festival Hədəf STEM lisey müəllimlərinin lisey balabəlgələrilə bir il ərzində hazırladıkları layihələr əsasında baş tutub. Tədris ili boyunca AzTV ilə liseyin birləşdirilmiş layihəsi olan "Uğur düsturu" verilişində bəzi layihələr nümayiş edilib, elmi izahları və həlləri verilmişdir, son yekun hesabatda liseyin əksər şagirdlərinin də işləri sərgilənib.

Festivalda çıxış edən liseyin qurucu direktoru, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Şəmil Sadiq bildirdi ki, ulu öndər Heydər Əliyevin "Təhsil millətin gələcəyidir" şüarı ilə yola çıxıb hədəfçilərimiz. Düşünürük ki, müstəqil dövlətimizin məktəbliləri Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin "İKT sahəsində Azərbaycan, doğrudan da, son illər ərzində böyük uğurlar əldə edibdir. Bu, həm biznes, həm zəka, intellekt sahəsidir. Eyni zamanda, innovasiya və şəffaflığa təkan verən, xidmət göstərən bir sahədir. Biz bu imkanlardan daha da geniş şəkildə istifadə etməliyik..." fikirləri ilə böyütməli, onları Azərbaycanımızın gələcəyinə hazırlamalıyıq. Bunun üçün də biz profil olaraq mühəndislik və texnologiyayı seçdik. Budur, şagirdlərimiz ilk bacarıqlarını sizlər üçün nümayiş etdi-

rirlər. Bu gün yüzdən çox fərdi şəkildə hazırlanmış faydalı mühəndislik avadanlıqları ilə yanaşı, 9-10-cu sinif şagirdlərimiz STEM Mərkəzin rəhbəri Eşqin Quluzadənin dəstəyi ilə komanda şəkildə saatda 40 km sürətdə 80 kq yükü daşıya bilən elektrik maşın hazırladılar. Bu gün həmin maşını təqdim edirik.

Sonra liseyin direktoru milli geyimli balabəlgələrin hazırladıkları nəqli sərbəti qonaqlara təqdim etdi və Hədəf maşınını qonaqlara nümayiş etdirdi. Festivalda iştirak edən Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyasının rektoru Qulu Novruzov, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Elm və innovasiyalar şöbəsinin müdiri Yusif Əliyev, respublikanın Əməkdar müəllimi, Təhsil İnstitutunun Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdiri Almaz Həsərat, Behrud İnşaatın rəhbəri İlham Alməmmədov, BP-nin şöbə müdiri Zaur Cəbrayıl, Nəsimi rayon 36 nömrəli məktəbin direktoru Emilya Səfərova və digərləri yüksək nəticə toplayan şagirdlərə sertifikatları təqdim etdi, festivalla tanış olub, şagirdlərin təqdimatlarını dinlədilər. EFMF 2019 layihəsinin rəhbəri Cahid İsmayılov qonaqları sərgi ilə tanış etdi və bildirdi ki, gələcə ildən bu festivalın respublika səviyyəsində keçirilməsi planlaşdırılır.

Təhsillə yüklənmə

Çində təhsil barədə nələri bilmirik?

Rüstəm QARAXANLI

Vaxtilə Konfutsinin dilindən çıxmış məşhur deyimlərdən biri müasir Çinin əsas geosiyasi prinsipinə çevrilib. Filosof deyirdi ki, yüksək dağın başında oturmış müdrik meymun aşağıda ölüm-dirim savaşına çıxması yarıcı pələngləri müşahidə edir. Onlar bir-birlərini parçalayıb, yorur və əldən saldıqca, meymun da öz zamanını gözləyir. Budur, nəhayət ki, pələnglər bir-birlərinin sonuna çıxırlar və yalnız bundan sonra müdrik meymun dağın ətəyinə enir...

Konfutsinin dediklərini beynəlxalq siyasət müstəvisinə keçirib, mənzərəni belə təsvir edə bilərik: Soyuq savaş dövründə Qərbi və sosialist blokları, indi isə ABŞ-Rusiya qarşılıqlı reallığında kənarında dayanıb iqtisadi əzələlərini möhkəmləndirən Çin istəyinə nail olub. Ölkənin iqtisadi potensialı baxımından dünya liderinə çevriləcəyi günün uzaq olmadığı deyilir. İqtisadi güc texnologiyası sərəncamı başlıca stimuldur. Çin şirkətləri ən müxtəlif sferalarda Qərbin aparıcı brendləri ilə yarışa girir və bir çox hallarda qalib gəlirlər. Çin böyük maliyyə mənbəyidir, iş adamları dünyanın istənilən nöqtəsində fəaliyyət göstərirlər. Çin yoxsul Afrikada ABŞ-a alternativ geosiyasi amil və maliyyə donoruna çevrilib.

Maraq dairəmiz təhsil və təhsil problemləridir. Bu baxımdan, cəmi bir neçə onilliyə miqyaslı nailiyyətlərə imza atmış ölkənin təhsil sistemini incələməyə qəbahət olardı. Çinin təhsilinin özəlliklərinə zaman-zaman toxunmuşuq, sistem sortliyi ilə seçilir, məktəblərdə uşaqlar üçün demək olar ki, tətillər və istirahət anlayışı yoxdur. Orta statistik çinli necə sübhdən gecəyədək çalışsın, məktəbli və tələbə də eyni dinamikəni qoruyur. Çinin bir sıra ali məktəbləri dünya reytinglərinə düşməyə başlayıblar. Hökumət xaricdən tələbə cəlb etmək məqsədilə çoxsaylı qrantları maliyyələşdirməkdən çəkinmir. Bütün bunlar Çində təhsil barədə bildiklərimizin üst qatıdır. Bəs nələri bilmirik?

Çıxış yolu əzbərləməkdir

Sovet dövründə təhsilə dair belə bir lətifə var idi: Bir gün amerikalı tələbədən soruşurlar ki, Çin dilini hansı müddətə öyrənmə bilərəm? Düşünüb deyir ki, 6 aya çalışaram. Sonra eyni sualı alman tələbəyə veririlər, o da təvəzzüb etsə də, 3 aya söz verir. Sovet tələbə-

sindən isə soruşanda qayıdır ki, nədir, sabah imtahanıdır? Sovet tələbəsinin arxayınçılığı bir yana, bir gecəyə imtahana yalnız əzbərcilik hesabına hazırlaşmaq olar. Lətifədə söhbət sovet tələbəsindən gəlir, realıqda isə çinli tələbələr

Gələcək məsələnin mahiyyətinə. Nə səbəbdən çinlilər əzbərcilərlər? Hər şeyin əsası uşaqlıqdan qoyulub. Uşaqlar ən kiçik yaşlarından valideynlər və yaxın qohumların təhsil pressinqindədir. Söhbət nədən gedir? Bildiyiniz kimi, bu ölkədə xeyli müddətdir "bir ailə, bir uşaq" prinsipi hökm sürür. Hər ailə özünün yeganə uşağına başlıca ümid olaraq baxır. İqtisadi qüdrətinə baxmayaraq, Çində pensiya və sosial paketlər olduqca zəifdir. Odur ki, yaşlı nəslin ümidi böyüyən övladdır.

bəlkə də dünyanın ən əzbərcilərinə bənzərlər. 500 səhifəlik kitab? Problem deyil. Çinli tələbə onu ilk səhifəsindən tutmuş son cümləyə qədər əzbərləyəcək. Çıxış yolu budur. Sovet tələbəsi bir gecəyə imtahana hazırlaşan kimi, çinli tələbə də səhərdə istənilən materialı əzbərləyə bilər.

Gələcək məsələnin mahiyyətinə. Nə səbəbdən çinlilər əzbərcilərlər? Hər şeyin əsası uşaqlıqdan qoyulub. Uşaqlar ən kiçik yaşlarından valideynlər və yaxın qohumların təhsil pressinqindədir. Söhbət nədən gedir? Bildiyiniz kimi, bu ölkədə xeyli müddətdir "bir ailə, bir uşaq" prinsipi hökm sürür. Hər ailə özünün yeganə uşağına başlıca ümid olaraq baxır. İqtisadi qüdrətinə baxmayaraq, Çində pensiya və sosial paketlər olduqca zəifdir. Odur ki, yaşlı nəslin ümidi böyüyən övladdır. Qloballaşan dünyada və Çində yaxşı işə və qazanca necə nail olacaqsın? Təbii ki, təhsilin hesabına. Odur ki, hər bir ailə övladının yaxşı oxuması və daha çox bilməsi uğrunda derindən-qabıqdan çıxır.

Uşağı o qədər təhsil materialları ilə yükləyirlər ki, onun ən körpə vaxtlarından əyləncə və istirahət demək olar vaxtı qalmır. Əzbərciliyin başlıca mənbəyi və səbəbi budur. 10 yaşlı qız uşağını ingilis dilindən hazırlaşdıran bir cənəbi müəllimin dediyinə görə,

Konkret danış

Çin dilində informasiyanın çatdırılmasının yazılmamış "qızıl qanun"u var: qısa və konkret danış. Uzun-uzadı cümlə dedinsə, çinli səni anlamayacaq. Çincə olduqca konkret dildir, uzun və mürtəkkəb cümlələri sevmir. Məna ierarxiyalarının düzülüşündən asılıdır. Ona görə də bizdə olduğu kimi mürtəkkəb, özündə bir neçə hissə və fikri ehtiva edən cümlələr Çində anlaşılmaya bilər. Bu amili təhlildə də nəzərə almaq vacibdir.

Çində kafelərdə qara klassik çay və limonla yaşıl çay verilir. Əgər siz qara klassik çayla limon istənsəniz, ofisiant programına virus düşmüş kompüterə bənzəyəcək. Axı menyuda aydın şəkildə yazılıb: qara çay ayrı, limonla yaşıl çay ayrı. Çinlilər hər şeydə təlimata uyğun davranmağa proqramlaşdırılıblar. Təlimatdan istənilən səpmə, anlaşılmazlığa yol açar bilər.

Kitabxanada yatmaq

Əksəriyyətimiz düşüncə və eşitməmiş ki, çinli tələbələr günün kitabxanalarda oxumaqla keçir. Burada təhsil almış cənəbi tələbələr bəzilərini bununla razılaşdır. Vaxtilə Çində oxuması, xaricdə pulsuz təhsil servisi ilə məşğul olan "StudyFree" şirkətinin sahibi Daşa Kroşkina deyir ki, kitabxanalarda tələbələr böyük qismi oxumağa deyil, yatmağa gəlirlər. Təvəccüblənməyin. Çində tələbə yataqxanalarında şərait o qədər də ürəkcaş deyil. Bir çox hallarda bir otaqda 6 tələbə birdən qalır. Şaxxayda mərkəzləşdirilmiş istilik sistemi mövcud deyil. Qışda yataqxanalarda soyuq olur. Rütubət yüksək olduğundan, +5 dərəcə Rusiyadakı -10 dərəcənin effektivini verir. Odur ki, kitabxanalarda tək oxumaq deyil, həm də qızınmaq və yatmaq da olar. Kitabxanalar qışda kondisionerlərlə isinir.

Kampuslarda həyat

Çində ali məktəblər kampuslar şəklində fəaliyyət göstərir. Kampus adətən əsas bina, yataqxanalar, stadionlar, yeməxanalar və digər tələbə infrastrukturunu daxildir. Çində kampuslarda yaşayışın da özünəməxsus özəllikləri var.

- İsti su ilə təmin olunmaq istəyirsinizsə, pulla xüsusi kart almalsınız. Kart yoxdur - isti su da yoxdur. Pulu vaxtında ödəmədin, isti susuz qalacaqsın;

- Yeməxanalarda yemək məhdud saatlarda verilir. Səhər bir, günorta bir, axşam bir saat. Gecikdin - ac qalacaqsın;

- Yemək vaxtı da kifayət qədər tezdir: səhər 7-8 arası, günorta 12-13, axşam 17-18. Axşam 18-dən sonra acdansa, öz probleminizdir;

- Yantsız çayından aşağı səhərlərdə oxuyursunuzsa, qışda üşüyəcəksiniz. Mərkəzi isitmə sistemi yoxdur. Yataqxanalarda elektron qızdırıcı yorğanla yatmaq adı haldır. Təvəccüblənməyin, ancaq saç fəni ilə qızınan tələbələr də olur.

İngilis dilini öyrən və varlan

Çində oxumağın ən müsbət tərəfi burada iş tapmağın asanlığıdır. Oxumaqla paralel pul qazanmaq çətin deyil. Ən çox müraciət edilən yol dərs deməkdir. Əsasən də ingilis dilindən. Əgər xarici görünüşə avropalısınızsa, sizə etimad səviyyəsi artacaq. Çində hesab edirlər ki, ingilis dilini xaricilərdən öyrənmək yaxşıdır. Tələbə vizası həftədə 20 saat işləməyə icazə verir. Rəsmi qaydada. Qeyri-rəsmi olaraq lap çox işləmək olar. Azərbaycanda olduğu kimi, Çində də ingilis dilinə böyük önəm verilir. İngilis dilini bilən şəxsin hansısa yolla özünə "çörək pulu" qazana biləcəyinə dair dərin inam hökm sürür.

Milli uğurlardan beynəlxalq hədəflərə

← Əvvəlki səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Təhsil ili ərzində çox oxuya bildim. Ancaq il ərzində kitabları alıb yığır, yay tətilində oxuyuram. İl ərzində aldığım kitabları avqust ayına qədər bitirib yenidən kitab almalı oluram. Oxumağı da, öyrətməyi də çox sevirəm. Ona görə də Azərbaycan dili və ədəbiyyat ixtisası üzrə təhsil almaq və müəllim olmaq istəyirəm”.

“Daim rəqabət mühiti var”

İsmayıl Məmmədli 308 nömrəli məktəbdə kimya, akademik Zərifə Əliyeva adına liseydə isə fizika üzrə uğurlar qazanıb. Respublika fənn olimpiadasında fizika üzrə birinc medalı layiq görülüb. Ali təhsil müəssisələrinə qəbul üzrə müsabiqənin yaz imtahanlarında 645 bal toplayıb. Müsəbiqədən kənar qəbul olunmaq şansı olsa da, arzuladığı ixtisas üzrə təhsil almaq üçün imtahan verib. Ancaq yay imtahanlarına da qatılacaq. 700 bal toplaması mümkün olmasa da, daha yüksək nəticə əldə etmək istəyir. Buraxılış imtahanında 270 bal toplayıb.

Toğrul Hacızadə də artıq məzundur. Coğrafiya fənni üzrə iki dəfə respublika fənn olimpiadalarının qalibi olub. Bu il lisey şagirdləri arasında coğrafiya üzrə o, medal qazanıb. Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarındakı nəticəsi isə nömkli məktəb üzrə, bütövlükdə ölkə üzrə seçilir. Belə ki, o, ikinci ixtisas qrupu üzrə 692 bal toplayaraq yaz imtahanının birincisidir.

Məktəbli Olimpiadalarda iştirak və uğur qazanmağında akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin mühitinin rolunu qeyd edir: “Daim rəqabət mühiti var. Hamı fərgənləməyə çalışır. Belə bir mühitdə insan oxumadan dayana bilməz. Adam daim öyrənmək, cəhd etmək istəyir. Düşünürsən ki, niyə mən də yoxlamayım özümü”.

Elə həkim olacaq ki...

Tərlan Alishanlı olimpiadalar VIII sinifdən marağ göstərib. Kimya fənni üzrə ilk dəfə olimpiadaya qatılıb və ikincilik əldə edib. Bu uğur onu fənn üzrə istedadı olduğuna inandırır. Sonradan layihə üzrə olimpiadalarla qatılmağa qərar verib. Layihəsi “Sabahın alimləri” müsabiqəsində uğur qazanmayıb. Ancaq eyni layihə ilə Türkiyədə keçirilən “MEF Təhsil qurumları, Araşdırmalar” layihə müsabiqəsində iştirak edib və 3-cü yeri layiq görülüb. O, X sinif şagirdi Məryəm Hacıyeva ilə birlikdə təqdim etdiyi bu layihə ilə 750 layihə arasında seçilib və fərqləndirilib: “Olimpiada mütəmadi oxumaq, öz üzərində işləmək tələb edir. Bir fəndən olimpiada qalibi olmaq üçün başqa fənləri də bilməlisən. Məsələn, riyaziyyatı bilmədən kimya üzrə olimpiada qalibi ola bilməzsən. Fənləri oxumaqla da kifayətlənmirəm. Əlavə olaraq alman dilini də öyrənirəm. Həkim olmaq istəyirəm. Neyrocərrahiyyə üzrə xaricdə təhsil alacağam. Məqsədim odur ki, ölkəmizdə bu sahəni ələ bir səviyyəyə çatdırım ki, heç kim müalicə üçün xaricə getməsin”.

Liseyin daha bir məzunu *Xaqani Məmmədli* bu respublika fənn olimpiadasında gümüş medal qazanıb: “Türkiyə Döyənət Vəqfi Bakı Türk Liseyinin şagirdi idim. Orada fikir ayrılığı yaşayırdım. Xüsusən, müəllimlərlə fikirlərim üst-üstə düşmürdü. Bir qohumun akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin heç bir təhsil müəssisəsindən geri qalmadığını, yaxşı təhsil verdiyini dedim. Mən də imtahan verib birinci oldum və liseyə qəbul edildim”.

Xaqani respublika fənn olimpiadasının qaliblərindən biri olaraq müsəbiqədən kənar qəbul şansıdan istifadə etməyəcək. Ali təhsil müəssisələrinə qəbul müsəbiqəsinin yaz imtahanlarında 640 bal toplayıb. Yay imtahanlarında da iştirak edərək daha yüksək bal toplamağı hədəfləyib. Tibb üzrə yaxşı mütəxəssis olaraq insan genetikasını araşdıracaq.

Akademik Zərifə Əliyeva adına lisey yeni tədris ilindən layihə məktəbinə keçir

Robototexnikada bir komandada

Akademik Zərifə Əliyeva adına liseydə tədrisin bir komponenti də robototexnikadır. Təhsil müəssisəsinin müəllimləri öz şagirdlərini mühəndislik və texnologiya istiqamətində düşünməyə təşviq edir və bu, onlarda çox yaxşı alınır. Informatika və robototexnika müəllimi *Kəmalə Rəsullu* son tədris ilində bu sahədə uğurlarının əvvəlki ilə müqayisədə artdığını deyir: “Mən də, liseyimizin direktoru da yenilikləri ilk tətbiq edən təhsil müəssisələrindən olmaqla maraqlıyıq. İsrail təcrübəsinin Azərbaycana gətirilməsi ilə bağlı “STEM-Təhsil” sahəsində 3 müəllim iştirak etdik. Bu layihənin də liseydə təhsilə öz töhfəsini verəcəyinə inanırıq”.

Uşaqların mühəndislik, proqramlaşdırma bacarıqlarını inkişaf etdirmək, onları komanda ilə işləməyə alışdırmaq istəyirlər. Kəmalə müəllim deyir ki, təcrübəsi az olsa da, robototexnika sahəsində bacarıqlı uşaqları seçməkdə yanılır. İş prosesində məsuliyyəti də onlarla yarıb-yarıb bölüşür: “Texnologiya elə bir sahədir ki, burada uşaqlarla iş təxminən yarı-yarıyadır. Şagirdlərimlə rolları 50-50-ə bölüşürəm. Biz bir komandayıq. Seçərkən isə daha çox yarıya getməyə istəyirəm, daha çox özünü inkişaf etdirməkdə maraqlı olan, dərdsən sonra qalib işləyən, daha çox sual verib çox şey öyrənmək istəyənlərə üstünlük verir, onlarla çox işləyirik”.

Kəmalə müəllimin sözlərinə görə, apardıqları işin nəticəsidir ki, şagirdləri arasında bacarıqlı mühəndislər yetişir. Bu da onlar.

Oktyabr ayında keçirilən Gənclər və İdman Nazirliyinin dəstəyi, Azərbaycan Robototexnika Mühəndisliyi Akademiyası və Gənclərin Təhsil, Təlim, Peşə və İnkişaf Mərkəzinin təşkilatlığı ilə keçirilən II Robot Olimpiadasında şagirdləri Naim Xuduzadə və Ruslan Bayramov III yeri layiq görüldülər.

Uğur qazana-qazana təcrübə topladım

Naim Xuduzadə X sinif şagirdidir. Deyir ki, uşaqlıqda əlinə keçəni sındırır: “Sonra da özümə lazım olduğu üçün onu düzəltmək məcburiyyətində qalırdım. Daha sonra evdə sənə başqa alətləri də düzəltməyə başladım. Ailədə bu marağımı fərq edib mənə leqo alırdılar. Sonra isə bu marağımdan istifadə etməyə başladılar. Mən də daha mürəkkəb leqolar üçün qarşıma qoyulan vəzifələrin öhdəsindən gəlməyə çalışırdım. Gətdikcə bu marağım daha da gücləndi. Hətta akademik Zərifə Əliyeva adına liseyə də buradakı konstruksiyalarla işləmək həvəsi ilə qəbul olundum. Burada Elvin Bilalovla birgə işlədik. Qərbi Kaspi Universitetində keçirilən məktəblilər arasında LEGO Sumo robototexnika olimpiadasında birinci yeri tutdum. Ondan sonra Elvinlə birgə qatıldığımız Rumniyada keçirilən INFIMATRIX yarışında da qızıl medala layiq görüldüm. Daha sonra Dünya Robot Olimpiadasında birinc medal qazandım”.

Naim deyir ki, akademik Zərifə Əliyeva adına lisey ona yarışlarda qalib olmaqdan daha çətin bir işin öhdəsindən gəlməyi də öyrətdi: “Yarışlarda uğur qazana-qazana həm də təcrübə topladım. Ancaq ən böyük təcrübə mənim üçün birgə iş oldu. Liseydə yaratdığımız komanda bizim bu günə qədər qazandıığımız ən böyük uğur oldu. Həmişə tək işlədiyimizdən komanda işi bizə çox çətin gəldi. Komanda ilə qatıldığımız ilk yarışda hər hansı mükafata layiq görülməsək də, komanda şəklində işləməyin əsasını qoyduq. Bunun gələcəkdə bizə indikindən daha çox xeyri olacağını düşünürəm”.

2018-2019-cu dər il Naim üçün komanda ilə işləmək, daha yuxarı pillələrdə yarışmaq demək olub. Yaxşı bir universitetin tələbəsi, üreyincə olan bir

ixtisas üzrə kadr olmaq şansı yaradıb: “Qazandığım medallar istədiyim universitetdə təhsil almaq imkanı deməkdir. Bu, nömkli ölkəmizin, hətta dünyanın ən yaxşı universitetlərindən dəvət deməkdir”.

Naimin planı keyfiyyətli təhsil alıb öz ölkəsinə xidmət etməkdir. Deyir xəyalları çox genişdir: “Babam deyib ki, süpürgəçi olsan da, milyon olmağı xəyallarımda saxlamalısan. Mən də buna əməl edəcəyəm. Harda olmağımdan asılı olmayaraq, xəyalımdakı Naimi yaratmaq üçün cəhdlərimi davam etdirəcəyəm”.

Naimin komanda yoldaşı Elvin Bilalov da X sinif şagirdidir. Robototexnikaya marağı Ruminiyada keçirilən yarışda II yeri tutandan sonra başlayıb: “Uşaqlığımdan söküb-yığmağı sevirəm. Mənə alınan hər şeyi əvvəlcə söküüb içinə baxmışam, sonra yığıb istifadə etmişəm. Hətta velosipedimi belə söküb-yığandan sonra sürməyə başladım. VII-VIII siniflərdə elektrotexnikaya marağım artdı. Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyə qəbul olundandan sonra bu marağım daha da inkişaf etdi. Müəllimlərimin bu məsələdə rolu əvəzsizdir. Qərbi Kaspi Universitetində keçirilən məktəblilər arasında LEGO Sumo robototexnika olimpiadası iştirak etdiyim ilk müsəbiqə oldu və bu iştirakım məni həvəsləndirdi. Qalib ola bilməsəm də, bu, məni həvəsdən salmadı. Əksinə, bütün yarışlara qatılmağa başladım. Bu il öz ideyama hazırladığım təcili yardım və yanğınsöndürən maşınların ikinci yeri layiq görüldü”.

Ruminiyada keçirilən INFOMATRIX yarışında qazandığı bu uğur təsadüfi deyil. Elvin hesab edir ki, onun üçün öz ideyası ilə hər hansı məhsul ortaya qoymaq çətin deyil, nömkli başqasının fikirlərini icra etmək: “İstəyirəm, özüm bir şey fikirləşim və onu reallaşdırım”.

Gələcək ilə bağlı qərarında isə tərəddüd edir. Olmağına mühəndis olacaq, ancaq hansı sahə üzrə, bax, buna hələ qərar verməyib: “Sadə yerlərdən başlayacağam. Əvvəlcə, böyük təcrübə toplamaqla. Təcrübəyə bəlkə aviasiya üzrə, bəlkə də gəmi üzrə mühəndis olaraq başlağa bilərəm. Hələlik qəti qərar verməmişəm. Yalnız onu bilirəm ki, öz işimi qurmaq istəyirəm”.

Layihə müsəbiqəsinin medalçları

Qeyd edək ki, Ruminiyada keçirilən “INFOMATRIX” layihə müsəbiqəsində liseyin bir qızıl, iki gümüş medalı var. Liseyə bu medalları Qasım Qasımzadə, Yusif Qasımzadə və Nəcəf Məmmədov gətirib.

Qızıl medal qazanan *Qasım Qasımzadə* deyir ki, robototexnikaya marağı uşaqlıqdan var: “Uşaqlıqdan leqo yığırdım. Olimpiada barədə müəllimimiz Kəmalə xanım məlumat verdi və iştirak etməyi tövsiyə etdi. Mən də qatıldım. Bu olimpiadada iştirak və uğur qazanmağım məni daha da həvəsləndirdi. Artıq gələcəyimlə bağlı düşünərkən, planlar qurarkən özümü bu sahənin mütəxəssisi kimi Amerikada görürəm”.

Nəcəf Məmmədov isə robototexnikanı özü üçün liseyə gələndən sonra “köşf” etdiyini deyir: “Leqoya marağım uşaqlıqdan olub. Ailəm də mənim bu həvəsimi stimullaşdırıb. Qarşıma müxtəlif məqsədlər qoyaraq öhdəsindən gəldiyim təqdirdə mənə quraşdırmaq üçün müxtəlif səviyyəli konstruksiyalar alacaqlarına söz verirdilər. Sonra liseydə yüksək səviyyəli müəllim kollektivi və yaşca mənədən böyük olan, bu sahə üzrə bacarıqlı şagirdlər mənə kömək etdilər. Elvinlə, Cabirlə birgə işləyə-İşləyə çox şey öyrəndim. Məni bu sahədə həvəsləndirən məhz şagirdlər oldu. Gördüm ki, ətrafımda hamı işləyir, özünü inkişaf etdirir. Mən də onlardan geri qalmaq istəmədim”.

IX sinif şagirdi Nəcəfin xəyalları yox, planları var: “Məqsədlərim var. Plan qurarkən daha qısa müddət üçün olmasına diqqət edirəm. Bir neçə ay ərzində nail ola biləcəyim hədəflər qoyuram. Düşünürəm ki, hədəf uzunmüddətli

olursa, məqsədə gedən yolda dolaşa bilərəm. Ona görə də, qısa müddət üçün kiçik planlar quraraq daha böyük məqsədlərə çatmağı hədəfləyirəm”.

Əsas hədəfi ölkəsidir

III Robot Olimpiadasında isə Ruslan Bayramov, Elvin Bilalov, Cabir Tahirov II yeri layiq görüldülər. Robot Olimpiadası qaliblərindən biri olan X sinif şagirdi Cabir Tahirov atası kimi mühəndis olmaq istəyir. Robototexnika ilə hələ “İstək” liseyində oxuduğu vaxtdan maraqlanı. Bu həvəsini akademik Zərifə Əliyeva adına liseydə daha da inkişaf etdirib. Cabir deyir ki, təhsilini tamamlayıb Azərbaycanın inkişafına xidmət etmək istəyir: “Atam deyir ki, insan öz ölkəsinə, öz xalqını sevməlidir. Odur ki, əsas hədəfim ölkəmə xidmət etməkdir”.

Respublika fənn olimpiadalarının “qəhrəman”ları

Liseyin 16 şagirdi respublika fənn olimpiadalarında yer tutaraq 1 qızıl, 9 gümüş, 6 birinc medalı layiq görülüb. Onların arasından 4 şagird beynəlxalq komandaya düşüb.

Abbas Abbash 3 ildir ki, fizika üzrə olimpiadalarda iştirak edir. Artıq liseydən məzun olur: “Fizika fənnini keçməyə başlayandan ona marağım yarandı. VIII sinifdən yay məktəblərinə qoşulmuşam. Bu məktəblərin də hazırlığımda çox böyük rol oldu. Rəşad müəllimin fizikaya olan marağının gətirdikcə artmağında və fənni daha yaxşı mənimsəməyimdə rolu çox böyük oldu. Bu da məni fizikaya daha da meyilləndirdi. Növbəti hədəfim universitetdir. Cənubi Koreyada Koreya Qabaqcıl Elmlər və Texnologiyalar İnstitutuna qəbul olmuşam. Burada fizika ixtisası üzrə təhsil alacağam. Alım olmaq istəyirəm”.

Rəvan Abusamadov isə Qusar rayonundandır. Uşaqlıqdan riyaziyyatı sevir. X sinif şagirdi akademik Zərifə Əliyeva adına liseyə yüksək balla daxil olub. Artıq 2 ildir ki, liseyde oxuyur. Qusarda riyaziyyat üzrə ölkə birincisi olan Rəvan artıq kimya fənni üzrə yarışlarda uğur qazanır. Beynəlxalq Kimya Olimpiadasına qatılmaq istəyir: “Həkim olmaq istəyirəm. Həkimə də kimya daha çox lazımdır. Üstəlik, kimya daha maraqlıdır”.

Hüseyn Hacıyev də kompüterdə işləməyi sevir. Ölkəmizdə keçirilən fənn olimpiadalarında həm gümüş, həm də birinc medal qazandı. Özünü beynəlxalq səviyyəli bilik yarışlarında da sınaq istəyir: “Gələnlə mənə müsəbiqədən kənar ali məktəblərə qəbul müsbətiqəsinə qəbul imkanım var. Bu, məni arxayınlaşdırır, hətta daha böyük hədəflər uğrunda mübarizə aparmaya sövq edir. Fikrimcə, mənim belə bir şansımın olması və onun reallaşması başqalarını olimpiada və başqa bilik yarışlarında iştirak etməyə həvəsləndirəcək”.

Mahir Sadıqov IX sinifde oxuyur. RFO-da riyaziyyat üzrə birinc medal qazanıb. Dediynə görə, müəllimləri ilə yanaşı sinif yoldaşları da ona kömək edib: “Mənə, şagirdin uğurlarında məktəbin rolu 60 faizdir. Məktəb mühiti, şagirdlər insana təsir edir. Ətrafımda hamının oxumağa maraqlı olması məni də həvəsləndirir. Növbəti tədris ilində riyaziyyat üzrə respublika fənn olimpiadasının qızıl medalını almaq istəyirəm. Riyaziyyat üzrə beynəlxalq olimpiadanın qalibi olmaq ən böyük arzumdur”.

Mahir gələcəkdə neft mühəndisi olmaq istəyir. Bakı Ali Neft Məktəbində yaxşı mütəxəssis kimi yetişəcəyinə inanır.

Respublika fənn olimpiadasının daha bir qalibi *Hikmət Güləliyevdir*. IX sinif şagirdi kimyaya maraqlı olsa da, onu liseydəki fizika müəllimi öz fikrindən yayındırıb. Fizikanı Hikmətə elə sevdirdi ki, olimpiada qalibi belə olub: “Bu il fizika üzrə respublika fənn olimpiadasının gümüş medalını qazandım. Hədəfim beynəlxalq olimpiadadır. Fizika üzrə beynəlxalq olimpiada qalibi olmaq mənim üçün böyük uğurdur. Buradakı iştirakım məni daha da maraqlandırdı. VIII sinifdən yay məktəblərinə qoşulmuşam. Bu məktəblərin də hazırlığımda çox böyük rol oldu. Rəşad müəllimin fizikaya olan marağının gətirdikcə artmağında və fənni daha yaxşı mənimsəməyimdə rolu çox böyük oldu. Bu da məni fizikaya daha da meyilləndirdi. Növbəti hədəfim universitetdir. Cənubi Koreyada Koreya Qabaqcıl Elmlər və Texnologiyalar İnstitutuna qəbul olmuşam. Burada fizika ixtisası üzrə təhsil alacağam. Alım olmaq istəyirəm”.

piadasının gümüş medalını qazandı. Hədəfim beynəlxalq olimpiadadır. Fizika üzrə beynəlxalq olimpiada qalibi olmaq istəyirəm. Fizika mənə, düşüncələrimə daha yaxındır. Burada bir qaydadan yox, qaydaların birləşməsindən daha çox istifadə olunur. Adam fizika ilə çox məşğul olduqca hər yerə fizikani görməyə başlayır. Hər şeyin səbəbi barədə düşünməyə başlayır. Gələcəyimi fizika ilə bağlamaq istəyirəm. Öyrətmə bacarığın aşağı səviyyədə olduğu üçün bir alim ola bilməyəcəyəm. Odur ki, fizika üzrə yaxşı mütəxəssis olmağı düşünürəm”.

İslam Əliyev IX sinif şagirdi olsa da, artıq olimpiada iştirakçısı və qalibidir. Kimyaya marağı tədrisə başladığı birinci ildən yaranıb. Mütəmadi olaraq olimpiadalarla qatılıb. Finala qədər gəlsə də, qalib ola bilməyib. O da çıxış yolu olaraq bu liseyi seçib: “Düşünürdüm ki, lisey mənim qələbəyə gedən yoluma qəsaldacaq. Elə də oldu və bu il birinc medal qazandım. Gələcəyə baxıram və bu nəticəni artıracağımı düşünürəm. Olimpiadaya hazırlıq mərkəzlərində məşğələlərə qatılıram və gələcəkdə beynəlxalq yarışlarda yer tutmaq istəyirəm”.

Məqsəd milli təhsil brendi olmaqdır

Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin yeni hədəfləri var. Liseyin direktoru Mehriban Vəliyeva deyir ki, növbəti tədris ilindən layihə məktəbinə keçmək niyyətindədirlər: “Uşaqlarımız çox bacarıqlıdır. Bütün yarış və müsəbiqələrə marağ göstərirlər. “Sabahın alimləri” müsəbiqəsində liseyin şagirdləri 7 layihə ilə iştirak edib, 3 qızıl, 1 gümüş və 3 birinc medal qazandı. Sadəcə ölkə miqyasında deyil, dünyanın ayrı-ayrı yerlərində müxtəlif kateqoriyalı yarışlara qatılaraq liseyin adını, nüfuzunu qaldırır. Məsələn, Amerikada keçirilən Intel ISEF beynəlxalq yarışda 3 layihə ilə təmsil olunan lisey şagirdləri *Aydan Qadızadə* Ricoh şirkətinin sertifikatına, IX sinif şagirdi Nihad Həmidli və XI sinif şagirdi Nəfəl Qədimli isə Yale Elmi və Mühəndislik Birliyinin 2019-cu il mükafatına layiq görüldülər”.

M.Vəliyeva deyir ki, başa çatdı tədris ilində şagirdləri çox böyük uğurlar qazanıblar. Bakı Mühəndislik Uni-

versitetinin keçirdiyi tələbə və şagirdlərin qatıldığı IV Qış Elm Festivalında Nəfəl Qədimli və Zəhra Qədimzadə “Clik Enerji” layihəsi ilə II yeri layiq görüldülər. X sinif şagirdi Arif Qəhrəmanlı Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən keçirilən “İdeya var” II Ümumrespublika elm-yaradıcılıq müsəbiqəsində III yerdə qərar tutub. Arifin bu layihəsi “Climatelaunchpad” Azərbaycan-2018 startap programının ölkə finalına keçən 13 layihədən biri olub. IX sinif şagirdləri Cəmilə Əlizadə və Ələsgər Tarverdiyev Avrasiya Patent Təşkilatının keçirdiyi yarışda layihələri ilə I yeri layiq görüldülər.

Iyun ayında “Inno FestVillage” çərçivəsində keçirilən “pit-chig” müsəbiqəsində də lisey şagirdləri ciddi uğura imza atıblar. ABŞ səfirliyi, Naqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilən “TechFest Bakı” müsəbiqəsində Aydan Qadızadə öz layihəsi ilə I, Nəfəl Qədimov və Zəhra Qasımzadə III yeri layiq görüldülər.

Ruslan Bayramov və Naim Xuduzadənin uğurlarına diqqət çəkən M.Vəliyevanın sözlərinə görə, Ruslan artıq Amerikada keçirilən Intel ISEF müsəbiqəsində yer tutmağı hədəfləyib: “Ruslanın çox gözəl ideyaları var. Biz onu mütəxəssislərlə görüşdürməyi düşünürük ki, çətinlikləri olmasın”.

Liseyde əsas istiqamətlərdən biri beynəlxalq təcrübədir. Direktor deyir ki, qloballaşan dünyada şagirdlərinin beynəlxalq təhsil təcrübəsi ilə tanış etmək onlar üçün önəmlidir: “İstəyirik ki, özlərini dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan şagirdlərin iştirak etdiyi müsəbiqələrdə sınaqların. Yanvar ayında Qətərdə Beynəlxalq “MUN” konfransında 13 şagird, 3 müəllim, aprel ayında isə Türkiyədə “Robert College International Model United Nations” konfransında 2 müəllim və 15 şagird iştirak etdi. Şagirdlər bütün dünyadan 300-dən çox şagirdin iştirak etdiyi illik beynəlxalq toplantıya qatıldılar. Bütün bunlar onlar üçün maraqlı beynəlxalq təcrübədir”.

Lisey direktoru rəhbərlik etdiyi təhsil müəssisəsinin uğurlarının Azərbaycanla məhdudlaşmaması istəmir: “Beynəlxalq təhsil arenasında milli təhsil brendi olmağı məqsəd seçmişik. Amalımız təhsilimizdən aldığımız güclü qlobal miqyasda tanınmaqdır”.

Müasir dövrün reallıqları təhsil sahəsində çalışanların kommunikativ və ünsiyyət bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi zəruriliyini şərtləndirir. Ünsiyyət bacarıqlarından söhbət düşəndə isə, ilk növbədə, ingilisdilli müəllimlər, onların səriştə və bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi önə çıxır. Son illərdə ingilis dilinin əhəmiyyətinin daha da artması isə bu sahənin müəllimlərindən çeviklik, xüsusi qabiliyyətlər tələb edir. Elə bu zərurəti nəzərə alan Təhsil Nazirliyi və ölkəmizdə təhsil sahəsində həyata keçirilən bir sıra tədbirlərdə yaxından dəstək göstərən British Council təşkilatı 2017-ci ildən dövlət məktəblərində ingilis dili müəllimlərinin peşəkar inkişafına yönəlmiş "Uğur üçün tədris" (SPEX) layihəsini həyata keçirir. Bu günə kimi ümumilikdə 120 Bakı şəhər məktəbindən 1200 ingilis dili müəllimini əhatə və bir akademik il ərzində davam edən layihə çərçivəsində ingilis dili müəllimləri özlərinin danışıq və tədris bacarıqlarını inkişaf etdirirlər.

Təlimlərin gedişi və əldə olunan nəticələrlə bağlı məlumat almaq məqsədilə Bakıdakı 272 nömrəli tam orta məktəbdə olduq və təlim prosesinin iştirakçıları ilə söhbət etdik.

Oruc MUSTAFAYEV

"Hədəfimiz daha çox məktəbi əhatə etməkdir"

Könül Əhmədova, British Council-in ingilis dili layihələri üzrə koordinatoru: - Bu layihədə müəllimlərin ingilis dili qabiliyyətləri qiymətləndirilir və təkmilləşdirilir, onların tədris etmə və danışıq qabiliyyətlərinin qiymətləndirilməsi üzrə pedaqoji bilik və bacarıqları artırılır. İxtisasartırma təlimləri müəllimlərin ehtiyaclarına və kurikulumun tələblərinə uyğunlaşdırılır. Təlimlərdə məktəbəsaslı peşəkar təlim və onun vacibliyi təbliğ edilir, şagirdlərin öyrənmə səviyyəsi, xüsusilə də danışıq qabiliyyətlərinin inkişafı qiymətləndirilir. Bütün təlimlər British Council -in peşəkar təlimçiləri tərəfindən həyata keçirilir.

Bir neçə il öncə Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə British Council beynəlxalq təlimçi-konsultant mütəxəssis Saymon Borqu dəvət edib. Bu mütəxəssis orta məktəb müəllimləri, direktorlarla görüşərək müəllimlərin ehtiyaclarını araşdırıb və bu ehtiyaqlara əsasən də proqram tərtib edilib. Proqram ilk dəfə 2017-ci ildə pilot layihə kimi həyata keçirilib və uğurlu nəticələr əldə olunub. Nəticələr öən il Təhsil Nazirliyinə təqdim olunub. Həm müəllimlər, həm də məktəb rəhbərlikləri tərəfindən təlimlərlə bağlı çox müsbət rəylər əldə edilib. Müəllimlər ilk növbədə layihədən əvvəl diaqnostik testdən (aptist) keçirilib, onların səviyyələri müəyyən olunub. Səviyyələrə uyğun da onlar qruplara bölünüb. Amma müəllimlərdən savayı biz pilot layihə olaraq şagirdləri də imtahanla cəlb etmişdik. Şagirdlər kontrol qrup olaraq 2 yerə bölünüb-yəni bu layihədə iştirak edən müəllimlərin dərslər keçdikləri şagirdlər və dərslər keçmədikləri məktəblilər. Yəni biz bu yolla layihənin səmərəliliyini ölçmək istəyirdik. 400 nəfər şagirddən 200-ü müəllimin təlim keçdiyiyi, 200 nəfər isə təlim keçilməyən şagirdlər idi. İlin sonunda yenə bu iştirakçılar imtahan-dan keçirilərək nəticələr əldə edildi, yeni inkişafın ölçülməsi məqsədilə imtahanlar təşkil olundu. Saymon Borqun hesabata əsasında əldə olunan nəticələrə görə müəllimlərin dərslər dediyi şagirdlərin digər şagirdlərə nisbətən daha yaxşı nəticələr əldə etdikləri məlum oldu. Bu il də anoloji araşdırma aparılıb. Təlimlərdə iştirak edən müəllimlər, eləcə də həmin şagirdlər də yenidən imtahan verəcəklər və yenidən bu hesabat təqdim olunacaq. Biz əminik ki, keçən ildəkindən də uğurlu nəticələr əldə edəcəyik. Həm məktəb rəhbərləri, həm müəllimlər, həm də nazirlik layihə barədə olduqca müsbət rəylər bildirirlər. Müəllimlər gözəl nəticələr əldə edir və onları dərslərində tətbiq edirlər.

- Yəni, apist imtahanından sonra...

- İmtahan iyulun sonunda keçiriləcək. Qiymətləndirmələrdən biri də müəllimlərin dərslərinin müşahidəsidir, yəni kurslar başlamamışdan əvvəl onlar apist imtahanında iştirak edirlər. Onların nəticələri, səviyyələri müəyyən olunur. Amma eyni zamanda hər bir müəllimin məktəbdəki dərslərini müşahidə olunur və qiymətləndirilməsi aparılır. Diaqnostik qiymətləndirmənin nəticələri yenə mütəxəssislərə göndərilir və sonda müəyyən saatda kursları keçdikdən sonra apistlərlə bərabər yenə də müəllimlərin yekun dərslərinin müşahidəsi aparılır. Onların əsasında müəllimin tədris etmə, dil, interaktiv dərslər keçmə qabiliyyəti qiymətləndirilir və sonda müəllimə rəy verilir. Təlimçi atıq bilir ki, müəllimin hansı sahədə inkişafına ehtiyac var.

- Layihənin əhatə dairəsi necədir?

- Əvvəlcə layihə 54 pilot məktəbi əhatə edirdi. Uğurlu nəticələr əldə edildikdən sonra öən akademik ildən 60-a yaxın məktəbi layihəyə cəlb etmişdik. Hədəfimiz daha çox məktəbi əhatə etməkdir. Yəni daha çox müəllim peşəkar inkişafına nail olsun, gözəl

- Müəllimlərin qiymətləndirilməsi necə aparılır?

- Müəllimlər üçün beynəlxalq apist (ingilis dil bacarıqlarının qiymətləndirilməsi) imtahanı təşkil olunur. Bu, kompüter əsaslı imtahan, orada heç kimi heç kimi imtahan etmir. Proses surf kompüterlə aparılır. Şagirdlər və müəllimlər üçün ayrı-ayrı apist imtahanlar təşkil olunur. Bütün nəticələr kompüter vasitəsilə qiymətləndirilir. İmtahan 4 bacarıq - yazı, oxuma, dinləmə və danışıq üzrə aparılır. Danışıq da heç bir kənar təlimçinin iştirakı olmadan kompüter vasitəsilə qiymətləndirilir və nəticələr əldə olunur. Layihə bir akademik il ərzində davam edir və həm metodologiya, həm danışıq qabiliyyətinə əsaslanır. Burada dilin inkişafı ilə yanaşı, metodologiya və məktəbəsaslı peşəkar inkişaf kursları da nəzərdə tutulub. Burada danışıq qabiliyyətinə əsaslanan hissə 167 akademik saati əhatə edir. Mütəmadi olaraq təlimçilər, bizim mütəxəssis gəlib bu kursları müşahidə edirlər. Müəllimlərlə görüşərək rəylərini, nə kimi nəticələr əldə olunduğunu, layihənin onlara nə kimi təsir göstərdiyini öyrənirik. Nəticələr müsbətdir və keçən il olduğu kimi, yekun hesabat yenə iyul ayının sonlarında Nazirliyə təqdim olunacaq.

Könül Əhmədova

Təranə Əliyeva

Mələhət Rəhimova

Vəfa Həsəratova

Səbinə Adilli

nəticələr əldə etsin, bundan da şagirdlərimiz bəhrələnsinlər. Onların ingilis dili səviyyəsi artırılsın. Əsas hədəf müəllimlərin danışıq bacarıqlarının yüksəldilməsidir.

"Uğur üçün tədris" əsasən Bakı şəhərini əhatə edir. Amma regionlarda bizim digər layihələrimiz var ki, həyata keçirilir. Biz ümid edirik ki gələcəkdə bu layihə regiona da çatdırılacaq.

- Təhsil Nazirliyinin layihəyə dəstəyi barədə nə deyirsiniz?

- Əslində bu layihə ilk növbədə Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü olub. Biz də bu sahədə kifayət qədər təcrübəsi olan bir qurum kimi öz töhfəmizi veririk. Çünki Təhsil Nazirliyi belə bir təşəbbüs irəli sürmüşdür ki, orta məktəb müəllimlərinin peşəkar inkişafına ehtiyacı var. Bu sahənin araşdırılmasını və inkişafın təhlilini istəyirdi. Biz də

Əvvəlcə layihə 54 pilot məktəbi əhatə edirdi. Uğurlu nəticələr əldə edildikdən sonra öən akademik ildən 60-a yaxın məktəbi layihəyə cəlb etmişdik. Hədəfimiz daha çox məktəbi əhatə etməkdir. Yəni daha çox müəllim peşəkar inkişafına nail olsun, gözəl nəticələr əldə etsin, bundan da şagirdlərimiz bəhrələnsinlər. Onların ingilis dili səviyyəsi artırılsın. Əsas hədəf müəllimlərin danışıq bacarıqlarının yüksəldilməsidir.

öz növbəmizdə geniş iş təcrübəsi olan mütəxəssisi dəvət etdik. Bu mütəxəssis nazirliyin əməkdaşları ilə sıx görüşlər keçirdi, daim əlaqədə olduğu müəllimlərlə, məktəb rəhbərləri ilə görüşdü, təhlillər apardı. Müəllimlərin daha çox nəyə ehtiyacı olduğu müəyyən olundu.

Burada ingilis dilinin tədrisindən savayı metodologiya da, tədris etmək bacarıqları da diqqət mərkəzindədir. İngilis dili elə bir sahədir ki, mütəmadi olaraq öz üzərində işləmək, materiallar, resurslar lazımdır. British Council-in bu sahədə çox böyük təcrübəsi, onlayn resurslarımız, çap resurslarımız var. Bunlar da mütəmadi olaraq yenilənir. "Azərbaycan müəllimi" qəzetində də ingilis dilindən nümunələr dərc olunur. Müəllimlərin çoxunun bundan xəbəri yoxdur. Təlimlər zamanı müəllimlərə bu resurslar barədə məlumat verilir, istifadə qaydaları öyrədilir. Bu resurslar təkcə müəllimlər üçün deyil, həm də tələbələr üçün əhəmiyyətlidir. İstənilən şəxs resurslara daxil olaraq özünü yoxlaya, oyunlu vasitəsilə ingilis dilini öyrənə bilər. Yəni ingilis dilini dərindən öyrətməyə ehtiyacı olanlar üçün əhəmiyyətli vasitə kimi kitablardan yox, əyləncəli öyrənmə bələzləri. Müəllimlər də bu resursları öyrənərək dərslərində tətbiq edə bilərlər. Müəllimlərin

özlərinin inkişafı üçün də çox gözəl resurslar var, onlar da daim hər il yenilənir.

"Müəllimlərimizin bu kurslara çox böyük ehtiyacı var"

Təranə Əliyeva, 20 nömrəli məktəb-liseyin ingilis dili müəllimi, təlimçi: - İlk növbədə, demək istəyirəm ki, hazırda ingilis dilinin nə qədər əhəmiyyətli olduğundan danışımaq artıqdır. Bu yönümdə Təhsil Nazirliyi neçə ildir ki, məqsədyönlü iş aparır. Araşdırmalar da göstərib ki, müəllimlərimizin bu kurslara çox böyük ehtiyacı var. Şagirdlərin inkişafı üçün, əlbəttə ki, birinci növbədə, müəllimlərin özlərindən başlamaq lazımdır. Xüsusilə də ən çatışmayan cəhət - yeni müəllimlərin praktik olaraq ün-

müəllimlərin möhz interaktiv metodlarla işləmələrinə nail olmağa çalışırıq. Müəllimlərin sinifdə şagirdlərə verəcəkləri bacarıqları biz təlimlərdə onlara veririk. Hətta yaşlı müəllimlər belə təlimlər zamanı nəzərdə tutulan fəaliyyətləri əyləncəli formada həvəslə yerinə yerirlər. Sadəcə olaraq məzmun baxımından fərqlidir. Təlimlərin ən mühüm cəhətlərindən biri odur ki, müəllimlər burada öyrəndiklərini dərhal sinifdə tətbiq edirlər, hansı dərslər alındığı, hansının alınmadığını qeyd edib növbəti dərslərdə bizə göstərirlər. Yəni özləri də uşaqlarda dəyişikliklərin baş verdiyini qeyd edirlər. O qədər həvəslə yanaşırlar ki, oxumayan şagirdlər belə bunları çox həvəslə edirlər. Ancaq onu da deyim ki, dil öyrənmə bir az uzunmüddətdir. Müəllimlər layihə barədə təkliflər veriblər, onlar gələcəkdə nəzərə alın bilər. Mən Təhsil Nazirliyinin universitetlərdə yaradılan SABAH layihəsində işləmişəm. 20 nömrəli məktəb-liseyin müəllimiyəm. Direktorumuz Səadət xanımın təşəbbüsü ilə məktəbimiz də bu layihəyə qatıldı. Hazırda bizim 30-dan çox müəllimimiz bu layihədə təmsil olunur. Həmin müəllimlərin təsiri özünü şagirdlərə göstərir. Biz ayaqlar keçiririk, ingilis dili müəllimlərinin dərsləri dinlənilir. Bütün bunlar müəllimlərin və şagirdlərin dil bacarıqlarının inkişafına necə diqqət yetirilməsinə bir nümunədir.

"Layihənin hər il keçirilməsini istərdik"

Mələhət Rəhimova, 242 nömrəli məktəbin ingilis dili müəllimi: - Layihənin əhəmiyyətini çox yüksək qiymətləndirirəm, onun hər il keçirilməsini istərdik. Bu layihə biz ingilis dili müəllimlərinə, demək olar ki, böyük töhfələr verib. Biz təlim prosesində aktivlər öyrəndik. Kursda öyrəndiklərimizi artıq siniflərimizdə tətbiq edirik və uşaqlar bu yenilikləri çox sevir. Mən noyabrda layihədə iştirak edirəm. Deyə bilərəm ki, bu layihədə çoxlu irəliləyişlərimiz oldu. Həm özümüzü dil cəhətdən inkişaf etdirmişik, həm də çox faydalı məlumatlar öyrənmişik. Layihənin əsas məqsədi müəllimlərin inkişafıdır, onların dil biliklərini inkişaf etdirməkdir. Kurikulum əsasında qruplarla, cütürlə işi biz öyrənmişdik. Bu dəfə isə eyni əsasda, artıq ingilis dilində tətbiq edirik. Demək olar ki, kurslar bizim

üçün çox maraqlıdır. Bizə maraqlıdırsa, şagirdlərə də maraqlıdır.

"Bu layihədən çox şeylər öyrəndik"

Vəfa Həsəratova, 242 nömrəli tam orta məktəbin ingilis dili müəllimi: - Mən də bu layihədən çox razıyam. Bu layihənin ingilis dili müəllimləri üçün hər il təşkil olunmasını çox istərdim. Çünki biz bu layihədən çox şeylər öyrəndik. Təlimçimizdən də çox razıyıq, bizə çox şeylər öyrətdi. Öyrəndiklərimizi məktəbimizdə dərslərimizdə tətbiq etdik. Bu, bizə çox şeydə kömək etdi. Həm tədrisdə, həm uşaqlara yanaşmada, həm də hər bir dərslər uşaqlara mənimsənilməsinə böyük töhfə verdi. Əlbəttə, layihənin texnologiyalarla təmin olunmuş şəkildə keçirilməsi, dil biliklərinin inkişafı baxımından da əhəmiyyət daşıdığı deyə bilərəm. Biz təlim çərçivəsində həm də yeni müəllim dostlarımızla tanış olduq. Dərslər o qədər maraqlı keçirdi ki, biz hətta vaxtın necə keçdiyini bilmirdik.

"Özümüzə bir inkişaf görürük"

Səbinə Adilli, 272 nömrəli məktəbin ingilis dili müəllimi: - Təhsil Nazirliyi və British Council -in ingilis dili müəllimləri üçün keçirdiyi bu layihənin biz müəllimlər üçün mühüm əhəmiyyət daşıdığı deyə bilərəm. Layihənin keçirilməsindən çox razıyıq. Özümüzə bir inkişaf görürük. Artıq 7 aydır ki, biz bu kursdayıq. Şübhəsiz ki, təlimçilər və layihə üzrə mütəxəssislər də biz müəllimlərdə olan inkişafı görə bilərlər. Bütün müəllimlər adından bunu deyə bilərəm - bu layihədə iştirak etdiyimiz görə çox seviniyəm. Uşaqlara yanaşma, dərslərin aparılması, uşaqların dərslərdən zövq alması, aktivliklər işlətmək. Biz bunlarla tanış idik, ancaq hər dərslərində necə keçilməsi metodologiyasını, bu səviyyədə, düz, bilmirdik. Biz uşaqların da dərslərinə münasibətini dəyişdiyini görürük. Onlar dərslərin möhz bu layihənin tələblərinə uyğun keçilməsini istəyirlər. Əlbəttə ki, əvvəllər Azərbaycan dilində sözlərdən çox istifadə edirdik, indi istifadə etmirik. Uşaqlar dərslərdə ingilis dilində dialoqlar qururlar. Mən aşağı siniflərdə dərslər deyirəm, onlar çox şeyi mənimsəyiblər. Dərslərimdə mümkün qədər ingilis dilində danışımağa çalışıram.

Niyazi RƏHİMOV

Bu yaxınlarda sosial şəbəkədə qarşıma təsadüfən paylaşımlar, yazılar çıxdı. Valideynlərin bir-birindən fərqli rəyləri, razılıq və narazılıqları, təşəkkürlərini oxuduqca bitmirdi. Son aylardakı şagird, valideyn-müəllim münasibətlərlə bağlı hadisələrdən sonra oxuduğum yazılar diqqətimi çəkdi. Özel təhsil müəssisələri içində tez-tez MİL - Müasir İnnovasiyalar Liseyinin adının çəkilməsi, bu tədris ocağında uşaqlar üçün yaradılan şərait barədə oxuduqlarım mənə buradakı mühitə daha yaxından tanış olmaq istəyi yaradı. Elə bu məqsədlə də liseyin direktoru Sevinc Əliyeva ilə əlaqə saxladım. Təhsil ocağı ilə yaxından tanış olmaq arzumu lisey rəhbərliyinə bildirdim.

- Müasir İnnovasiyalar Liseyinin yaranma tarixi, fəaliyyəti və özünəməxsusluğu haqqında nə deyə bilərsiniz?

- Müasir İnnovasiyalar Liseyi 2015-ci ilin iyununda təsis edilib. Əsas məqsədimiz insan kapitalının inkişafı, müasir tədris mühitinin formalaşdırılması, bilikli və bacarıqlı gənclər yetişdirilməsidir. Düşünürük ki, bu günün şagirdləri texnologiyaları çevik mənimsəməli, daimi təhsil prosesinə qoşulmalı, sağlam həyat tərzi keçirməli, həyatda, hər bir işdə düzgün mövqə tutmalıdır. Bu, bizim amalmızdır.

Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası çərçivəsində 2015-ci ildən bir çox silsilə tədbirlər - ödənişsiz seminarlar, sınaqlar, konfranslar, layihələr təşkil edilib. İlk növbədə rektor, professor Əhməd Vəliyev başda olmaqla Odlar Yurdu Universiteti bütün bu proseslərin həyata keçirilməsində bizə məna və maddi dəstəkdir. Liseyimizin beynəlxalq proqram təminatı isə BSB (Bakıdakı Britaniya Məktəbi) tərəfindən həyata keçirilir. Gördüyümüz bir çox işləri, layihələri biz təmənnasız həyata keçirmişik. PIRLS (PİSSA) qiymətləndirmə tələblərinə uyğun ödənişsiz və izahlı sınaq imtahanları, ingilis dilində ödənişsiz danışıq dərsləri, buraxılış imtahanlarında iştirak edəcək şagirdlərə, onların valideynlərinə psixoloji dəstək kursları, “Müasir ailədə şagird, valideyn, müəllim və uşaq münasibəti” adlı beynəlxalq seminar, respublikada beynəlxalq proqramla təşkil edilmiş “Support programme” ilk yay məktəbi layihəsi, “Tədrisin təmayüllər üzrə təşkilində Almaniyada, Britaniya təcrübəsi” adlı beynəlxalq seminar, “Öylənək öyrənmək” layihəsi, müəllimlərin iş qəbulu üzrə “Diaqnostik qiymətləndirmə imtahanına hazırlıq” üçün metodik tövsiyələrin hazırlanması bu qəbildəndir. Bununla yanaşı “Peşəkar müəllim: oxuyub-anlama, yazı bacarıqlarının formalaşdırılması”, “Yardımcı, kreativ müəllim”, “Zəka oyunubilik yarışı”, “Beynəlxalq təhsil: alman təhsil sistemi, tətbiq və praktik nəticələri”, “Fənlərə inteqrasiyanı yaradabilmə-praktik iş”, “Sağlam qida və sağlam təhsil”, “Azərbaycan övladiyam” Respublika müsabiqəsi həyata keçirdiyimiz uğurlu layihələrdəndir.

- Liseyin adında innovasiya sözü yer alır. İnnovasiya dedikdə nə nəzərdə tutulur?

Bu, bir çox insan tərəfindən verilən sualdır. İnnovasiya dedikdə müasir texnologiyalar, kompüter, elektron təchizatı nəzərdə tuturuq. Bizim nəzərdə tutduğumuz innovasiya- beyindəki düşüncə tərzi, yanaşmadakı dəyişiklik, baxış prizmasının, üsul, vasitələrin innovasiyasıdır. Yanaşma və baxış prizması dəyişildikdə nəticə mükəmməl olur. Mükəmməl nəticə isə robot yetişdirmək deyil, cəmiyyətə, ailəsinə, vətəninə yararlı, sosial bacarıqlı, sahib ol-

Beyindəki düşüncə tərzinin innovasiyası

Sevinc Əliyeva: “Yanaşma dəyişildikdə nəticə mükəmməl olur”

TANITIM. Odlar Yurdu Universitetini bitirib. Ölkədə aparılan kurikulum islahatlarında yaxından iştirak edib. Eyni zamanda “Ən yaxşı müəllim” müsabiqəsinin qalibi, ibtidai siniflərdə “Riyaziyyat” və “Azərbaycan dili” fənləri üzrə qiymətləndirmə vəsaitlərinin həmmüəllifidir. Məktəbəqədər və ibtidai kurikulum standartlarının hazırlanması üzrə ekspert, uzun müddət Təhsil Nazirliyinin layihələri üzrə təlimçi kimi fəaliyyət göstərmiş Montessori təliminin Azərbaycanda ilk araşdırıcısı və tədqiqatçısı, Fin Təhsil modelinin ölkəmizdə tətbiqini həyata keçirmiş ilk mütəxəssislərdəndir. Təhsil Nazirliyi və Dövlət İmtahan Mərkəzi ilə daim əməkdaşlıq şəraitində milli qiymətləndirmə və monitorinq, dərslərin yoxlanılması və qiymətləndirilməsi, PIRLS qiymətləndirməsi üzrə ekspert, seminar və konfransların təşkili, müəllimlərin maarifləndirilməsi istiqamətində beynəlxalq təcrübələri var.

duğu bacarığı ilə xoşbəxt olmağı bacaran, qurub yaradan şəxsiyyət yetişdirmək deməkdir.

- Necə edirsiniz ki, bütün şagirdlərinizi tanıyırsınız, onların maraqlarını bilirsiniz?

- Bunun üçün xüsusi bacarığa ehtiyac yoxdur. İşini sevmək, məsuliyyətli və işinə vicdanlı yanaşma yetərlidir. Mən otağımda oturmuram. Adətən günün böyük bir hissəsini şagirdlərin içində keçirirəm. Çatdıra bildiyim qədər 90% valideynlərlə qəbul zamanı görüşürəm. Müraciət edənlərin hər birinin suallarının cavablandırılması ilə şəxsən özümlə məşğul oluram. Bu zaman valideyn və şagirdi daha yaxşı tanımaq olur. Adətən dərslər, oyun, gəzinti zamanı onların yanında olmağa çalışıram. Şagirdlərin baxışlarından, onlarla ünsiyyətdən maraqlarını bilmək olur. Bir tədris ili müddətində hər gün müşahidə etdiyim şagirdin xarakterini, xüsusiyyətini bilməyəcəyiksə, onda müəllimlik diplomunu görək universitetə geri təhvil verək. Uşağı tanımaq üçün 1 həftə bəs edir. Bizim liseyde müəllimlə otağı yoxdur. Müəllim gününü şagirdlərlə keçirir, bütün proseslərdə onlarla birlikdə olur. Şagirdlər sinif otaqlarını öz istək və maraqlarına uyğun qururlar və dəyişikliyi prosesə görə yenə özləri edirlər. Hətta şagirdlərin əl işlərini onların istədiyi güclərdə yerləşdirilməsi-nə də icazə veririk.

- Məktəbəqədər təhsil kurikulumlarının (proqramı) tələb və əhəmiyyəti haqqında nə deyə bilərsiniz?

- Bildiyimiz kimi, 3-6 yaş uşaqların ən mühüm inkişaf dövrüdür. Bu yaş dövründə beyin hüceyrələri sürətlə, tələbat artaraq aktiv düşüncə, dərk etmə, potensial qabiliyyətlər inkişaf edir. Ancaq düzgün istiqamət düzgün inkişafın təməlidir. Burada əsas rol təbii olaraq oynayır. Çünki uşaq üçün inkişaf edə biləcəyi doğru mühiti o yaradır. Məktəbəqədər kurikulumun tələblərini valideynlər arasında daha çox maarifləndirici proqramlar vasitəsilə yaymaq lazımdır. Bir çox hallarda onlar məlumatlı olurlar. Bütün prosesi müəllimləndirirlər. Məktəbəqədər təhsilin məqsədi uşaqların fiziki, psixi, emosional, sosial və idraki inkişafı üçün şərait yaratmaq, uşaqlarda yaşlarına uyğun sadə əmək və-

dişlərini, məntiqi və yaradıcı təfəkkürün ilkin elementlərini, qüvvəclərini, addımlarını formalaşdırmaqdır. Bu yaşlarda doğru istiqamət götürüldükdə, kiçik yaşlardan istedadlar aşkar edilir.

Məktəbəqədər kurikulumunda da digər kurikulum proqramları kimi eyni prinsiplər əsas götürülür və şəxsiyyətyönümlüdür. Uşağa kiçik yaşlarından şəxsiyyət kimi yanaşmanı tələb edir. Artıq 12 ildir apardığımız eksperiment layihələrə əsasən söyləyə bilərik ki, Montessori və Fin təhsili ən çox bu yaş dövrlərində effektiv olur. Biz uşaqlara sərbəstlik veririk. Oyunlarla onlar tədrisə

İnnovasiya dedikdə müasir texnologiyalar, kompüter, elektron təchizatı nəzərdə tuturuq. Bizim nəzərdə tutduğumuz innovasiya- beyindəki düşüncə tərzi, yanaşmadakı dəyişiklik, baxış prizması dəyişildikdə nəticə mükəmməl olur. Mükəmməl nəticə isə robot yetişdirmək deyil, cəmiyyətə, ailəsinə, vətəninə yararlı, sosial bacarıqlı, sahib olduğu bacarığı ilə xoşbəxt olmağı bacaran, qurub yaradan şəxsiyyət yetişdirmək deməkdir.

cəlb edilir. Nəticə qısa zamanda əldə edilir. Uşaq nəyi, necə, kimlə özü müəyyən edir. Məcbur edilmir. Sadəcə müəllim mühit və şərait yaradır, bələdçilik edərək özü də onlardan biri olur. Səmərəli tədris prosesi qurulur, psixomotor bacarıqlar, idrak proseslərinə yönəlik oyunlardan istifadə edilir.

- Bu zaman sual yarana bilər ki, oyun kitabını necə əldə etmək olar?

- Belə bir oyun kitabı yoxdur. Bu, təbiyyətin təxəyyülünün, yaradıcı təfəkkürünün məhsulu olmalıdır.

- Nə etməlidir təbii olaraq?

- İşini sevmək yetərlidir. Düşünmək, xəyal etmək, planlamaq, tətbiq etmək, sınaq qabiliyyəti və uğura aparacaqdır. Bu yolda ən asanı təqdim, ən çətinini təcrübə, ən şərəfli düşüncədir.

- Tədrisin təmayüllər üzrə aparılmasını necə təşkil edirsiniz?

- Bizim bu sahədə artıq 2008-ci ildən təcrübəmiz var. Təmayülləşmənin bir çox müsbət tərəfləri var. İlk növbədə şagirdlər əlavə beyin yüklənməsindən azad olur. Peşəkar bir mütəxəssis olmanın ilk addımları atılır. N.Gəncəvinin sözləri burda əsl yerinə düşür: “Kamil bir palançı olsa da insan,

yaxşıdır yarımçıq papaqçıqdan”. Yarımçıq bilik, bacarıq, vərdişlər heç kimə lazım deyil. İşinin peşəkari olmalısən. Cəmiyyətdə peşəkara həmişə ehtiyac var.

- Sizin, təhsil müəssisələrində valideyn-müəllim münasibətləri necə qurulmalıdır?

- Kurikulum təlimlərində bizlər bunu xüsusi vurğulayırdıq. Valideyn-müəllim-şagird üçbucağı qurulmalı və daim əlaqəli işləməlidir. Bu üçbucağın bir bucağı olmadıqda təhsil də öz effektivini itirir, keyfiyyət aşağı düşür. Təhsildə keyfiyyət ilk növbə-

siyyət qurma bacarığına, səbirli və təmkinli olmasına, geyiminə, nizam-intizamına, özünə inamına, dəqiqliyinə, dəyişən mühitə və prosesə yanaşma tərzinə, çıxış yolları tapmaq bacarığına diqqət yetirilir. Ehtiyac olduqca dəstək və istiqamət verilir.

- Təhsilin səviyyəsi, uşaqların təlim nəticələrinin təhlili liseyinizdə necə aparılır?

- Ölkəmizdə təhsil sahəsində də digər sahələr kimi çox inkişaf var. Gündəlik, həftəlik, aylıq izlənmə proqramı vasitəsilə dinamika daim nəzarətdə saxlanılır. “Elektron məktəb” layihəmiz var ki, bu da proseslərin operativ idarə olunmasına kömək olur.

“MİL - support programme” çərçivəsində neçə ildir ki, şagirdlərlə iş aparılır. Şagirdə dəstək verilir. Bu proqram vasitəsilə kənar şagirdlərdən də ehtiyacı olanlara dəstək veririk. Bütün bu proseslər liseyde baş verir. Evdə dərslər hazırlanmasına icazə verilmir. Ev tapşırığı evə göndərilir. “Öyrənmənin yeri məktəbdir” prinsipi gözlənilir. Yalnız mütləq xarakterli kitablar evə verilə bilər. Həftəsonu valideynin arzusu ilə həftəlik işləyən materiallar evə göndərilir. Şagirdin liseyde məmnunluğuna çalışılır. Şagirdlərə istirahət və oyun saatları verilir. Belə ki, bir çox dərslər oyunla keçildiyindən dərslər uşaqları yormur. Siniflərdə 18 şagird, 1 sinif rəhbəri və 1 köməkçi müəllim olur.

- İstəməyən uşaq, zəif şagird anlayışına münasibətiniz?

- Əslində pis uşaq yoxdur. Mühit uşağı ya pis hərəkətlərə, ya da yaxşı hərəkətlərə çəkir. Aşağı sinifləri imtahansız qəbul etdiyimizə görə zəif uşaqlar olur. Xüsusilə də ingilis dili və riyaziyyatdan. Ancaq hamımız istedadlı uşaqla işləsək, onda zəiflərin inkişafı olmayacaq. Onlar da Azərbaycan vətəndaşıdır. Biz adətən zəif şagirdi qəbul edib “MİL - support programme” çərçivəsində dəstək veririk. Proqram çərçivəsində irəliləməyən və dəyişməyən şagird qalmır. İlk diaqnostik nəticədən 2 ay sonra yaxşılaşma doğru fərq yaranır. Bu fərq davamı, ünsiyyət, fənlər üzrə bilik və bacarıqlarda olur. Bezi valideyn yanaşmaları düzgün deyildir. İnkişaf o demək deyil ki, şagird 2 aya 6 il ərzində itirdiyini bərpa etsin. Fərq şagirdin ilkin əməliyyatı ilə prosesdəki irəliləyişi arasında yaranır və proqram ağırlaşdıqca artan fərq üzərində iş aparılır. Hər bir şagird fərddir, hər biri bir şəxsiyyətdir. Hər birinin beyin hüceyrələri fərqlidir. Heç bir şagird bir-birilə müqayisə edilməməlidir.

- Bəs autizmlə uşaqlarla iş prosesi necə təşkil edilir?

- 2007-ci ildən eksperimental iş aparılır. Bu sahədə 12 illik təcrübəmiz var. Onlara xəstə kimi baxmaq düzgün deyil. O uşaqlar sadəcə fərqlidir. Fərqli düşüncəyə malikdirlər. Ünsiyyət qurmada çətinlikləri olur. Onlarla təmayüllər üzrə təhsil və Montessori təlimi çox effektiv olur. Fitri istedadları üzə çıxarılır. Şagird isə kollektivə qəbul edilir. Digər təhsil alanların tədrisinə mane olursa, prosesi pozursa, təhsilini davam etdirməsində heç bir əngəl olmur.

Dahilərin həyatından

Tacəddin VAHİDOV,
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji
Universitetinin dosenti

Bir çox hallarda ya qərəzdən, ya da bilməyərəkdən müsəlman dünyasının adamlarının ancaq ticarətlə, təsərrüfatla, maldarlıqla məşğul olduqlarını iddia edirlər. Unudulur ki, dünya səma kitabları arasında öz hərtərəfli elmiliyi ilə yüksəkdə duran Qurani-Kərimdir.

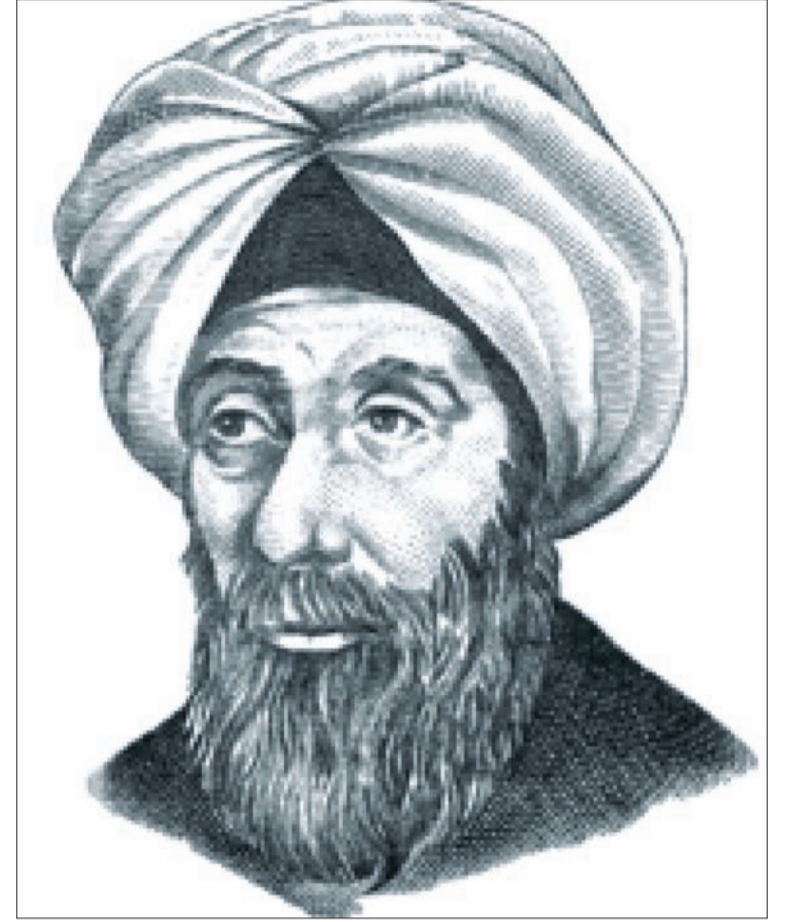
Müsəlman alimləri elm tarixində öz layiqli yerini dərin zəkası ilə fəth edə biliblər.

Dahi Nizaminin dediyi kimi:

Çalış öz xalqının işinə yara,

Geysin əməlidən dünya zərxcara.

Öz elmi, öz təfəkkürü ilə çoxlu sayda müsəlman alimləri, mütəfəkkirləri şəərəflə adlarını elm tarixinə yazdırıblar.

Onlardan bir çoxları təbiət elmləri sahəsində qiymətli elmi nəticələri ilə tanınır. Hələ dünyanın əksər ölkələrində elmi fikrin kütləviləşmədiyi bir vaxtda Əbu Reyhan Biruni, Abu Ali əl-Həsən (Əlxəzan), İbn Sina (Avisenna), Əbül Həsən Bəhmən-yar, Azərbaycani Xəqani, Şirvani, Şeyx Nizami, İmadəddin Nəsimi və bir yazıya sığa bilməyəcək yüzlərlə başqaları öz zəkalarının məhsulu ilə tarixə düşüblər. Bu yazıda onlardan ikisi, Əbu Reyhan Biruni və Əlxəzan barədə oxucuya çox qısa yazını çatdırmağı lazım bildim.

Fizika tarixində “xüsusi çəki” anlayışından bəhs edilərkən onun X əsrdə yaşamış müsəlman şərqinin görkəmli alimi Əbu Reyhan Biruni tərəfindən kəşf edildiyi qeyd edilir.

“Konik cihaz”

Orta əsrlərdən başlayaraq ərəblər elmi nəticələri daha çox təcrübi tətbiq etməyə başladılar. Əbu Reyhan Biruni bir sıra metalın və başqa maddələrin xüsusi çəkisini, özünün rəhbərliyi ilə hazırlanmış “Konik cihaz” vasitəsilə dəqiq təyin etdi.

Birününin “Konik cihazı” yuxarı sıxılan və sonu silindrik burudan ibarət olan qabdır. Silindrik borunun ortasında çox da böyük olmayan dairəvi kəşik düzəldilib. Buna uyğun ölçüdə əyilmiş boru qaynaq olunmuşdur. Qaba su tökülür və xüsusi çəkisi təyin ediləcək metal hissələri qaba atılır. Qabdan əyri boru vasitəsilə su xaric olunur. Həcmi metal hissənin həcminə bərabər miqdarda su kənarı qaba tökülür. Silindrik hissə çox nazik götürülür ki, suyun qalxma, enmə prosesi dəqiq müşahidə edilsin. Bir neçə təcrübədən sonra boru nov ilə əvəz edilir. Bu da suyun bərabər axmasına imkan yaradır. Birününin ölçməsinə görə qızılın xüsusi çəkisi 19,5 və civənininki 13,56-ya bərabərdir. Hazırkı yüksək texnologiya ilə təyinatda qızılın xüsusi çəkisi 19,31, civənininki isə 13,58-dir.

Müqayisə etdikdə Birününin nəticələri indiki ölçmələrlə demək olar ki, üst-üstə düşür. Biruni suyun xüsusi çəkisini təyin edərkən ilin fəsilələrini və suyun tərkibindəki aşqarları da nəzərə almağı lazım bilirdi. Təəssüf ki, onun ölçmələri Avropada çox gec məlumdur. Amerikada olmuş rus səfəri N.Xankov 1857-ci ildə “Müdrikliyin nüfuzluğu haqqında” kitabı tapıb ki, bu, Əlxəzanın əlyazması idi.

“Müdriliklik çəkili”

Bu kitabda Birününin “Metallar və qiymətli daş-qaşlar arasında müəyyən həcmdə münasibət” və cihazlar haqqındakı ixtibaslar idi.

Əbu Reyhan Biruni və Əlxəzan

Elmi əməkdaşlıq və nəticələr

Sonradan Əl-Xəzan tədqiqatlarında Birününin xüsusi çəki barədə işlərini davam etdirib və onları “Müdriliklik çəkili” adlandırdı.

O, göstərdi ki, lazımı miqdarda su eyni bir mənbədən və eyni vəziyyətdə, dəyişməyən mühitdə götürülməlidir. Bu, ona ilin 4 fəslinin xassələrinin qarşılıqlı təsirini və havanın vəziyyətindən asılılığından ibarət olduğunu söyləməyə imkan verirdi. Belə olan halda Biruni bildi ki, suyun xüsusi çəkisi temperaturdan və onda başqa qatışıqların qalmasından asılıdır.

Birününin kəşfləri

Ə.R.Birününin kəşfləri barədə işiq hadisələri öyrədilərkən, habelə astronomiyanın tədrisi zamanı Günəşin tutulması, yerin günəş ətrafında hərəkəti, yerin ekvatora meyil bucağı barədə məlumat vermək şəraitlərinin milli – mənəvi dəyərlər ruhunda təbiyə edilməsinə müsbət təsir göstərə bilər.

Biruni, həmçinin astronomik və coğrafi ölçmələri dəqiq aparmışdı. O, ekvatorun meyil bucağını təyin və onun dəqiq ölçüsünü müəyyən etdi.

1020-ci ildə Biruni meyil bucağı ölçüsünün 23°34' olduğunu göstərib. Müasir ölçmə və hesablamaya görə meyil bucağı üçün 23°34'45" qiymət alınır. Biruni Hindistana səyahəti zamanı Yer radiusunu təyin etmək üsulunu işləyib. Onun ölçmələrinə görə, Yer radiusu 6490 km-ə bərabərdir. Biruni Ayın tutulma vaxtı Ayın rənginin dəyişməsinə, Günəşin tam tutulması zamanı Günəş tacı hadisəsini müşahidə etdi. O, Yerin Günəş ətrafında hərəkəti haqqında fikir söyləyib.

Tərcümeyi-halından

Şərq alimləri haqqında kiçik tərcümeyi-hal məlumatı nəzərdən keçirək.

Ə.R.Biruni 4 sentyabr 973-cü ildə orta əsrin əsas şəhərlərindən olan Xarəzmdə anadan olub və sənətkarlar arasında böyüyüb. Birününin valideynləri də sənətkarlıqla məşğul olublar. Biliyə həvəs onda olduqca erkən yaranıb. O, hələ gənc yaşlarında olarkən qədim Xarəzmin elm sahəsi ilə sıx əlaqədə idi. Onun şəxsi şahidinə görə, o, 21-22 yaşlarında diametri 15 lont olan və bunun üçün lazım olan digər alətlərin köməyi ilə astronomik ölçmələr aparıb. Həmin vaxt Xarəzmdə hökumət çevrilişi baş verirdi. Bu da Birününin həyatına çox pis təsir edirdi. Ona görə də o, Xarəzmi tərk edib başqa yerdə 10 il yaşamaq istədi. Biruni Xarəzmdə qayıtdıqdan sonra hökumət xadimlərindən biri oldu. Məhz bu illər ərzində o, metalların və qiymətli daş-qaşın xüsusi çəkisini ölçmüşdü. Həmin vaxtda o, qədim Xarəzmin tanınmış alimlərindən olan İbn-Sina ilə əlaqə saxlayıb, Aristotel fizikası və bir çox təbiət elmləri ilə bağlı olan məsələləri onunla birlikdə müzakirə edib. Biruni Aristotelin bəzi traktatlarını tənqid edirdi. O zaman İbn-Sina Aristoteli müdafiə edir. 1017-ci ildə Xorasan və Əfqanıstana sahiblik edən Mahmud Xarəzmi istila edir. Biruni və onunla birlikdə olan əsirlər Qaztəyə göndərilir.

O, orada 13 il yaşayır. Çətin vəziyyətdə olmasına baxmayaraq, Biruni elmi işini davam etdirir. Bir sıra coğrafi və astronomik əsərlər, o cümlədən məşhur “Hindistan” əsərini yazır. “Hindistan” əsərini qurtaran vaxt Birününin vəziyyəti dəyişir. Sonra hakimiyyətə Mahmudun oğlu Masud keçir. O, Biruniyə xeyrixah münasibət bəsləyir və onu himayəsinə götürür. Alimlər Masuda astronomiya və sferik triqonometriya barədə böyük əsərlər həsr edirlər. Bu əsərlər “Kanon Masud” adı ilə tanınmışdır.

“Maddələrin müqayisəsi haqqında” kitab da ona həsr olunub. Biruni 13 dekabr 1048-ci ildə vəfat edib.

Tanınmış şərqşünas Kraçkovskinin sözləri ilə desək, Biruni ensiklopedik şəx-

siyyət olub. O, əsasən öz dövrünün elmi kəşf və qanunlarını mənimsəyib. Onun elmi fikri ilk növbədə riyazi-fizika və təbiət tarixini demək olar ki, bütünlüklə əhatə etmişdi.

Əlxəzanın əsas tədqiqatı

Avropada Birününin müasiri, misirli Abu Əl-Xəzan İbn Əl-Xaysam (965-1039) Əlxəzan adı ilə görkəmli fizik kimi məşhur idi. Onun əsas tədqiqatı optikaya həsr edilmişdir. Qədim elmi irsi inkişaf etdirmək üçün öz təcrübələrini də onlar üçün lazım olan cihazlarla təmin edirdi. O, görmə nəzəriyyəsinə işləmişdi. Gözün anatomik quruluşunu təsvir edib və təsvirin qəbulu bül-lurda alınması fərziyyəsini verir. Əlxəzan baxımından olan bu hadisə XVII əsrə qədər davam edib. Lakin sonralar məlum oldu ki, cisimlərin təsviri tor təbəqədə yaranır.

Əlxəzan birinci alim idi ki, obskur kamerasının hərəkətini bilərək, ondan astronomik cihaz kimi Günəş və Ayın təsvirini almaq üçün istifadə edib. O, həm də müstəvi, sferik, silindrik və konik güzgülərin tədqiqinə əsərlər həsr edib, eyni zamanda Günəşin və Ayın tutulmalarını elmi əsaslandırdı.

Elmi saxtakarlıq

Diqqət yetirirsinizmi işığa dair əsas məsələlər Əlxəzan tərəfindən tədqiq edilmişdir, mühüm nəticələr alınsa da, bu tədqiqatlar xristian alimlərinin adına yazılıb. Bu, elmi saxtakarlıqdır.

Göz və işıq mənbəyi haqqında silindrik güzgünün əks etdirmə nöqtəsinin vəziyyətini təyin etmək üçün də o, tədqiqat aparıb. Əlxəzan riyazi məsələni belə tərtib edib: eyni müstəvidə yerləşmiş iki xarici nöqtə və çevrə verilib. Bu çevrənin elə nöqtəsinə tapmaq lazımdır ki, onunla birləşmiş düz xəttin verilən nöqtələri radiusla bərabər

bucaqlar təşkil etsin və düz xətt axtarılan nöqtəyə çöksün.

Əlxəzanın elmi nəticələri sonradan, daha doğrusu XVII əsrdə Hüygen və Nyutonun müəllimi Barrounun adına elm tarixinə düşüb. Bu, həm alimə, həm də onun məxsus olduğu xalqa hörmətizlikdir.

Əslində işığın qayıtma və sınıma qanunu tədris edilərkən aşağıdakı tarixi məlumatın verilməsində Əlxəzanın bu sahədəki fəaliyyəti qeyd edilməlidir.

Əlxəzan işığın qayıtması və sınımasının dəqiqi ilə məşğul olmaqla səmərəli nəticələr əldə edib. O, sınıma bucağının ölçülmə üsulunu işləmiş və təcrübi yolla göstərmişdir ki, sınıma bucağı düşmə bucağı ilə mütənəsib deyil. Əlxəzan sınıma qanunun düstür ifadəsini tapa bilib. O, göstərib ki, düşən və sınıan şüa eyni bir müstəvidə yerləşir və həmin müstəvi normala perpendikulyardır. Əlxəzana məlum idi ki, görmə bucağının məsafədən asılılığı müstəvi-qabarıq güzgünün hərəkətindən asılı olaraq böyüyür. Onun uzun sürən gərgin fəaliyyəti ilə atmosferin hündürlüyü təyin edildi. Lakin bu təcrübənin nəticəsi düz alınmadı. Əlxəzana görə atmosferin hündürlüyü 52000 addımdır.

XII əsrdə Əlxəzanın “Optika” kitabı latın dilinə tərcümə edilmişdir. Əvvəlcə elə hesab edilirdi ki, bu kitab Ptolomeyden köçürmədir.

Ptolomeyin əsəri tapıldıqdan sonra aydın oldu ki, Əlxəzanın optikası misilsiz əmək sərf edilmiş onun şəxsi elmi nəticəsidir. Həmin dövrdə ərəb alimi İbn-Əl-Xaysam kimi Əlxəzandan başqa da bir alimin olduğunu yalnız IX əsrdə aydınlaşdırılmışdır.

Tarixi məlumatları nəzərdən keçirərkən görürük ki, Biruni və Əlxəzanın nümunəsində Şərqdə təbiət elmləri təcrübi olaraq inkişaf etdirilmişdir.

Zaman ölçən mexaniki saatlar, cəhətləri təyin edən kompas, mədəniyyət və elmin inkişafında güclü təsiri olan kağız Avropaya müsəlmanlar tərəfindən gətirilib. Bu ixtisarlara və qədim irslə birlikdə onlar Avropanın mədəniyyətində, onun inkişafında çox böyük rol oynayıblar.

Qeyd edək ki, müsəlman şərqində elmin sonrakı inkişafı əsasən astronomiya sahəsi ilə daha çox bağlıdır. Məhz bu dövrdə rəsədxanalar inşa edilmiş və səma cisimlərinin müşahidəsi aparılıb. Rəsədxanaların yarınması astronomiya elminə güclü təkan verib, dəqiq ölçmələrin aparılmasına imkan yarandı. Onu da vurğulamaq yerinə düşər ki, 1394-1449-cu illərdə yaşamış, astronomiya sahəsində bir çox mühüm tədqiqatların nəticələri ilə elm tarixinə öz şəərəfli adını yazdırmış Uluq bəy Birününin nəvəsidir. O, öz tədqiqatlarını Səmərqənd şəhərində tikdirdiyi çox möhtəşəm rəsədxanada aparıb.

Ağır yük maşınıni dartan “SpotMini” robotu

Samirə KƏRİMOVA

Bir neçə ildir ki, “Boston Dynamics” şirkəti ardıcıl olaraq müxtəlif çətinlikdə olan tapşırıqların öhdəsindən gələn robotlar istehsal edir. Məsələn, bu yaxınlarda şirkət xüsusi əllərin köməyi ilə yeşilləri daşıya bilən “Handle” robotunu təqdim edib. Bütün bu innovasiyalara baxmayaraq, “Boston Dynamics” indiyədək elmi-tədqiqat şirkəti olaraq qalır və robotlarından

heç birini satışa çıxarmır.

Şirkətin təsisçisi Mark Raybertin sözlərinə görə, 2019-cu ildə bu qayda dəyişəcək. Belə ki, “SpotMini” robotunu arzu edən hər kəs əldə edə biləcək. Artıq tezliklə satışlara başlanılacaq. Şirkət 10 “SpotMini” robotunun ağır yük maşınıni dardığıni əks etdirən videonu yayımlayıb.

www.hi-news.ru saytının məlumatında bildirilir ki, video dördəyaxlıq robotların potensial gücünü nümayiş etdirir. Böyük

yük maşınıni dartmaq qabiliyyəti robotların inanılmaz çəkmə gücünə malik olduğundan xəbər verir. Onlardan ağır konteynerlərin daşınması üçün istifadə etmək olar. Lakin bu zaman sual yaranır: niyə şirkətlər ucuz nəqliyyatdan istifadə etmək əvəzinə bahalı robotlar alsınlar? Çünki bu robotlar nahamar soth üzərində təkərli nəqliyyatla müqayisədə daha yaxşı hərəkət edə biləcəklər.

Şirkət “SpotMini” robotundan başqa, müxtəlif fəndləri yerinə yetirə və obyektləri daşıya bilən insanabənzər “Atlas” robotunu da təqdim edib. Onun satışa çıxarılması barədə isə hələ ki, məlumat verilməyib.

İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri

LearnEnglish

The English gentleman

By Jon Porter

He wears a suit and tie. He speaks very well, in excellent English, and he's very polite. He'll hold the door open for you and smile as he says 'Good afternoon'. He travels a lot. He is a 'man of the world'. He is interested in different cultures and speaks several languages. He likes sports, both playing and watching, especially cricket and rugby.

Who is he? He's an English gentleman!

He's always honest. He never lies. In fact, 'a gentlemen's agreement' is when two people agree to do something without signing anything, but they can trust each other because they are honest. They are gentlemen.

According to the great Irish writer Oscar Wilde, a gentleman is only ever rude to somebody on purpose. Like much of what Wilde said, he was joking here, but the idea is true: a gentleman wouldn't be rude to somebody by accident because he is always polite and thinks about others. But he will be rude if he wants to be!

In the past, a gentleman in England was a man of a certain 'class': a high position in society. He owned land. He had a good education and he was not part of the 'working class': he didn't work, he didn't need to work, working was 'below' him! These days, however, 'gentleman' just means a man who is kind and polite. 'Thank you. You're a gentleman.' This means 'You're very kind' or 'You're a nice guy'!

So if the English gentleman is something quite old-fashioned, does he still exist today? Well, according to the UK's *Country Life* magazine, he does. In 2016 the magazine produced a guide to being a 'modern gentleman'. According to the guide, the modern gentleman 'turns his phone to silent at dinner', 'knows when not to say anything', and 'kills flies but rescues spiders'!

Activity 1

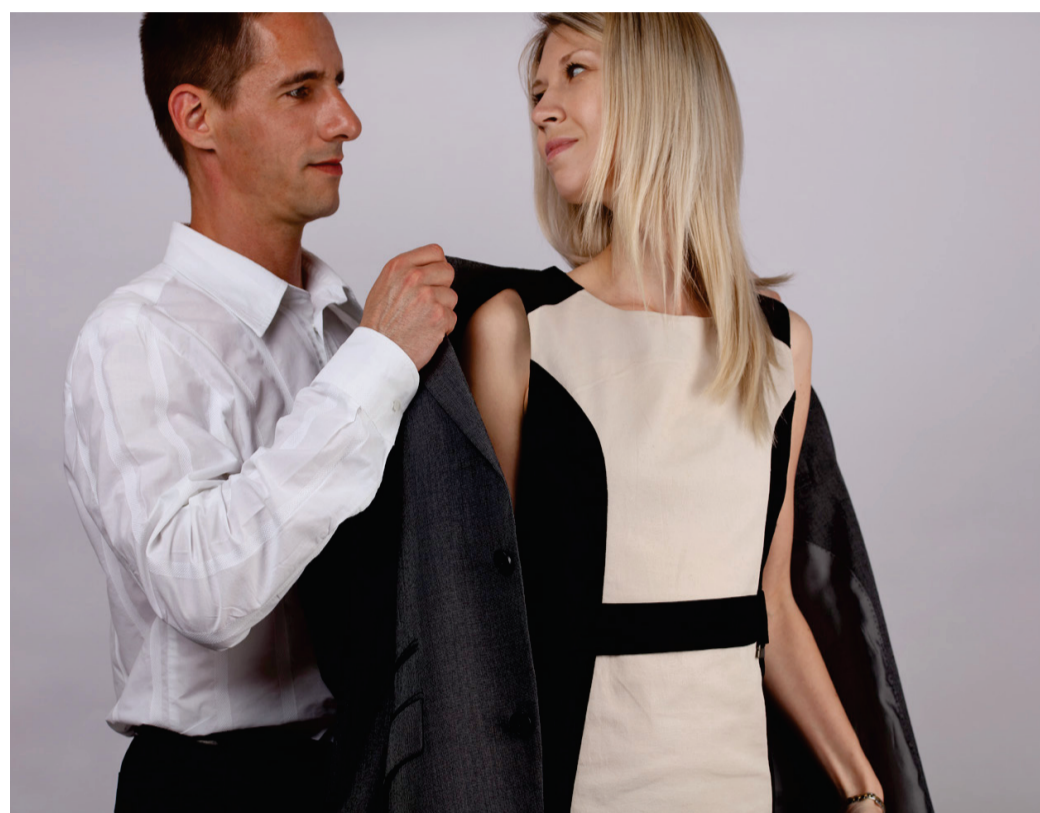
True or false?

1. A gentleman's agreement is signed between two gentlemen.
2. According to Oscar Wilde, a gentleman is never rude.
3. In the past, a gentleman was rich.
4. The modern English gentleman always says thank you.
5. The modern English gentleman always says the right things.

Activity 2.1

Look at the five different uses of the 'auxiliary' (not main) verb 'do', in 1–5 below. Then match them to the description of their use (a–e):

1. **Does** he still exist?
 2. Yes, he **does**.
 3. He **does** like cricket!
 4. He **doesn't** like rugby.
 5. You like that, **don't** you?
- a. to give a short answer to a question
 - b. to ask a question
 - c. to emphasise a positive verb: to mean 'very much'
 - d. to make a 'normal' sentence into a 'tag' question that shows we think we already know the answer
 - e. to make the negative form of a main verb

Activity 2.2

Complete the gaps with 'do'. You will need to change 'do' for the person who is talking, e.g. 'I do', 'she does', and make it positive or negative. Then match 1–5 with a–e to complete the idea or conversation:

1. you come here often?
 2. He likes wine
 3. I hope it goes well for you.
 4. We allow dogs inside.
 5. You want to marry him,
- a. but he like beer.
 - b. do you?
 - c. No, I Not any more.
 - d. Thank you. Me too!
 - e. We let them stay in the garden, though.

Activity 3

Are you a gentleman/gentlewoman? Why?/Why not?

Answers

Activity 1
1. False (F); 2. F; 3. True (T); 4. F; 5. F

Activity 2.1

1. b; 2. a; 3. c; 4. e; 5. d

Activity 2.2

1. c (Do); don't; 2. a (does); 3. d (do); 4. e (don't; do); 5. b (don't)

To find more English language activities visit
www.britishcouncil.org/learnenglish

Send your feedback to learnenglishprint@britishcouncil.org

© British Council 2017

Süni intellekt sahəsində ən çox patentə sahib şirkətlər

Samirə KƏRİMOVA

Süni intellekt qlobal İT sahəsinin inkişafında ən mühüm istiqamətlərdən biridir. Almaniyanın “IPLYtics” tədqiqat şirkəti qeydiyyatdan keçirilmiş patentlərin sayına görə lider şirkətləri müəyyənləşdirib.

www.dailycomm.ru saytının məlumatına görə, 2019-cu ilin yanvar ayına olan statistika əsasında, “Microsoft” korporasiyası patentlənmiş süni intellekt texnologiyalarının (18365) sayına görə birinci yeri tutub. ABŞ-ın “IBM” korporasiyası reytingdə ikinci yerdə qərarlaşıb. Belə ki, sözügedən şirkətin aktivində 15046 patent mövcuddur. Cənubi Koreyanın “Samsung” korporasiyası 11243 patent göstəricisi ilə üçüncü olub.

İlk onluqda ABŞ-ın 5 şirkəti yer alıb. “Qualcomm” (10178 patent) və “Google” (9536 patent) şirkətləri müvafiq olaraq 4-cü və 5-ci yerləri tutublar. Bundan başqa, ilk onluqda Yaponiyanın iki şirkəti - “Sony” (8-ci yer, 5526 patent) və “Canon” (10-cu yer, 3996 patent) qərarlaşıb. Cənubi Koreya, Niderland (“Philips”, 6-cı yer) və Almaniya (“Siemens”, 7-ci yer) ölkələrinin hər birindən bir şirkət reytingdə yer alıb.

“5G” noutbuk təqdim edilib

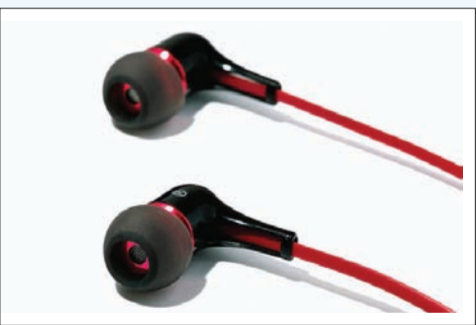

Tayvanın paytaxtı Taybeydə keçirilən “Computex 2019” sərgisində “Lenovo” və “Qualcomm” şirkətləri dünyada beşinci nəsəl şəkəbəsini (5G) dəstəkləyən ilk noutbuk təqdim ediblər.

www.ferra.ru saytının məlumatına əsasən, “Project Limitless” adlı noutbuk fərdi kompüterlər üçün 7 nanometrik texnoloji proses üzrə hazırlanmış “Snapdragon 8cx” platforması ilə işləyir. Sistem “Kryo 495” səkkiznüvəli əsas prosessor və “Adreno 680” qrafik nüvəsi ilə, noutbuk beşinci nəsəl mobil şəkəbələrini dəstəkləyən modəmlə təchiz edilib. Bu, 7 Qbit/s-dək pik sürəti, məlumatların qəbulu və ötürülməsi üçün isə 3 Qbit/s-dək sürəti təmin edir.

Qeyd edək ki, sözügedən şirkətlər 2020-ci ilin əvvəlində “Project Limitless” noutbukunun istehsalını planlaşdırırlar.

Qulaqlıqlar sağlamlıqla bağlı ciddi problemlərin yaranmasına gətirib çıxarır

Rusiyanın L.Sverjevski adına Otorinolarinqologiya Elmi-tədqiqat İnstitutunun Qulaq Mikroocərrahiyəsi Bölməsinin rəisi Yevgeni Qarov qulaqlıqların yanlış istifadəsinin təhlükəli olması barədə xəbərdarlıq edib. Belə ki, qulaqlıqlar eşitmə qabiliyyətinin azalmasına, qulaq tıxaclarının yaranmasına, hətta qulaq kanalının zədələnməsinə gətirib çıxara bilər.

www.meddaily.ru saytının məlumatına görə, ses dalğalarının uzunmüddətli təsiri zamanı tez-tez eşitmə ilə bağlı problemlər və baş ağrısı yaranır. Bu riski azaltmaq üçün gündə 3 saatdan çox qulaqlıqlar vasitəsilə musiqi dinləmək tövsiyə olunmur. Hər 30-40 dəqiqə sonra fasilə etməyi də unutmamaq olmur. Bu zaman sesin yüksəkliyi orta səviyyədə olmalıdır.

Qulaqda küükürd tıxacları isə qulaqlıqların uzun müddət tıxılması nəticəsində eşitmə kanalının özünü-təmizləmə prosesinin pozulmasına görə yaranır. Bundan başqa, qulaqlıqların ölçüsünün uyğun olmaması qulağın zədələnməsi və daxili bakteriyaların düşməsi nəticəsində infeksiyanın yaranmasına səbəb ola bilər.

“Məktəblinin dostu” pilot layihəsi üzrə müsabiqə

Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi “Məktəblinin dostu” pilot layihəsində çalışmaq istəyən şəxslər üçün müsabiqə elan edir.

Müsabiqədə ictimai fəaliyyətdə aktiv iştirak edən, könüllü kimi müxtəlif proqramlarda çalışan, xarici dil biliklərinə yiyələnən namizədlərə üstünlük verəcək.

“Məktəblinin dostu” pilot layihəsində iştirak etmək istəyən şəxslər aşağıdakı e-mail ünvanına CV (tərcümeyi-hal) göndərə bilərlər:

office@mdx.edu.az

Etibarsız sayılır

Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutu tərəfindən 1981-ci ildə Yunusova Yeganə Xanqulu qızına verilmiş EB-278770 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dillər Universiteti tərəfindən 2007-ci ildə Əliyeva Kəmalə Vaqif qızına verilmiş B-094569 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi, 2010-cu ildə verilmiş MNB-019818 nömrəli fərqlənmə magistr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Quliyev Məhəmməd Elçin oğluna verilmiş A-153947 nömrəli bakalavr diplomu və diploma əlavə qiymət cədvəli itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin nəzdindəki “İnşaat” kolleci tərəfindən 2010-cu ildə Qasımova Almaz Adıgözəl qızına verilmiş BB-II-112034 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bərdə rayon Uğrubəyli kənd tam orta məktəbini 1999-cu ildə bitirmiş Abbasova Hicran Telman qızına verilmiş A-354134 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 104 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1999-cu ildə bitirmiş Mustafayeva Əfsanə Yəqub oğluna verilmiş B-241357 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Qazax filialı tərəfindən 2006-cı ildə Vəliyeva (Alməmmədova) Validə Xası qızına verilmiş B-057512 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan şəhər 12 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Axundov Pərviz Ələsgər oğluna verilmiş A-509946 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur rayon Yuxarı Aralıq kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 1989-cu ildə bitirmiş Məmmədova Səadət Kamil qızına verilmiş A-471552 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti tərəfindən 2002-ci ildə Hüseynov Nizami Şixəli oğluna verilmiş A-116222 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdaş şəhər S.Vurğun adına tam orta məktəbin IX sinfini 1986-cı ildə bitirmiş Əhmədov Bayram Söhrab oğluna verilmiş B-015437 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayon Əhmədli kənd ümumi tam orta məktəbinin IX sinfini 2018-ci ildə bitirmiş Şixəliyev Şahlar Samir oğluna verilmiş C-208238 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz Peşə Liseyi tərəfindən 2007-ci ildə Abdullayev Araz Gülağa oğluna verilmiş BB-026049 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan şəhər 11 nömrəli tam orta məktəbi 2013-cü ildə bitirmiş Şirinov Hüseyn Məhəmməd oğluna verilmiş A-184883 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lerik rayon Nuravud kənd tam orta məktəbini 2007-ci ildə bitirmiş Malyev Samir Damad oğluna verilmiş B-454916 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 265 nömrəli tam orta məktəbi 2018-ci ildə bitirmiş Tanırvərdiyev Hüseyn İbrahim oğluna verilmiş E-140169 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

12 nömrəli Bakı Peşə Məktəbi tərəfindən (keçmiş 90 T.P.M.) 1985-ci ildə Babayev Seyfəddin Muzafəddin oğluna verilmiş 769251 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Humanitar Kolleci (keçmiş Bakı Məktəbəqədər Pedaqoji Texnikumu) tərəfindən 2000-ci ildə Cəfərzadə (Əliyeva) Zümrüd Çingiz qızına verilmiş AB-II-049996 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şabran şəhər R.Yusifov adına 2 nömrəli tam orta məktəb-liseyi 2007-ci ildə bitirmiş Sətdarov Elvin Hacı oğluna verilmiş B-470402 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Mingəçevir Turizm Kolleci tərəfindən 2015-ci ildə Sadıqova Gülnar İdyal qızına verilmiş AA-066667 nömrəli subbakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tovuz rayon İ.Mürşüdoğ adına Aşağı Quşçu kənd tam orta məktəbini 2004-cü ildə bitirmiş Paşayeva Güler Tahir qızına verilmiş B-037357 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Saathı rayon Nabatkənd (əvvəlki Xanlarkənd) kənd tam orta məktəbini 1970-ci ildə bitirmiş Məhərrəmov Akif Əlimurad oğluna verilmiş A3-365711 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 148 nömrəli tam orta məktəbi 1985-ci ildə bitirmiş Bodrova Ellada Anatolyevnaya verilmiş 037787 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Məmmədli (Cəfərova) Aygün Fikrət qızına verilmiş A-624409 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli rayon Şahverdili kənd tam orta məktəbini 2012-ci ildə bitirmiş Rüstəmov Çapay Qənimət oğluna verilmiş A-122981 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2010-cu ildə bitirmiş Muradov Qoşqar İlqar oğluna verilmiş B-739685 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbi 1993-cü ildə bitirmiş Seyidov Davud Əzimulla oğluna verilmiş 460442 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz rayon Ləcət kənd tam orta məktəbini 2005-ci ildə bitirmiş Hacıyev Mutaahir Qəhrəmanov verilmiş B-139616 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə İmanov Həsən İlham oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə Humanitar Kollecinin 2013-cü ildə bitirmiş Qurbanov Qurban Ehtiqam oğluna verilmiş AA-031586 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bərdə şəhər N.Norinamov adına 3 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2003-cü ildə bitirmiş Abdullayev Rüstəm Murad oğluna verilmiş B-604298 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Li Yanga verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 121 nömrəli tam orta məktəbi 1986-cı ildə bitirmiş Quliyeva Səkinə Qurbanəli qızına verilmiş 101501 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 162 nömrəli tam orta məktəbi 1992-ci ildə bitirmiş Eminov Osman İsmayıl oğluna verilmiş A-172949 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Rabitə və Nəqliyyat Kolleci tərəfindən 2012-ci ildə Azayzadə Həcər Zöhrab qızına verilmiş AA-013379 nömrəli subbakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 304 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Müseyibova Vüsələ Nizami qızına verilmiş A-654673 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz Peşə Liseyi tərəfindən 2013-cü ildə Məmmədov Fərhad Aydın oğluna verilmiş A-242689 nömrəli attestat və A-030694 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə Dövlət Universiteti tərəfindən 2014-cü ildə Yusubova (Allahverdiyeva) Aysel Məhəmməd qızına verilmiş AA-031775 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 219 nömrəli evdə təhsil tam orta məktəbi 2013-cü ildə bitirmiş Əlizadə Elmar Eldar oğluna verilmiş A-185405 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 300 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2003-cü ildə bitirmiş Həsənov Mirzə Rauf oğluna verilmiş BN-556071 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şirvan Dövlət İqtisadiyyat və Humanitar Kolleci tərəfindən 2002-ci ildə Həsənova Elnurə Rəfai qızına verilmiş AB-II-084598 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 24 nömrəli tam orta məktəbi 2010-cu ildə bitirmiş Ağayev Elvin Qabil oğluna verilmiş B-697655 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor Nurəddin Heydərov	538-21-66
Mühasibatlıq	539-67-74
Reklam və elanlar	539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə gününə çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətbuat şöbəsi”

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisensiya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 7067, Sifariş 2065

Məsul nəvbətçi: E.Babayev

Şamaxı şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş Abbasova Kəmalə Güloğlan qızına verilmiş A-035089 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 158 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Nəsirova (Məcidova) Rəna Elman qızına verilmiş B-120402 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin nəzdində Azərbaycan Maliyyə İqtisad Kolleci tərəfindən 2012-ci ildə Aşurova Aytən Rövşən qızına verilmiş AA-011394 nömrəli subbakalavr diplomuna əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Daşkəsan şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Məmmədova İlahə Ələkbər qızına verilmiş 633478 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naftalan şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Xanaliyeva Günel Vaqif qızına verilmiş A-551335 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

V.İ.Lenin adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutu tərəfindən 1988-ci ildə Məmmədova İradə Qara qızına verilmiş PB-017202 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

N.Norinamov adına Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 1994-cü ildə Məmmədov Kamran Nurməmməd oğluna verilmiş FB-I-084488 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kəlbəcər rayon 34 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş Qəribzadə Aqil İbrahim oğluna verilmiş A-453697 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xudat şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbi 1998-ci ildə bitirmiş Bayramova Məhəbbət İbrahim qızına verilmiş B-144787 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

31 nömrəli Orta Texniki Peşə Məktəbi tərəfindən 1989-cu ildə Məmmədov Nadir Oğlanov verilmiş B-109616 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 299 nömrəli tam orta məktəbi 2012-ci ildə bitirmiş Cəfəri Erkin Müzəffər oğluna verilmiş A-114131 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Təhsil Nazirliyinin kollektivi “Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi” jurnalının baş redaktoru, tanınmış jurnalist

MƏHƏMMƏD BAHARLININ

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

“Azərbaycan müəllimi” qəzetinin kollektivi “Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi” jurnalının baş redaktoru, tanınmış jurnalist

MƏHƏMMƏD BAHARLININ

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Təhsil Nazirliyindən Əsgər Quliyev “Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi” jurnalının baş redaktoru, tanınmış jurnalist

MƏHƏMMƏD BAHARLININ

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

“Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi” jurnalının əməkdaşları jurnalın baş redaktoru

MƏHƏMMƏD BAHARLININ

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və mərhumun ailə üzvlərinə dərin hüznə başsağlığı verir.

132-134 nömrəli təhsil kompleksinin kollektivi kompleksin Azərbaycan dili müəllimləri

ÇİMNƏZ SƏMƏDOVA VƏ MƏLAHƏT AĞAKƏRİMOVANIN

vaxtsız vəfatlarından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

“Vətən çağırır məni”

*Şəhid Hafiz Abdullayev:
“Vətənim Azərbaycanın şərəfi naminə
canımdan da keçməyə hazırım”*

Ruxsarə SÜLEYMANOVA,
Sumqayıt şəhəri 16 nömrəli tam orta məktəbin müəllimi

Vətən! Bu kəlmə nə qədər mənalı və dərin. Deyilişi şirin, olduğu kimi, məzmunu, qayəsi də yüksək və hikmətlidir. Biz hər birimiz vətən dedikdə ana, ana dedikdə vətənimizi düşünürük. Bizim vətənimiz Azərbaycandır!

Azərbaycanın – bu odlar yurdunun gözəllikləri haqqında şairlərimiz, yazıçılarımız çoxlu əsərlər yazıb, bəstəkarlarımız çoxlu mahnılar bəstələyiblər. Son dövrlər zorla cəlb edildiyimiz Qarabağ savaşını göstərdi ki, Azərbaycanda indi də canını vətən yolunda qurban verməyə, onun uğrunda ölməyə getməyə hazır olan igid oğullarımız və qızlarımız çoxdur. Bu mərd, mübariz vətən övladları öz doğma torpaqları uğrunda canlarını fəda edib və gələcək nəsillərin də vətəni dərin və atəşin məhəbbətlə sevməsinə nümunə ola biləcək şərəfli iz qoyublar. Belə fədakar oğullarımızdan biri də 4 mart 2019-cu il tarixində xidməti vəzifəsini yerinə yetirərək qar uçqununa düşüb həlak olan gizir Hafiz Məhəd oğlu Abdullayevdir.

Hafizin ürəkləri param-parça edən acı həyat hekayəsi belə başlayır. O, 1984-cü il yanvar ayının 1-də Sumqayıt şəhərində sadə bir ailədə anadan olub. Ailədə 3 qardaş idilər. Hər üç uşaq Sumqayıt şəhəri 16 nömrəli tam orta məktəbdə təhsil alırdı. Evləri məktəbə çox yaxın idi. Valideynləri həmişə məktəbə gələr, uşaqları ilə maraqlanırdılar. Hafiz ailədə böyük qardaş idi. İdmanla məşğul olurdu. Uşaqlıqdan hərbiçi olmaq istəyirdi. Həmişə hərbiçiyə paltarları geyinirdi, oyuncaqları tapança, tüfəng, top olardı. Məktəbdə tədbirlər olanda həmişə istəyirdi ki, bayraq onun əlinə olsun. Səhərlər himn oxunanda səsi hamıdan uca olardı. İdman dərslərində çox fəallıq göstərirdi. Axır ki, Hafiz illər boyu gözəlidiyi zaman gəlib çatdı. 2002-ci ildə hərbi xidmətə aile düşdü. Evdə qohumlar, qonşular, dostları şadlıq məclisi təşkil etdilər, gülə-gülə onu yola saldılar.

Məktəbə də gəldi hamımızla, bütün müəllimlərlə görüşdü. Çox sevinçək olmuşdu.

“Əsgər gedirəm, müəllim”

“Əsgər gedirəm e, müəllim”, – deyə sevinə-sevinə bildirdi. Hamımız arxasınca xeyir-dua verdik. Heyif ki, deyirlər: sən saydığını say, gör fəlakət nə sayır.

Həmin zamanlar Hafizin ana nənəsi qəflətən Yuxarı Salahlı kəndində dünyasını dəyişdi. Babası tək qaldı. Məhəd qardaşla Şövkət qohum idilər. Ona görə qərara aldılar ki, evlərini satın rayona köçsünlər, orda dədə-baba yurdunda təsərrüfatla məşğul olsunlar. Bir müddətdən sonra Hafiz də əsgərlikdən gələcək, onlara kömək edəcəkdi. Pərviz də orta məktəbi bitirmişdi, xırda ticarətlə məşğul idi. Ailənin son-beşiyi Əziz 6-cı sinifdə oxuyurdu. Ailə evlərini satın Qazax şəhəri Yuxarı Salahlı kəndinə köçdü. Bir müddət sonra Hafiz hərbi xidmətdən qayıtdı. Yenə dost-tanış, qohum-əqraba onu sevinclə qarşıladı. Gədbəy rayonunun Başkənd kəndində qulluq edirdi. Əsgəri xidmətdə olanda heç evə gəlmək istəmirdi. Valideynləri istəyirdilər ki, onu münasib bir işlə təmin etsinlər. Hafiz nə qədər dil tökdülərsə, xeyri olmadı. Son sözü bu oldu:

“Əzizlərim, mən qəti qərarımı vermişəm. Öldü var, döndü yoxdur. Ana, ata, qurban olum. Məni başa düşün. Biz müharibə şəraitində yaşayırıq. Mən vətənim Azərbaycanın vüqarı, şərəfi naminə canımdan da, qanımdan da keçməyə hazırım. Mənim qəlbim vətənə, xalqa, elə, obaya məhəbbətlə doludur. Bilin, aqah olun, burda qalan deyiləm – Vətən çağırır məni”.

Valideynlər də gördülər ki, Hafizin fikri qətidir. Onu qucaqlayıb öpdülər və xeyir-dua ilə yola saldılar. Hafiz Naxçıvan şəhəri N saylı hərbi hissəyə yola düşdü. Orda hamı, bütün heyət onu mehribanlıqla qarşıladı, ürəkden alqışladı. Onu Bakı şəhəri Salyan kazarmasına kursa göndərdilər. Müvəffəqiyyətlə kursu bitirib geri döndü. Naxçıvanda N saylı hərbi hissədə çalışdı. 2007-ci ildə ailə həyatı qurdu. Bu evlilikdən 2 oğul, 1 qız övladı dünyaya gəldi. Çox mehriban ailə idilər. Hafiz 2011-ci

il qədər Naxçıvan şəhərində, 2011-ci ildən 2013-cü ilə qədər Lənkəran şəhərində, 2013-cü ildən 2015-ci ilə qədər Pereküskül qəsəbəsində, 2015-ci ildən 2017-ci ilə qədər Tovuz şəhərində məxfi hissə reisi vəzifələrində çalışıb. 2017-ci ildə isə Daşkəsən rayonuna dəyişdirilmişdi.

Bu illər ərzində xidməti vəzifəsini məsuliyyətlə icra edib. Ona görə də bir dəfə “Qüsursuz xidmətə görə”, sonra isə Milli Ordunun 100 illiyinə həsr olunmuş medallarla təltif olunub.

Həmişə iş yoldaşları, dostları, yaxınları arasında özünə hörmət qazanıb. Böyüklərlə, kiçiklərlə həmişə xoş münasibət qurardı. Heç kimin xətrinə dəyməzdi.

Qəfil gələn zəng

Hamının sevimlisi, əzizi idi. Oğlu İsmayıl və qızı Mahizər bir sinifdə – II sinifdə oxuyurdu. Kiçik oğlu isə yaş yarım idi. Mart ayının 6-da növbəti məzuniyyət vaxtı idi. Yoldaşı, uşaqları sevinirdilər. Nənə-babalara ilə birlikdə Novruz bayramını qeyd edəcəkdilər. Özü isə heç bir yerə getmək istəmirdi. Həmişə şərəflə, vicdanla xidməti vəzifəsini yerinə yetirməyə çalışırdı. Mart ayının 4-ü idi. Atası Məhəd kişinin də ad günü idi. Bacıları, yaxınları onlara toplaşmışdılar. Atasını nədənsə fikir içində idi. Soruşanda deyirmiş: “Bilmirəm, artıq saat neçə olur. Hafizdən çıxmayan iş, niyə məni təbrik eləmir? Ola bilməzdi. Həmişə Hafiz bütün bayramlarda, ad günlərində bizi birinci təbrik edirdi”. Birdən qəflətən Məhəd kişiyə bir zəng gəlir ki,

oğlunuz Hafiz bu gün qar uçqununa düşüb, tapılmayıb, itkin düşüb. Ata o qədər vüqarlı dayanır ki, evdəkilər heç onu başa düşmürlər. Daşkəsən rayonuna gəlir, hadisə ilə tanış olur. Çox məğrur dayanır və deyir: “Mən qurban olum vətənime, Prezidentimə, Mehriban xanıma, müharibə şəraitidir. Mənim oğlum xidməti vəzifəsini yerinə yetirərək bu faciənin qurbanı olub. O, vətəni sevirdi. Vətən yolunda da şəhid oldu. Ancaq onun nəşini istəyirəm aparım dəfn edim”.

Hafizin xidmət etdiyi hərbi hissənin qərargah rəisi polkovnik-leytenant Ədalət Hacıyev böyük bir axtarış qrupu yaradıb. Bir müddət sonra aprel ayının 12-də Hafiz nəşi tapıldı və ailəsinə təhvil verildi. Hafiz də illər boyu ürəyində bəslədiyi arzusuna çatdı, şəhid oldu. O, həmişə deyirdi:

“Şəhidlər ölmürlər, onlar xalqımızın vüqarıdır, qürurudur. Mən də xalqımızın, ailəmizin qürur mənbəyi olacağam”. Oldu da!

“Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz”

Aprəl ayının 14-də Hafizin dəfn mərasimi keçirilib. Bu dəfədə minlərlə insan əllərində bayraq, gül-çiçəklərlə mütəşəkkil iştirak edirdi. Yer-göy qan ağlayırdı.

Hafiz el yolunda, vətən yolunda şəhid oldu. Şəhidlik zirvəsinə ucalara qölməzliyə qovuşdu. Vətəni belə sevon, vətən yolunda canından keçən oğullar heç vaxt unudulmur!

Hafizin dəfn mərasimində şəhər icra hakimiyyəti nümayəndələri, Müdafiə Nazirliyinin işçiləri, qulluq etdiyi hərbi hissənin nümayəndələri iştirak etdirdilər. Bütün yol boyu toplaşan insanlar onun tabutunu gül-çiçəklə, bayraqla yola salırdılar.

Hafiz Yuxarı Salahlı kəndinin qəbiristanlığında uca bir təpədə dəfn olundu və çox sevdiyi bayraq valideynlərinə verildi. Atasına uca səslə “Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz!” deyə bayrağı öpdü. Hamıya ailəyə dəstək olduqlarına görə minnətdarlığını bildirdi. Təhsil aldığı 16 nömrəli məktəbin pedaqoji kollektivi ilə Hafizin ailəsinə baş çəkdi.

Məktəbimizin 9-cu şəhid məzunu

16 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Niyaz Süleymanovun dediklərindən: – Abdullayev Hafiz 1991-ci ildə 16 nömrəli tam orta məktəbin birinci sinfinə qəbul olunmuş və 2001-ci ildə XI sinfi bitirmişdir. Hafiz oxuduğu illərdə özünü nizam-intizamlı, tərbiyəli olduğunu göstərmiş, cəsur və mərd bir gənc kimi böyüyüb. Hafiz müddətdən artıq hərbi qulluqda xidmət edirdi, Vətənin sərhədlərini və təhlükəsizliyini qorumaqla özünün və ailəsinin, həm də el-obasının şərəfi keşiyində dayanır. Vətən torpağını qoruyarkən hərbi vəzifəsini şərəflə yerinə yetirib və Şəhid olub. O, bizim məktəbin doqquzuncu Şəhid məzunuudur. Ailəsinə, qohumlarına, Yuxarı Salahlı kənd camaatına dərin hüznə başsağlığı verir və bütün şəhidlərimizin ailələrinə səbr və təmkinlik diləyirəm. Əzizim Məhəd, başını dik tut, sənin oğlum Vətən uğrunda həlak olub. Onun üç övladını mərdliklə böyüt, onların qayğısını çək, gələcək üçün nüfuzlu insanlar kimi tərbiyə et, qoy onlar həmişə qəhrəman ataları ilə fəxr etsinlər. Qəhrəman övladımızın xatirəsini məktəbimizin pedaqoji kollektivi həmişə yad edəcək. Onun heyat və döyüş yoluna

dair foto-stend hazırlayacaq, şagirdlərimizin bu sahədə məlumatlandırılmasını təmin edəcəyik. Şövkət anaya dözm və səbr diləyirəm. Vətən üçün böyüdüüyü övladı Vətən uğrunda qəhrəmancasına Şəhid oldu. Başını dik tut, Hafizin yadigarlarını, onun adına, nəslinizin adına layiq böyüt. Hafizin qoxusunu həmişə onlardan al! 5-6 il bundan əvvəl Hafiz məktəbə, yanıma gəlmişdi. Görüşdük, söhbət etdik, evi və ailəsi barədə hal-əhval tutdum. Dedi ki, Naxçıvanda hərbi hissədə işləyirəm. Məzuniyyətdə idim, indi geri qayıdıram. Ona uğurlar dilədim, salamlarımı ailəsinə çatdırmağı xahiş etdim. Eh, həyatdır, nə etmək olar?! Təsədüfi hadisələrin qarşısını əvvəlcədən almaq mümkün olsa idi, onda Hafiz də sağ olardı. Belə olmadı...

“Mən Hafizin oğluyam”

Həyətdə bizi ilk qarşılayan qarabağda-yı, şirin-şəkər, 7-8 yaşlı oğlan uşağı oldu və bizə dedi:

– “Məni tanıyırsınız?” Mən Hafizin oğluyam!

Dəhşətə gəldim. Uşaq o qədər qürurlu danışdı ki, adam az qalırdı sinəsinə sıxsın. Ailə çox qürurlu bir ailə idi. İlk dəfə bizi görəndə ağladılar. Bizi qarşılayanlar arasında Yuxarı Salahlı kəndinin icra nümayəndəsi Nəsim müəllim də var idi. Yaşca çox cavan idi. Ancaq söhbətə qoşulanda ağsaqqal kimi danışdı. O da ürəkdolusu bu ailənin məğrurluğundan, Hafizin vətənpərvər olmağından danışdı. Sonra dövlətimizlə, Prezidentimizlə, oğulları ilə fəxr etdiklərini söylədilər. Elə bu zaman mənim də yadıma bir şeir düşdü.

*Bu ki bir qanundur, əbədi qanun,
Gələn gəlməlidir, gedən gələcək.
Vətənin uğrunda şəhid olanın,
Hər gün görüşünə Vətən gələcək.*

*Qanlı tarixlərə düşdü izləri
Harda döyüşdülər, harda qaldılar.
Həqiqət budur ki, onlar özləri,
Vətənin döşündə orden oldular.*

Biz – 16 nömrəli tam orta məktəbin kollektivi də bütün şəhidlərimizin xatirəsini hər zaman əziz tuturuq. Məktəbin ikinci mərtəbəsində hərbi otaqda şəhidlərin böyüdülmüş şəklləri, divarda Milli Qəhrəmanlarımızın, şəhidlərimizin adına stendlər asılıb. Hər zaman bu şəhidlərin ailə üzvləri ilə əlaqə saxlayırıq, məktəbdə təşkil edilən tədbirlərə onları dəvət edirik.

Hafiz məktəbimizin doqquzuncu şəhid məzunuudur. 2 aprel 2016-cı ildə də məktəbimizin sevimli şagirdi Əbdül Məcid Axundov öz xidməti vəzifəsini yerinə yetirərək Şəhid oldu. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin! Onlar bizim and yerimizdir!

Kollecın şəhid məzunu anılıb

Niyazi RƏHİMOV

İyunun 14-də Bakı Dövlət İqtisad Kollecinə təhsil müəssisəsinin məzunu, Qarabağ döyüşlərində xüsusi qəhrəmanlıq göstərərək həlak olmuş şəhid Araz Pirimovun anadan olmasının 50 illik yubileyi münasibətilə anım tədbiri keçirilib. Tədbirdə kollecın müəllim-tələbə kollektivi ilə yanaşı, təhsil işçiləri, yazıçı-publisistlər, şəhidin ailə üzvləri, döyüş yoldaşları və digər şəxslər iştirak edib.

Öncə iştirakçılar şəhid Araz Pirimovun xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad edib.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndikdən sonra tədbiri giriş sözü ilə açan kollecın direktoru Vidadi Orucov tarix boyu xalqımıza qarşı erməni vəhşiliyindən danışdı. Ermənilərin məkrli siyasətinə, torpaq iddialarına qarşı Azərbaycanın mərd oğullarının mübarizəsindən söz açan kollec direktoru belə oğullardan birinin də Araz Pirimov olduğunu deyib. Bildirib ki, Araz ölkəmizin ən çətin anlarında vətəndaşlıq nümunəsi göstərərək vətənin müdafiəsinə qatılıb. Dövlətimizin müstəqilliyinin şəhidlərimizin qanı bahasına başa gəldiyini deyən V.Orucov

Araz kimi oğullarımızın daim qəlblərdə yaşayacağını, gələcək nəsillərə örnək olacağını vurğulayıb.

Tədbirdə Araz Pirimovun heyət və döyüş yolunu əks etdirən videoçarx nümayiş etdirilib.

Qeyd edək ki, Araz Əhməd oğlu Pirimov 1969-cu ildə Ağdam rayonunun Gülləbl kəndində anadan olub. 1985-ci ildə Gülləbl kənd tam orta məktəbi bitirib. 1987-89-cu illərdə Almaniyada keçmiş Sovet ordusunda hərbi xidmət keçib. Hərbi xidməti başa vurduqdan sonra Bakı Plan İqtisad Texnikumuna (indiki Bakı Dövlət İqtisad Kolleci) daxil olub. Tələbəlik illəri Qarabağ müharibəsinə təsadüf etdiyi üçün təhsilini yarımçıq qoyan Araz doğma torpaqların müdafiəsinə qoşulub. Yüksək döyüş bacarığı və cəsurluğu ilə yadda qalan Araz 1992-ci il iyunun 13-də qəhrəmancasına şəhid olub.

Anım mərasimində yazıçı Şöhrət Səlimbəylinin Araz Pirimova həsr etdiyi “Son kəşfiyyat, son döyüş” kitabının da təqdimatı olub.

Yazıçı Şöhrət Səlimbəyli tədbirdə çıxış edərək Qarabağ müharibəsindən, bu müharibə zamanı baş verən proseslərdən

söhbət açıb. Kitab haqqında da öz fikirlərini iştirakçılarla bölüşən yazıçı nəşrdə Arazın uşaqlıq illərindən tutmuş şəhid olduğu dövrə qədərki həyatında baş verən mühüm hadisələrin yer aldığı diqqətə çatdırıb. Kitabda həmçinin Arazın ailə üzvlərinin, döyüş yoldaşlarının və onu yaxından tanıyan şəxslərin xatirələri yer alıb. Yazıçı onu da qeyd edib ki, kitabda Arazla yanaşı eyni zamanda şəhidin böyüyüb boya-başa çatdığı Ağdam rayonunun Gülləbl kəndinin, qonşu Abdal kəndinin şəhidləri haqqında da məlumat verilib.

Tədbirdə çıxış edən Yazıçılar Birliyinin üzvü, Əməkdar müəllim Əyyub Şuşalı şəhid Araz Pirimovun heyət və döyüş yolu ilə yaxından tanış olduğunu və çox təsirləndiyini deyib. Araz Pirimovun sönməz xatirəsinə həsr olunan “Heykəllər ucalacaq” seirinin müəllifi olduğunu diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə çıxış edən təhsil işçiləri, şəhidin ailə üzvləri və döyüş yoldaşları Arazın qəlbində sonsuz bir vətən sevgisi olduğunu, bunun üçün canından belə keçdiyini vurğulayıblar.

Anım mərasimində şəhidlərin, Araz Pirimovun xatirəsinə şeirlər səsləndirilib.